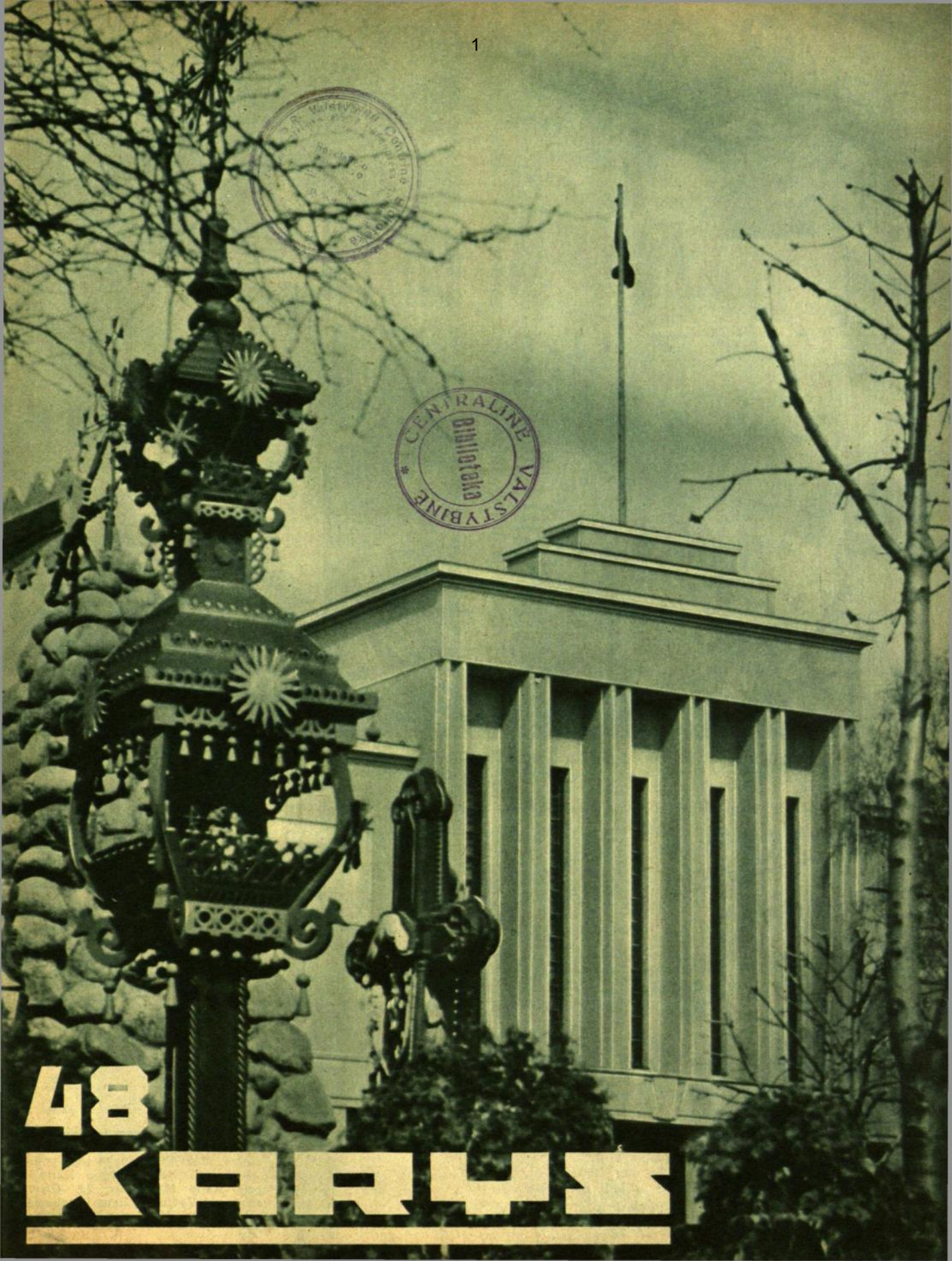

48
KARUUS

Naujai atidengtieji paminklai V. D. Karo Muziejaus sodelyje : kairėje — gen. Silvestro Žukausko, dešinėje — Vlado Putvinskio, Iz. *Girčio nuotraukos.*

P. L. P. Karo Mokyklos kuopa lapkričio 23-sios iškilmėse prie V. D. Karo Muziejaus, Iz. *Girčio nuotr.*

Kaina 30 ct.

1938. XII. 1. Nr. 48 (1016)

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Mišku g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. St. 58

Laidžia

Kar. St. Spaudos ir Svet. Sskr.

Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata puskarininkams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dviguba!

Spaudžia „Spindulio“ B-oės sp. Kaune

Viršelyje: 1 psl. — V. D. Karo Muziejus, *Maželio nuotr.*, 4 psl. — kariuomenės dvidešimtmečio iškilmės prie Karo Muziejaus, Iz. *Girčio nuotr.*, ir Vyčio kryžiaus kavalieriai apžiūri karo lėktuvus, *J. Kondroto nuotr.*

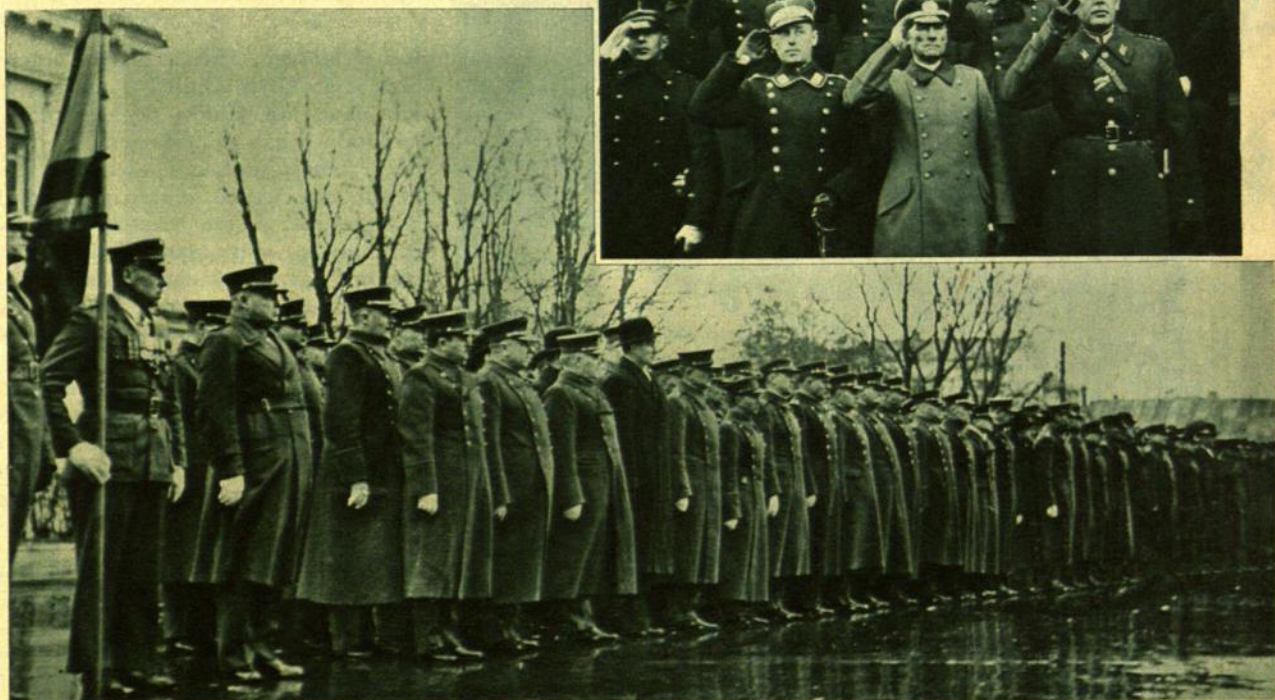
Laisvė ginklu įgyta, ginklu ir išsaugojama

Respublikos Prezidento Antano Smetonos kalba, pasakyta Karo Muzejyje per iškilmingą Vyčio Kryžiaus kavalierių posėdį š. m. lapkričio 23 d.

Iškilmingai nusiteikę sutinkame savo tautos šventes. Ko iš jų laukiame? Laukiame, kad, atsiminę didžiuosius Tėvynės žygius, taptume tvirtesni. Taip va ir šiandien, ypatingai šiandien, kada visą pasaulį, taigi ir mūsų kraštą, kamuoja taikos netikrumas, švenčiame jau dvidešimtą mūsų atgijusios ginklo galios sukaktį. Tai didi šventė visai Lietuvai. Jos metu mūsų akims darosi vėl įregimi nepriklausomybės kovų vaizdai, mūsų atminčiai aiškiau prisistato praeities laimėjimai ir jų vertė mūsų tautai. Atkutę, atgaivinę savo dvasią, mes džiaugiamės geriausiais Tėvynės vaikais, ginklu jai skynusiais laisvės kelius, ir dėl to jiems seikėjame skoliną padėką, pagarbą ir meilę. Nežinomojo Kareivio kapas yra virtęs mūsų šventove. Jį lankydami, ties juo sustodami, sutelkiame savo doriausius jausmus. Tai mūsų religinis nuolankumas tiems, kurie yra garbingai žuvę kovoje dėl šventos mūsų krašto bylos. Nežinomojo Kareivio kapas, mirties ženklui atžymėtas, yra gyvenimo versmė, gaivinti mūsų jaunimą, kad būtų pasiruošęs didiems žygiams. Takai, kurie veda į tą kapą, bus visų kartų vaikščiojami.

Šiandien nepaprasta sukaktis: suėjo mūsų ginklo galiai dvidešimts metų. Kiek metų, tiek lapų jos istorijai. Penkta šimtmečio dalis tai labai daug, žemės rutulio gyvenimui sukantis smarkiausiu greitumu. Šiandien ir metinė šventė Vyčio Kryžiaus ordino. Taigi sveikinant mūsų laisvės kovų dalyvius ir visą kariuomenę, man buvo ypatingai miela ir malonu pasveikinti pranašųjų pranašiausius, Vyčio Kryžiumi

Vyčio kryžiaus ir ordino kavalierių iškilmės lapkričio 23 d. prie Įgulos Bažnyčios. Dalyvavo ir svetimų valstybių karo atstovai, *Miežlaidžio, Iz. Girčio ir Truso nuotraukos.*

įžymėtus karius. Linkiu, kad jie ilgai gyventų mūsų Tėvynės garbei.

Bet kaip kiekviena tautos šventė, taip ir šioji yra kaip tas romėnų mįslingas dievaitis Janus, dvejopų akių: vienos žiūri ir mato, kas yra buvę, antros — kas bus ir turi būti. Žvelgdamos į praeitį, jos džiaugiasi; sužiūrusios į ateitį, jos darosi rūšcios ir didžiai susirūpinusios. Kad lietuvis karys išvadavo mūsų Tėvynę, tai mus džiaugsmas ima; kad jam teks toliau budėti, tai mūsų prievolė, tai mūsų rūpestis. Ginklu laimėta laisvė, turi juk būti ir ginklu saugojama, kad nebūtų prarasta.

Ar neprimena tos mūsų pareigos ir šis rūmas, kur taip vaizdingai visa

iš praeities kalba mūsų protui paskutinės saugumo priemonės kalba? Mes ją gerai suprantame. Bet nestinga ir tokių, kurie jos nesupranta. Kai stipriname kariuomenę, tai nugirstame balsų, mefistofeliškai kuždančių į ausį, jog veltui dirbame. Mažos tautos, kad ir ginkluotos, nestengiančios, girdi, atsispirti didžioms. Mažas prieš didį vistiek netesėsiąs. Jam dargi esą pavojinga ginklas turėti. Juk milžinas nušaukęs žmogelį iš jo paties atimtu revolveriu. Jei taip, tai ar neverčiau esą tautos išdas vartoti visas jos kultūros reikalams?

Toks velniškas argumentas nebe naujiena. Juo buvo gundoma Lietuva, kai tik pasiskelbė nepriklausoma. Ji betgi nepaisė tų gundymų, ginklavosi, kiek galėjo, ko-

vėsi ir laimėjo. Tačiau pigiam argumentui pigu ir atsikirsti. Didieji ir mažieji žmonės juk naudojami ginklu savo gyvybei ginti, jei kitaip negali jos išsaugoti. Tą pat matome ir tautos santykiyje su tauta. Kitaip ir negali būti. Laisvė, ginklu įgyta, ginklu ir išsaugojama, esame anksčiau pasakę. Ši tiesa verčia mus materialiai ir moraliai stiprinti savo kariuomenę, kad ir mažą. Jos vaidmuo tautai dabar be galo svarbus, daug svarbesnis, nekaip senovėje kad būdavo. Kariuomenė ne vien Tėvynės sienų saugotoja, bet ir visuomenės auklėtoja. Kareivis, atlikęs karinę prievolę, grįžta namon šviesesnis, sąmoningesnis ir sutvarkytas žmogus. Per jį drausmė, susiklausymas ir kiti karinio auklėjimo dėsnai prigryja ir visuomenei.

Vainikai Nežinomajam Kareiviui pagerbti, *Iz. Girčio nuotr.* Kariuomenės daliniai prie V. D. Karo Muziejaus lapkričio 23 d. *Iz. Girčio nuotr.* Iliuminacijos Karo Muziejaus sodelyje lapkričio 23-sios vakare. *Truso nuotr.*

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona kalba iškilmingojo posėdžio metu (XI. 23.), Vytauto Didžiojo karo muziejuje

Labai dažnai kalbama svetur ir pas mus Lietuvoje apie *karinį tautos paruošimą*. Kas jis yra? Ar tai nebus aprūpinimas ginklu kiekvieno piliečio, jauno ir seno? Visų išmokymas saugotis nuodingų dujų ir priešo sviedinių? Jei toks pasiruošimas ir būtų ligi galo įmanomas, tai vis dėlto nebūtų pakankamas. Kariškai paruošti tauta yra daug daugiau: yra ji auklėti ir išauklėti taip, kad būtų visuomet vieninga, nepaardoma. Kad tokia išaugtų, jai reikia turėti sąmoningas politikos idealas, į kurių veda tam tikro ugdymo keliai, — idealas, susidarytas iš savo krašto medžiaginių ir dvasinių duomenų, o ne koks nepastovus, nuolat kintęs junginys, atsitiktinai sujauktas iš visokių politinių srovių, atūžančių iš kitur. Nūdien radijo ir lėktuvo gadynė, kada viskas ūmai ir greitai vyksta visuotiniame pakrikime. Šiokiam ar tokiam pavojui sutikti reikia būti pasiruošusiems, nelaukiant ligi kas netikėto įvyks. Neribota politinio auklėjimo laisvė nebentinka, kada reikia skubiai derinti prieštaringi visuomenės elementai. Kad tai tiesa, tai mes matome iš pavyzdžio kai kurių valstybių, per palaidą liberalizmą praradusių savo visuomenės vieningumą ir nustousių turėti politikos svorio. Mažoms tautoms iš tokio liberalizmo yra dar daugiau pavojaus: jos per jį gali tapti stipresniųjų grobiu. Ribotos laisvės pamatais nustatyta auklėjimo tvarka, kur galėtų betgi augti laisva stipri žmogaus asmenybė, yra tikriausias kelias tautoms, dar nesutvirtėjusioms savitos kultūros.

Yra pažiūra, jog kariuomenė maža ko bendro teturinti su politika. Toji pažiūra ligi tam tikro laipsnio teisinga. Kariuomenė, kaip ir kitos valstybinių sričių įstaigos, pirmučiausia privalo dirbti savo tiesioginį darbą, būtent kariškai auklėti ir mokyti jai pavestą tautos jaunimą. Kariuomenės vadovybė tačiau negali nejausti krašto politikos, negali būti jai abejinga, negali ją nesidomėti, nes karo metu jai tenka ne tik vadovauti ginklo pajėgai, bet kartais ir visa tauta tvarkyti. Šiuo atžvilgiu prieškarinis paruošimas turi

artėti į karinį auklėjimą. Gal nebus perdėta pasakius: kokia visuomenė, tokia ir kariuomenė. Vienos dorinis lygis atitinka antros tokį lygį. Jei taip, tai kariuomenė ir visuomenė turi būti auklėjamos tais pačiais dėsniais, tik kitaip, kitais metodais. Ir jom abiem turi šviesti tas pats politikos idealas — tautos laisvė. O tai laisvei saugoti ir ginti yra ginklo pajėga, tautos kuriama, laikoma ir stiprinama.

Mūsų kariai, keliami karininkais, įteikiami kalaviją, pasižada be reikalo jo nevertoti. Tai simbolinis, bet svarbus mostas, kurs daug pasako. Ir tauta juk pavartoja ginklą tik tuomet, kada nebesti kitų priemonių išsaugoti savo garbei. Vadinasi, mūsų ginklo galia ne kitiems be reikalo pulti, o tik sau gintis. Tuo tarpu mes nežinome, nei kurie mūsų priešai, nei kuomet, nei keno karinėje talkoje, mūsų likimą lytinčioje, teks mums stoti. Žinoma betgi, jog tų, kurie turi tuščias rankas, kurie beginkliai ir nepasiruošę, niekas nevertina ir ima juos nelaisviais ar vergais, tik ne talkininkais. Tokiems graso pavojus išnykti iš laisvųjų tarpo. O lietuviai yra atsikratę nelaisvės ir jon atkristi baidosi.

Sit kodėl mes turime stiprinti, kiek tik tautos lėriai, neša, mūsų ginklo galią. To juk geidė ir mūsų kariai, aukoję savo gyvybę Tėvynei, to geidžia visi, kuriems jos laisvė brangi. Dvidešimtoji kariuomenės sukaktis, rimtai ir iškilmingai mūsų švenčiama, tegu sutvirtins mūsų tautos valią būti gyvai, sveikai, stipriai, neįveikiamai, taigi laisvai.

Darykime vieną bendrą aktingos apsaugos ir ryžtingo pažangumo frontą

Kariuomenės vado brig. gen. St. Raštiko kalba, pasakyta per iškilmingą Vyčio Kryžiaus šventės aktą muziejuje

Kariuomenės vardu aš pirmiausia sveikinu čia susirinkusius Vyčio Kryžiaus ordino, Vyčio Kryžiaus ir Vyties Kryžiaus kavaliarius ir visus gerbiamuosius svečius, teikusius dalyvauti mūsų kariuomenės dvidešimties metų sukakties ir Vyčio Kryžiaus kavaliarių šventėje. Mes ypatingai sveikiname Jo Ekscelenciją Poną Respublikos Prezidentą, ne tik kaip pirmąjį ir dabartinį visos valstybės vairuotoją, ne tik kaip Vyriausiąjį mūsų ginkluotųjų jėgų Vadą, bet kaip vyriausiąjį Vyčio Kryžiaus ordino kavaliarių, apdovanojant aukščiausiuoju to ordino laipsniu.

Kariuomenei ši diena yra ypatingai reikšminga, nes tai yra ne paprasta metinė, bet jubiliejinė mūsų šventė. Atgijusios Lietuvos kariuomenei tai yra dvidešimtoji metinė sukaktis, bet plačiau paėmus ji yra daug didesnė, nes mūsų kariuomenės, kaip ir Lietuvos valstybės, pradžia juk buvo ne 1918 metais, bet daug anksčiau: 1918 metais buvo tik prieš šimtmečius buvusios mūsų nepriklausomybės ir savo kariuomenės atgaivinimas, bet ne įsteigimas. Juk dėl tos pačios priežasties dabar nepriklausomoje Lietuvoje neturime nei vienos tokios didesnės organizacijos, kur mokymas, auklėjimas ir visas gyvenimas bei darbai būtų taip siejami su senovės Lietuvos tradicijomis, su narsiųjų ir didžiųjų Lietuvos kunigaikščių dvasia, su kautynių dėl Lietuvos nepriklausomybės prieš dvidešimtmetį ir prieš šimtmečius atsiminimais ir su kitomis garbingomis valstybinėmis ir karinėmis tradicijomis, kaip mūs kariuomenėje.

Nors švenčiame mums labai brangią ir reikšmingą sukaktį, tačiau šiandien nedarome nei įspūdingų paradų, nei skambių ir didelių iškilmių, nei triukšmingų vaišių, nes kariuomenė nori, kad jos jubiliejus suteiktų jai ne tiek malonių jausmų ir tokių pat atsiminimų, kiek reališkos naudos. O toji nauda bus tada, kada ši sukaktis dar labiau sustiprins karių dvasią ir jų pasiryžimą dirbti ir aukotis visos tautos ir valstybės gerovei, laisvei ir nepriklausomybei.

Savo pasiryžimui ir dvasinėms jėgoms sustiprinti, kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės ryžtingai dvasiai atgaivinti ir garbingoms netolimos praeities tradicijoms dar kartą pabrėžti kariuomenė šį kartą į savo šventę pakvietė garbingais svečiais kautynėse dėl Lietuvos nepriklausomybės pasižymėjusius kovotojus — Vyčio Kryžiaus kavaliarius.

Toks didelis Vyčio Kryžiaus kavaliarių susibūrimas vienoje vietoje šiandien yra daromas pirmą kartą Lietuvoje, todėl jis ir šiuo atžvilgiu yra reikšmingas. Ne visi Vyčio Kryžiaus kavaliariai galėjo čia susirinkti: vieni yra garbingai žuvę kautynių lauke, kiti yra žuvę tarnybinių pareigų sargyboje, nemažas skaičius mirė per dvidešimtį metų, kiti dėl kitų svarbių priežasčių negalėjo atvykti.

Už pasižymėjimus kautynėse dėl Lietuvos laisvės iš viso buvo apdovanota Vyčio Kryžiaus ordinais 260 ir Vyčio Kryžiais 1172 asmenys. Iš jų kautynių lauke žuvo 17 karininkų, 49 puskarininkiai, kareiviai (jų tarpe ir Nežinomas Kareivis) ir šauliai.

Visus juos mes šiandien jau esame iškilmingai pagerbę prie Vyčio Kryžiaus kavaliariaus Nežinomojo Kareivio kapo.

Šiame iškilmingame akte, be Vyčio Kryžiaus kavaliarių, turime, kaip kariuomenės svečius, ir Vyties Kryžiaus (II rūšies, be kardų) kavaliarius. (Vyties Kryžiaus dabar jau nėra, jis buvo tik savo laiku, ir juo tada būdavo apdovanojami kariai ne už narsumą, bet už parodytą darbštumą).

Iš viso Vyčio Kryžiaus ir Vyties Kryžiaus kavaliarių čia dalyvauja apie 700.

Malonu yra matyti tokį didelį šių narsiųjų vyrų būrį. Malonu yra matyti tuos, apie kuriuos dažnai ir daug nekalbama. Šių vyrų krūtinės puošias Vyčio Kryžiaus ženklas yra bene pats kukliausias iš visų mūsų ordinų. Kuklūs yra ir jo kavaliariai, nors visi jie turi neabejotinų nuopelnų mūsų nepriklausomybei, visi jie yra išbandyti pavojuose, kur yra parodę savo kietą valią, narsumą, šaltą kraują ir tvirtus nervus, t. y. tas būdo savybės, kurios yra labai brangintos ir visur pageidaujamos. Šie vyrai praktikoje yra parodę, kad pavojaus metu jais tikrai galima pasitikėti.

Jei šiais laikais Europoje ir visame pasaulyje yra gan daug pavojų, jei nuo galimų bendrų pavojų negali būti visiškai izoliuota ir mūsų Tėvynė, tai tokiais laikais pavojų nebija ir juose išbandyti asmenys yra ypatingai brangūs ir reikalingi. Jie tikrai gali pasakyti, kur, kas, kada ir kaip galima ir reikia ir ko nereikia daryti, kas mūsų darbuose yra gera ir kas taisytina.

Dvidešimtmečiui praėjus, Vyčio Kryžiaus kavaliariai šiandien gali pasakyti, kad jų kurtą Lietuvos kariuomenė dabar yra jau ne tokia, kokia ji buvo per karą dėl Lietuvos nepriklausomybės, kad ta kariuomenė yra sustiprėjusi ir sumodernėjusi. Šią tiesą visi mes turime pripažinti.

Bet ar viskas jau šioje srityje padaryta, ar jau galima nurimti ir pasitenkinti tik tuo, kas jau atlikta ir padaryta? Ne, to daryti negalima, nes tai būtų didelė klaida. Pirmiausia todėl, kad pačioje kariuomenėje yra dar daug tvarkytinų ir gerintinų reikalų, bet dar daugiau jų yra visoje tautoje ir valstybėje. Juk daug kartų pas mus įvairiomis progomis buvo kartota ir tvirtinta, ir dabar jau visi mes labai gerai suprantame, kad ne tik viena kariuomenė, bet ir tautos moralė, kultūra, tautiečių vienybė, valstybės ekonominis pajėgumas, visa valstybės politika yra reikalingiausiai ir būtini valstybės saugumo faktoriai. Taip vadinamojo kariuomenės „užnugario“ arba „užfrontės“, o mūsų valstybėje tą „užnugarį“ sudaro visa mūsų teritorija ir visa tauta, organizavimas yra toks pat svarbus, kaip ir pačios kariuomenės tvarkymas. Todėl jei šioje srityje dar yra šis tas tvarkytina, kaip ir pačioje kariuomenėje, tai visi sukrusime greičiau susitvarkyti, kad mūsų valstybėje ir tautoje neliktų nei vienos spragos priešui pralįsti ir mus griaužti, silpninti ar skaldyti. Be išimties visose mūsų valstybinio ir tautinio gyvenimo srityse darykime vieną bendrą aktingos apsaugos ir ryžtingo pažangumo frontą, ir būsime tikrai atsparesni ir saugesni.

Kariuomenės ir Vyčio Kryžiaus šventės proga priimkite Ekscelencija mano sveikinimus, nuoširdžius linkėjimus, kad Aukščiausiojo palaima visuomet lydėtų Cietuvos karių žygius, siekiant jų kilnaus idealo tarnauti Tėvynei, ją mylėti

*Arkivyskupas
Skvireckas*

*Jūsų Ekscelencija,
Kariuomenės įkūrimo dvidešimties metų minėjimo iškilmės proga, prašau priimti mano nuoširdų sveikinimą ir geriausią linkėjimą.*

*Lieku su pagarba:
Arkivyskupas Pranciškus Karevičius
Marijonų Kongregacijos*

Mūsų narsiąją kariuomenę sveikinu ir laiminu.

Telšių Vyskupas

Kariuomenės Vadas ir e. Krašto Apsaugos Ministro p. b. gen. St. Raštikis nuoširdžiai dėkoja visiems, sveikinuosiems jo asmeny mūsų kariuomenę jos 20 m. sukakties proga.

Šia prasme mes kariai einame į trečiąjį dešimtmetį dirbti ir kitus raginti.

Savo jubiliejaus proga kariuomenė yra dėkinga visiems tiems, kurie per dvidešimtį metų padėjo jai pasiekti to, ką ji yra pasiekusi. Šia iškilminga proga aš visos kariuomenės vardu nuoširdžiai dėkoju pirmajam ir dabartiniam Respublikos Prezidentui už aukštąjį mūsų kariuomenės vadovavimą ir tvarkymą, dėkoju buvusiems Respublikos Prezidentams, kaip buvusiems vyriausiems ginkluotų Lietuvos jėgų vadams, dėkoju buvusioms ir dabartinei vyriausybei už paramą kariuomenei, rūpinimąsi ja, dėkoju kariams pirmūnams, kūrėjams savanoriams už mūsų kariuomenės kūrimą, dėkoju visiems buvusiems kariuomenės vadams ir viršininkams už viską, ką jie gero yra mūsų kariuomenei padarę, dėkoju karo dėl Lietuvos nepriklausomybės kautynių dalyviams kariams, šauliams ir partizanams ir ypatingai tose kautynėse pasižymėjusiems kariams, t. y. Jums, Vyčio Kryžiaus kavalieriai, už drąsą, narsumą, ištvermę ir ginkluotą mūsų nepriklausomybės gynimą, dėkoju laisvės kovų invalidams ir kautynėse sužeistiems kariams už pralietą kraują ir paaukotą sveikatą, dėkoju visiems buvusiems ir dabartiniams kariams už darbą, nes dabartinė mūsų kariuomenė juk yra visų mūsų bendro darbo vaisius, pagaliau dėkoju visai mūsų visuomenei už visokeriopą paramą mūsų kariuomenei praeityje ir dabar.

Bet ypatingai mūsų padėka ir pagarba priklauso mūsų žuvusiems draugams, nes jų aukos ir nuopelnai yra didžiausieji ir neišmatuojami.

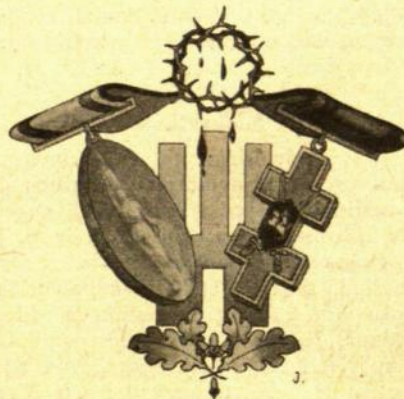
Šiandien sukakus dvidešimčiai metų nuo tos datos, kada 1918 metų lapkričio mėn. 23 dieną pasirodė pirmas įsakymas Lietuvos kariuomenei, negaliu nepasveikinti vieno seno kario, kurio pavardė figūravo tame istoriniame dokumente, ir kuris jau tik vienas

liko iki šiai dienai tarnauti tikrojoje karo tarnyboje. Kitų tame įsakyme paminėtų asmenų kariuomenėje jau nėra. O tas asmuo tai yra nenuilstamas žuvusiųjų dėl Lietuvos nepriklausomybės kulto kėlėjas ir kropsčius mūsų Karo Muziejaus tvarkytojas brigados generolas Nagevičius. Ačiū jam už senų tradicijų gavinimą ir be ko kito už šiandie pašventintą naująjį žuvusiųjų karių skyrių Vytauto Didžiojo Karo Muziejų.

Kariuomenės šventės iškilmėmis baigiasi šie jubiliejiniai, bet kartu ir neramūs metai.

Daug kas per dvidešimtmetį pasikeitė, nepasikeitė tik mūsų pasiryžimas dirbti, budėti ir aukotis. Mūsų šventė tą pasiryžimą mumyse dar labiau sutvirtins.

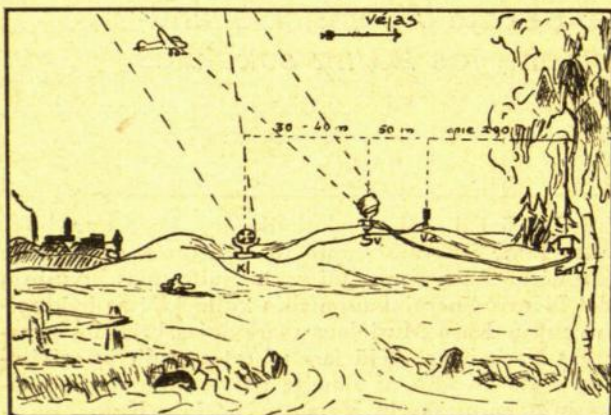
Tegul mes senstame, tegul kovotojų už nepriklausomybę eilės retėja, bet tik tegul nuolat auga ir stiprėja visada jauna, ryžtinga, ištverminga, drąši, visais atžvilgiais stipri ir per amžius laisva ir nepriklausoma Lietuva.

Šviesosvaidžiai (Prožektoriai)

(Žiūr. Nr. 47)

Mažiausias šviesosvaidžių kuopos vienetas — skyrius turi tris įrankius: klausytuvą, šviesosvaidį su valdymo aparatu ir energijos centrinę. Klausytuvą iš lėktuvo sukeliama garso nustato jo padėtį erdvėje. Šviesosvaidis nušviečia erdvę klausytuvo išskaičiuota kryptimi, o energijos centrinė, kadangi visi įrankiai savo veikime naudoja elektros energiją, šią energiją gamina. Įrankiai tarp savęs sujungti kabeliais — laidininkais, izoliuotais guminėmis žarnomis. Kabeliai, jungią energijos centrinę su šviesosvaidžiu — 200 m ilgio, šviesosvaidį su valdymo aparatu — 50 m ir valdymo aparatą su klausytuvu — 100 m ilgio. Taigi, visus kabelius pilnai ištiesus, šviesosvaidžių skyrius galėtų išsitiesti apie 350 m. Tačiau dideliais atstumais šviesosvaidžių skyrius išsidėsto tik ypatingomis sąlygomis, kurias nustato vietovė ir aplinkybės. Paprastai šviesosvaidžių skyrius stengiasi taip išsidėstyti, kad

Br. 3. Šviesosvaidžių pozicija. Šv. — šviesosvaidis. Kl. — klausytuvas. V. a. — valdymo aparatas. En. c. — energijos centrinė

šviesosvaidis, valdymo aparatas ir klausytuvą sudarytų trikampio figūrą (50x60—70x100 kraštinėmis), kur valdymo aparatas stovėtų viduryje tarp klausytuvo ir šviesosvaidžio. Lygiose aukštumose tas visuomet įmanoma. Kalnuotoje pozicijoje tenka kartais išsistatyti brėž. 3 pavaizduotu būdu. Energijos centrinė, dėl jos keliamo triukšmo, (varikliui veikiant) stengiamasi per visą kabelio ilgį (200 m) padėti kur į krūmus, slėnį, mišką, už namų, daubų, žodžiu — garšą slopinančių daiktų. Energijos centrinė statoma atžvilgiu į klausytuvą — pavėjui (žiūr. br. 3).

Klausytuvas

Pirmieji šviesosvaidžiai neturėjo klausytuvų. Prie menkai išsivysčiusios aviacijos technikos (mažo galimumo, nedidelio aukščio ir greičio) sugebėdavo ir paprastais žiūronais sugauti lėktuvą ir jį, jau ranka valdomu šviesosvaidžiu, apšviesti. Tačiau, kylant aviacijos technikai, atsirado reikalas sugalvoti tobulėsius instrumentus, kurie duotų galimumo iš toliau sugauti beatskrendantį lėktuvą, kad šviesosvaidžiai galėtų laiku jį nušviesti, ir zenitinė artilerija spėtų pasiruošti jį nukauti. Imkime pavyzdį: prie lėktuvo grei-

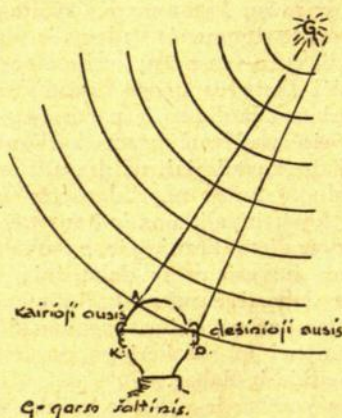
čio 300 km/val. lėktuvą skrenda 83 m/sek. Turi būt reikalaujama, kad lėktuvą jau 4—6 km atstu nuo išorinio šviesosvaidžių žiedo būtų sugautas, t. y. apie 12—16 km nuo ginamojo objekto vidurio. 12—16 km lėktuvą skris apie 2,5—3 minutes. Tame laike lėktuvą turi būt nukautas. Juo didesnis klausytuvo siekimo tolis, tuo ilgesnį laiką lėktuvą gali būt apšaudomas.

Pirmieji klausytuvai pasirodė Didžiojo karo metu 1915—16 m. Jie toli gražu nebuvo toki tobuli, kaip dabar; spręsdavo apytikrą lėktuvo kryptį, būtent tą kryptį, iš kurios garsas ateina. Žinom, betgi, kad garsas sklinda tam tikrą laiką (330 m per sek.), per kurį ir lėktuvą nulekia tam tikrą kelią (50—85 m/sek.). Taigi nušvietus tą vietą, iš kurios ateina garsas, mes visada pataikysim į užpakalį taikinio.

1917 m. jau būdavo perduodami šviesosvaidžiui pakilos ir krypties kampai, bet tik žodžiu (susitrukdo laikas).

Tik pokariniiais laikais, kada giliau pastudijuota priešlėktuvinių apsaugos priemonių technika, sukonstruoti tikslūs instrumentai, kurie: 1) iš lėktuvo garso nustato jo padėtį erdvėje, 2) tą „garsinę“ padėtį pakeičia per tam tikrą užuobėgos kampą (dėl garso sklindimo ir lėktuvo greičio skirtumo) ir 3) tą kampą elektriniu būdu, taigi grynai automatiškai, perduoda valdymo aparatui (tuo pačiu ir šviesosvaidžiui).

Klausytuvo idėją davė pati žmogaus ausis. Jau 1937 m. 36 „Kario“ Nr. buvo gražiai papasakota, kaip žmogus savo ausimis suvokia iš kurios pusės garsas sklinda. Brėž. 4 vaizduoja kaip garso bangos sklinda. Aiškiai matyti, kad kairiąją ausį garsas pasiekia tokiu laiku skirtumu vėliau negu dešinią ausį, per kurį garsas nueina atstumą AK (žiūr. brėž. 4). Žmogaus ausis jaučia tą laiko skirtumą ir stengiasi pasisukti ton pusėn, iš kurios greičiau nugirdo garšą. Sukasi tol, kol iš abiejų pusių garsas lygiu laiku pasiekia žmogaus

Br. 4

ausis ir susitiks kur nors pakaušio centre (kur nors užpakalinėje galvos dalyje). Toji kryptis ir bus tikroji garso kryptis. Žmogaus ausis labai tobulas instrumentas. Ji skiria laiko tarpus net 1/34000 sekundės dydžio. Paėmus, apytikriai, garso greitį 340 m/sek., išeina, kad garsui reikia vos 1 cm ilgesnį kelią padaryti — jau ausis pajunta.

Tą žmogaus ausies savybę panaudoję pirmieji klausytuvai atrodė, kaip du sukryžiuoti vamzdžiai su garsiagaudžiais galuose (pav. 3); arba, vėlesniu Watzmanno klausytuvų, du atskiri įrenginiai, kiekvienas iš dviejų garsiagaudžių vamzdžių — viena pora kryptčiai, viena pakilai — mat, lėktuvą tenka nustatyt

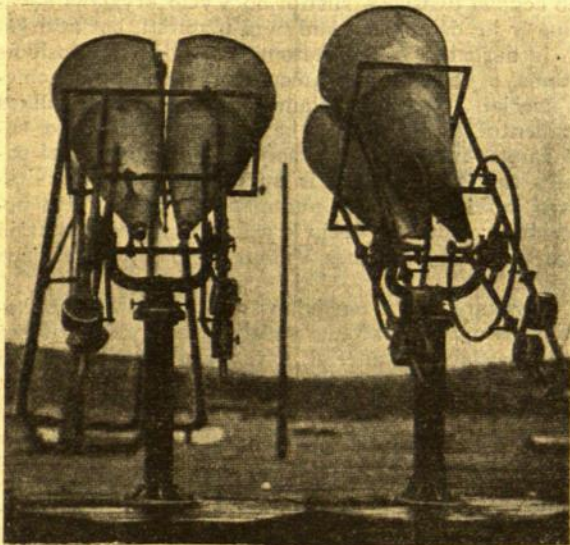
erdvė iš dviejų koordinatijų, taip kaip tašką žemėlapy (pav. 4).

Žmogaus ausų tarpas — (bazė) 21 cm mechaniniu būdu praplėsta iki 136 cm. Didesnis atstumas tarp ausų didina laiko skirtumą tarp garso patekimo į vieną ar į kitą ausį. Klausytojas daug tiksliau gali nutaikyt „ausis“ į garso sklidimo kryptį. Mat, garsai, pate-

Pav. 3

kę didesniu laiko skirtumu iš šone esančio garso šaltinio, susitinka pakaušyje didesniame atstume nuo pakaušio centro ir, taip pasukt ausį, kad jie susitiktų centre, yra daug lengviau, negu turint mažučius nukrypimus. Paprastų ausų tikslumas 3—4°, atseit apie 53 m., 1 km atstume; praplėtus ausis padidėjo dešimteriopai, — taigi 0,3—0,4° (apie 5 cm 1 km atstume).

Pav. 4.

Tokiose ribose jau gali ir šviesosvaidis savo spinduliu užgriebti lėktuvą. (1 km atstume šviesosvaidžio spindulys — 70 m). Šiaip, gaudymas lėktuvo šviesosvaidžio spinduliu: 1) duoda galimybės lakūnui keisti skridimo kursą, ir 2) išduoda lig laiko šviesosvaidžio poziciją. Tolimesnis klausytovo tobulėjimo kelias buvo:

1) Tikslus išskaičiavimas garsiagudžių formos,

ilgio, medžiagos. (eksponencialūs — išgaubti paviršiai, izoliuoti korko sluoksniais ir brezento apsiuvais nuo pašalinės įtakos).

2) išradimas tikslaus prietaiso — taisiklio, kuris garsinei kryptčiai pridėtų minėtą užuobėgą.

3) duoti elektrinį, automatinį davinių perdavimą.

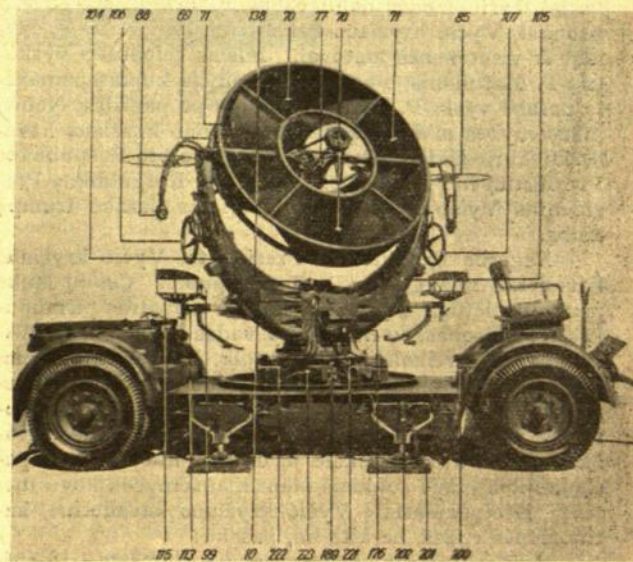
4) Padaryt klausytuvą kaip galima labiau pritaikytą lauko sąlygoms — važinėjimui laukais, arimais, grioviais, šlapiais keliais.

5) Padaryt nesudėtingą, lengvai aptarnaujamą ir valdomą.

6) Kad klausytuvas galima būtų greit paruošt „kovon“.

Pav. 5. matome dabarties klausytuvą. Klausytuvas turi 4-rias svarbesnes dalis: a) garsiagudžių žiedą, b) viršutinę dalį su taisikliu, c) apatinę dalį ir d) priekabą.

a) garsiagudžių žiedas sudarytas iš 2 porų (70 ir

Pav. 5.

71 — žiūr. pav.) garsiagudžių: kryptčiai — 71 ir pakilai — 70. Garsiagudžiai suvesti į klausomąsias žarnas ir į klausomąsias ausis (88). Kiekvienas garsiagudis užsibaigia klausomąja kriaukle, kuri glaudžiai išispaudžia klausytojui į ausį.

b) Viršutinę dalį sudaro — garsiagudžių žiedo laikomosios šakės (104—105), kubinė dalis (10), kurios viduj kaba taisiklis. Viršutinė dalis — su garsiagudžių žiedu ir šakėmis sukasi šratinėje gulykloje (ratu).

c) apatinė pamato dalis (189) nejudomai pritvirtinta prie priekabos. Joje yra duomenų siųstuvai.

d) Priekaba turi išlygiavimo sraigtaus su papėdėmis (202).

Be to, klausytuvas turi daug smulkesnių dalių, k. a.: tris priedų dėžes, klausytojams sėdynes (115)), akumuliatorių bateriją apšvietimui (126), signalinius įrengimus (99). (B. d.) I. R.

*Visi išsirašysime „Kari“
1939 metams!*

Tegyvuoja amžina mūsų Laisvė ir Nepriklausomybė

Šituo didžiai prasmingu ir reikšmingu šūkiu visoje Lietuvoje praėjo kariuomenės atsikūrimo dvidešimtoji sukaktis. Toji sukaktis buvo kuo plačiausiai ir turinigin-čiausiai minima kiekviename mūsų krašto kampelyje.

Pačios didžiosios kariuomenės ir Vyčio kryžiaus ordino šventės iškilmės buvo Kaune. Išvakarėse Įgulos bažnyčioje buvo religinės muzikos koncertas. Šventės rytą miestas skendo tautinėse vėliavose. Traukiniais ir autobusais tą dieną į Kauną suvažiavo daugiau kaip 700 Vyčio kryžiaus kavaliierių, kurie čia buvo kariuomenės svečiai. Iškilmės prasidėjo pamaldomis Įgulos bažnyčioje. Pamaldose dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, ministras pirmininkas V. Mironas, krašto apsaugos ministro pareigas einas kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis, vyriausybės nariai, kariuomenės dalių vadai ir karinių įstaigų viršininkai, Vyčio kryžiaus kavalieriai, kariuomenės daliniai ir visuomenės atstovai. Mišias celebravo vyskupas T. Matulionis, o patriotinių minčių kupiną pamokslą pasakė vysk. P. Būčys. Tuojau po pamaldų Nepriklausomybės aikštėje išsirikavo Vyčio kryžiaus kavalieriai, kurie iškilmių maršu pražygiavo pro Respublikos Prezidentą ir vyriausybę. Šia proga Respublikos Prezidentas Vyčio kryžiaus kavalieriais pasakė trumpą kalbą.

Pagerbę Respublikos Prezidentą, Vyčio kryžiaus kavalieriai nužygiavo į 1 gusarų pulką. Čia jų laukė paruošti pietūs. Į pietus atsilankė ministras pirmininkas V. Mironas, kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis, vidaus reikalų ministras plk. Leonas, kariuomenės štabo viršininkas b. gen. Černius ir kiti žymūs asmenys. Pietų metu ministras pirmininkas ir kariuomenės vadas Vyčio kryžiaus kavalieriais pasakė gražias kalbas, kuriose išskėlė jų didžius nuopelnus ir pasiaukojimą anais sunkiais Nepriklausomybės kovų metais. Kreipdamasis į Vyčio kryžiaus kavaliERIUS, kariuomenės vadas, be kita ko, pasakė:

— Kariuomenė priima šiandien tamstas ne kažkokiuose puošniuose rūmuose, bet vieno iš savo pulkų kareivinėse, nes visiems mums, kaip kariams, kareivinės yra vienos geriausių rūmų ir reikšmingiausių būstinių, kur jautriausiai pulsuoja kiekvieno kario širdis. Atsiminkime kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės laikus, kada jokių patogumų neturėjome, nes tada ne jie mums rūpėjo, ir neturėjome laiko apie juos galvoti. Tada visi ėjome, dirbome, kovėmės ir, pagaliau, laimėjome. Daug savo draugų palikome garbingųjų kautynių lauke, grįžome į namus be jų, parsinešę tik jų šventą pagarbą, kurią jiems atiduodame mes, visi mūsų tautiečiai, ir kuri jiems bus atiduodama visados. Jūs, Vyčio kryžiaus kavalieriai, geriau negu kiti žinote, kad plikomis rankomis negalima sėkmingai kovoti prieš modernios karo technikos išradimais ir baisiomis mašinomis apginkluotą priešą. Bet jūs taip pat geriau, negu kiti, žinote, kad stipriausiomis tvirtovėmis yra pasiryžusių vyrų krūtinės. Iš to seka labai aiški išvada, kad kiekviena, nors ir nedidelė, kariuomenė bus tvirta tik tada, kad ji bus apginkluota medžiaginiais ir dvasiniais bei moraliniais ginklais. Jei medžiaginiams kariuomenės ginklams stiprinti Vyčio kryžiaus kavalieriai patys vieni lemiamos rolės gal ir negalėtų suvaidinti, tai moraliniams ir dvasiniams kariuomenės ginklams stiprinti tamstų įtaka be jokių abejojimų yra ir turi būti viena iš svarbiausiųjų. Atsiminkite, kad jūsų

pasižymėjimai kautynėse ir tie kuklūs Vyčio kryžiaus ženklai prie jūsų krūtinų labai imponuoja jaunuomenei, ir ji mielai pasiduoda šiai įtakai, tik reikia mokėti gražiai ir naudingai tai išnaudoti. Todėl visur, kur tik galima, kalkime dvasinius bei moralinius ginklus mūsų jaunuomenei, kariuomenei ir visai tautai. Tegul kiekvienas Vyčio kryžiaus kavaliERIUS savo pavyzdžiu, savo autoritetingu žodžiu, savo įtaka padeda visiems mums auklėti didesnę pasitikėjimą savimi, pasiryžimą, drąsą, ištvermę, tvirtą valią, kad pavojaus valandą kiekvienas iš mūsų be jokių svyravimų ir tokiu pat atkaklumu ir drąsa galėtų atlikti savo šventas pareigas, kaip jūs savo laiku esate atlikę. Mūsų jaunieji kariai to siekia, jie to nori, tam jie ruošiasi, ir šiame darbe visados prieš akis turės jūsų kautynių laukuose atliktus pasižymėjimus, skatinančius pavyzdžius. Šiuo atžvilgiu jūsų, kaip gyvų pavyzdžių, rolė mūsų jaunuomenės ir kariuomenės auklėjimo darbe yra labai svarbi ir reikšminga. Pati kariuomenė jos neužmiršta, tebūnie ji neužmiršta ir kitų mūsų valstybės įstaigų bei atskirų asmenų. Mūsų kariams Vyčio kryžiaus kavalieriai yra pasižymėjimų pavyzdys, todėl didžiuojamės jais, gerbiame juos ir jų neužmirštame. Tegyvuoja mūsų Vyčio kryžiaus kavalieriai, mūsų narsumo ir drąsos įkvėpėjai ir skatintojai! Tegyvuoja jūsų ir kitų jėgomis sukurta mūsų kariuomenė! Tegyvuoja mūsų amžina laisvė ir nepriklausomybė!

Ministruui pirmininkui ir kariuomenės vadui už nuoširdžias sveikinimo kalbas visų Vyčio kryžiaus kavaliERIŲ vardu padėkojo d. gen. Reklaitis. Jis pareiškė, kad čia pasakytieji ministro pirmininko ir kariuomenės vado žodžiai dvasiškai sustiprino Vyčio kryžiaus kavaliERIUS ir jie džiaugiasi, kad nėra užmiršti, bet atvirščiai, jų darbai ir žygiai statomi pavyzdžiu jaunosioms kartoms, o jie patys yra mūsų garbingosios kariuomenės svečiai. Vyčio kryžiaus kavalieriai Respublikos Prezidentui, vyriausybei ir kariuomenės vadovybei sukėlė karštas ir audringas ovacijas. Pietų metu visi pasidalijo savo atsiminimais ir išpuodžiais, o aplinkui viešpatavo jauti ir nuoširdi nuotaika. Pietūs praėjo nepastebimai greitai ir Vyčio kryžiaus kavalieriais atėjo laikas žygiuoti į iškilmes Vytauto Didžiojo muziejaus sodelyje.

Pavakare greta muziejaus sodelio išsirikavo kariuomenės dalys, pačiame sodelyje savo vietas užėmė Vyčio kryžiaus kavalieriai, savanoriai kūrėjai, šauliai ir kitos organizacijos. Prie Nežinomojo Kareivio kapo susispietė organizacijų vėliavų miškas. Į muziejaus sodelį atvyko vyriausybės nariai, kariuomenės vadovybė, kai kurių svetimų valstybių karo atstovai, įgulos karininkai ir žymūs visuomenės veikėjai. Nežinomojo Kareivio kapas ir žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklas, lygiai kaip ir visas muziejaus pastatas bei kiti tautos didvyrių paminklai, buvo apšviesti galingais šviesosvaidžiais (prožektoriais). Visa tai sudarė didingą mistinę nuotaiką, kurioje atsispindėjo ir prieš 20 metų buvusių laisvės kovų karžygiškumas ir šių dienų mūsų tautos ryžtingumas visomis galiomis saugoti iškovotą nepriklausomybę.

Iškilmės prasidėjo Karo muziejaus žuvusiųjų skyriaus atidarymu. Žuvusiųjų skyrių pašventino vyriausias kariuomenės kapelionas kan. A. Sabaliauskas, ta proga pasakytame žodyje primindamas jo reikšmę ir išskeldamas žuvusiųjų kultą. Bažnytines giesmes šven-

Vyčio Kryžiaus ir jo ordino kavalieriai Karo Muziejuje, savo šventės iškilmingajam posėdyje

tuvos laisvės kovų invalidų, Karininkų Ramovės, vokiečių, latvių, švedų ir lenkų karo atstovų, Šaulių Sąjungos vado ir visuomeninių organizacijų vainikai bei gėlių puokštės. Čia pat su skambo Tautos himno garsai, sugaudė Laisvės varpas ir į tą harmoniją įsiliejo patrankų salutas. Vyriausybė, kariuomenė, tauta ir mums draugingi kraštai šituo bū-

tinimo metu giedojo Įgulos bažnyčios choras, A. Dambrausko diriguojamas. Karo muziejaus žuvusių skyrius byloja apie tas kraujo aukas, kurios buvo sudėtos kautynių laukuose, apie jų didįjį pasiaukojimą, vaizdžiai išreikštą prie to skyriaus durų esančiame įrašė: „Žuvome, kad gyventumėte laisvi“. Čia į kiekvieną atsilankiusį nuo marmuro lentų kalba visų žuvusiųjų karių, partizanų ir šaulių vardai. Gūdžia šviesa spindį kryžiai visiems sako, jog čia viešpatauja susikaupimas ir ramybė. Visas skyriaus kolonas ir žuvusiųjų sąrašus pridengia kariuomenės, vadovybės, ministrų, visuomenės organizacijų, įstaigų ir visų kitų įvairiomis progomis sudėti vainikai ant Nežinomojo Kareivio kapo.

Atidarius žuvusiųjų skyrių, buvo pradėtos Nežinomojo Kareivio kapo pagerbimo apeigos. Pirmiausia čia į visus susirinkusius prabilo Vyčio kryžiaus ordino tarybos pirmininkas d. gen. Adamkavičius. Jis pabrėžė, kad visa lietuvių tauta džiaugsmingai mini mūsų kariuomenės 20 metų sukaktį, nes visų mūsų tautos dvasinių ir medžiaginių laimėjimų vertingiausia ir didingiausia yra tautos laisvė. Laisvė nebuvo vienu mostu laimėta, ji amžius buvo visos mūsų tautos ugdoma, mūsų tautos vyrų brandinama, 1918 metais mūsų Tautos Tarybos Vilniuje paskelbta ir drąsiųjų vyrų jaunystėje, sveikata ir krauju kovos lauke išpirkta-apginta. Ne vienu mostu atkurta ir mūsų ginkluotoji pajėga — kariuomenė. Jos idėja jau 1917 metais svėtimo žemėje mūsų pirmųjų iškelta ir brandinta, mūsų lopšyje — Gedimino pilyje 1918 m. lapkričio 23 d. oficialiai paskelbta ir atkurdinti pradėta, kovų laukuose išaugo, subrendo ir mums laisvę apgynė. Mums, Vyčio kryžiaus kavalieriams, teko didelė garbė ir kilni pareiga ginti Nepriklausomybę. Šiandien mūsų kariuomenės vado sukviesti į Kauną, į šią reikšmingos sukakties šventę ir į Vyčio kryžiaus ordino šventę, prisiminę garbingas kovas ir atliktus žygius, mes džiaugiamės išaugusia mūsų kariuomene ir per 20 metų pasiektais jos laimėjimais. Atvykę čia į mūsų tautos šventovę, prie žuvusių paminklo, prie Nežinomojo Kareivio kapo, akivaizdoje Laisvės paminklo ir paminklų mūsų laisvės kovotojų, susikaupę, širdyse pasižadėkime Tėvynei pašaukus vėl būti tokiais, kokiais buvome Nepriklausomybės kovose — aukotis save Tėvynės laisvei.

Karo Muziejaus orkestrui griežiant gedulingą maršą, Nežinomojo Kareivio kapą apdengė kariuomenės vado, seimo prezidiumo, Vyčio kryžiaus kavalierių, Lie-

du pagerbė Lietuvos Nepriklausomybės kovų aukas.

Pagerbus Nežinomojo Kareivio kapą, tuojau buvo atidengti pirmajam kariuomenės vadui gen. Silvestrui Žukauskui ir Šaulių Sąjungos įkūrėjui Vladui Putvinskiui pastatyti paminklai. Abu naujieji paminklai turinčiai papildė ligšiolinius Vytauto Didžiojo muziejaus sodelyje esančius tautos didvyrių įamžinimus. Gen. S. Žukauskui pastatyta paminklą pašventino kariuomenės evangelikų kapelionas kun. A. Šernas. Prie paminklo kalbą pasakė Karininkų Ramovės seniūnų tarybos pirmininkas b. gen. Vitkauskas. Jis pareiškė, kad netoli nuo žuvusiųjų dėl Lietuvos laisvės paminklo, kuriame, simboliškai imant, kieti tautos kantrumo akmenys sucementuoti jos sūnų krauju ir dukrų ašaromis, netoli nuo Nežinomojo Kareivio kapo, kur kiekvienas geras lietuvis susikaupia ir semiasi Tėvynės meilės ir pasiryžimo, kur viskas apgaubta tautos meile ir pagarba, šiandien atidengiamas pirmajam kariuomenės vadui gen. Silvestrui Žukauskui paminklas. Netenka kalbėti apie gen. Žukausko nuopelnus. Trumpai tegalima pabrėžti, jog šis vyras buvo tikras karys, kurio ne kartą buvo šaukiamasi sunkiomis Tėvynei valandomis, sprendžiant jos likimą. Dar trumpiau ir ryškiau gen. Žukausko nuopelnus liudija tas faktas, kad jis buvo pirmojo laipsnio Vyčio kryžiaus ordino kavalierius. Kuklus šis paminklas: ant paprastų, Lietuvos plotuose parinktų akmenų pjedastalo iš šovinių tūtelių nuliedintas biustas. Bet šiame paprastume ir kuklume yra didelė meilė ir pagarba pirmajam kariuomenės vadui.

Vladui Putvinskiui pastatyta paminklą pašventino vyriausias kariuomenės kapelionas kan. A. Sabaliauskas. Prie naujojo paminklo kalbą pasakė Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius. Jis pažymėjo, kad abu naujieji paminklai primins kiekvienam, jog karius ir šaulius sieja ta pati pagarba: ir vieni ir kiti yra įpareigoti ginti Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Vladas Putvinskis buvo ne karys, bet iš pašaukimo karingos dvasios žmogus. Jis jau 1919 metais, kai ėjo atkaklios kautynės, kada greta kariuomenės grūmėsi partizanų būriai, suprato ginklo išganingą reikšmę tautai ir iš partizaninio judėjimo įkūrė kariuomenės talkininkę Šaulių Sąjungą. Vladas Putvinskis jau anuo metu, kada visas pasaulis kalbėjo apie nusiginklavimą ir amžiną taiką, numatė ir įvertino ginkluotosios tautos reikšmę. Dėl to jis kėlė mintį, kad kiekvienas lietuvis būtų šaulys, tai yra pilietis — karys. Šis karingos dvasios vy-

Mirė ats. j. psk. Mikas Juodagalvis

Kariuomenės sukakties išvakarėse, kada mūs Vyčio kryžiaus ir jo ordino kavalieriai ruošėsi važiuoti į Kauną iškilmėsna, Zarasuose š. m. lapkričio 20 d. po sunkios ligos mirė vienas tų narsiųjų vyrų, Vyčio kryžiaus kavalierius ats. j. psk. Mikas Juodagalvis. Šia proga žemiau dedame aprašymą apie šį vyrą ir jo kovos žygius, gautą dar š. m. liepos mėn., jam gyvam tebesant.

— 1919 m. birželio 20 d. į 1 pėst. pulko štabą, stovėjusį tada Utenos aps., Vyžuonėlių dv., atvyko suvargęs ir apiplyšęs vyras, prašydamas priimti jį į kariuomenę savanoriu. Pulko vadovybė, matydama didelį šio vyro norą patekti į besikuriančios mūsų kariuomenės eiles, mielai šį vyruką priėmė, nors jo dešinės rankos trūko 3-jų pirštų. Tai buvo Juodagalvis Mikas, pabėgęs iš bolševikų nelaisvės Lenkijon, o iš ten į Lietuvą.

A. a. j. psk. M. Juodagalvis

Pabuvęs Vyžuonėlių dvare apie porą savaičių, kartu su to pulko daliniais jis jau kovojo Utenos—Zarasų bare, daugiausia apie šiuos du miestus jungiantį plentą.

— 1919 m. rugpiūčio mėn. jau peržengėm dabartinę Latvijos sieną ir atsідūrėm prie Kalkūnų stoties, — plačiu akiračiu apmetęs piauamų dobilų lauką ir pasirėmęs ant dalgiakočio, Juodagalvis Mikas pradėjo pasakoti savo atsiminimus. — Kalkūnų stotis ir visos

ras abejojantiems Lietuvos ateitimi tuomet yra pasakęs: baimė — tai vergų ypatumas. Jis tikėjo, kad kiekvienas lietuvis, išugdęs savyje valią ir drąsą, gali laimėti būsimoms kartoms didžią ateitį, o visa tai pasiekiami tik apsiginklavus tiek dvasiniais, tiek medžiagininiais ginklais.

Gen. S. Žukauskui ir Vladui Putvinskiui paminklus atidengus, prie kiekvieno jų vainikus padėjo kariuomenės vadas, Vyčio kryžiaus kavalieriai, Šaulių Sąjungos vadas, o prie gen. S. Žukausko paminklo vainiką Latvijos Lačplėšio ordino tarybos vardu padėjo latvių karo atstovas.

Vytauto Didžiojo muziejaus sodelyje iškilmės buvo baigtos kariuomenės dalių pražygiavimu pro Nežinomojo Kareivio kapą.

Netrukus Karo muziejaus salėje įvyko Vyčio kryžiaus ordino šventės iškilmingasis aktas. Į aktą atvyko Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, lydimas ministro pirmininko V. Mirono, krašto apsaugos ministro pareigas einančio kariuomenės vado b. gen. Raštikio, vyriausybės narių, kariuomenės štabo viršininko b. gen. Černiaus ir kitų.

Akto metu giliai įsidėmėtinai kalbas pasakė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona ir kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis.

apylinkės buvo prigužėjusios bolševikų kariuomenės, o jų šarvuoti traukiniai nuolat trukdė mūsų daliniams slinkti į priešakį.

Vieną gražų rugpiūčio mėn. vakarą aš, Mardosas, Vadeiša ir dar apie 27 žmonės buvome pasiūti išžvalgyti Kalkūnų stotį ir apylinkes. Išėjome. Tai šen, tai ten supoška šautuvai ar sutreška kulkosvaidis. Kažin kur priešaky besileidžiančios saulės rausvai nudažyti rangosi tirštų dūmų kamuoliai. Einame. Mums visa tai paprasta, visa nublukę, net ir pats baimės jausmas kažkur dingęs, o jo vietoj krūtinėje verda kerštingas kraujas.

Štai pro medžių šakas pamatėme aptriušusį Kalkūnų stoties namo stogą su pusiau gamtos ar granatos nugriautu dūmtraukiu. Sustojome ir tylutėliai pasitarė bei apsisvarstė palaukėm prietemo ir tik tada, slapstydami tarp medžių, krūmokšnių bei apgriuvusių tvorų, slinkome į stotį. Staiga visai netoli pasipylė šūviai, sutarškėjo kulkosvaidis, išgirdome šūkavimus, riksmus. Mūsų vyrai, pabūgę gausaus priešo ir stiprios ugnies, išlakstė pakrūmėmis ir dingo medžių tankumnyuose. Likome tik aš, Mardosas ir Vadeiša. Kas daryti? Likti ar pasekti draugų pėdomis. Nutarėme likti. Palaukė sutemos, nusikabinome granatas ir pasiruošė slinkome į stotį — kas bus, kas nebus, bet lieptuis nepražūs, — galvojau slinkdamas vis arčiau ir arčiau stoties namo. Štai jau, kad ir prietemoj, bet aiškiai galima matyti stoties namo kontūrai. Šaudymas aptilo, o bolševikai, matyt, bijodami nežinomos jėgos, nedrįsta išeiti iš stoties ir pasirodyti atvirame lauke, bet laukia, kada mes pradėsime.

Mums to tik ir betrūko. Susiglaudėm už medžių ir paleidę po keletą šūvių, visa gerkle rėkdami vienas valio, o kitas dar rusišką „ura“ ir sukdami apie galvas granatas, puolėme į stotį. Kaip išvertėm stoties duris

Šia proga Respublikos Prezidentas Antanas Smetona Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Sąjungai įteikė vėliavą, drauge primindamas jos didžią reikšmę ir invalidų kovų žygius

Vyčio kryžiaus ordino šventės iškilmingasis aktas buvo baigtas Valstybės Radiofono simfoninio orkestro koncertu.

Vakare Vyčio kryžiaus kavalieriams Valstybės teatre buvo suruoštas uždaras spektaklis. Vaidinta P. Vaičiūno drama „Naujieji žmonės“. Po vaidinimo ryšių bataliono mokomosios kuopos choras padainavo karninių dainų.

Kariuomenės atsikūrimo 20 metų sukaktį tą pat vakarą atitinkamomis paskaitomis ir koncertais minėjo šauliai, jaun lietuviai, darbininkai ir kiti organizuoti vienetai savo būstinėse. Rytojaus dieną Vyčio kryžiaus kavalieriai lankėsi kariuomenės dalyse ir karinėse įstaigose. Čia jie susipažino su naujaisiais ginklais, stebėjo mūsų kariuomenės mokymą ir kasdienį gyvenimą. Aplamai, mūsų kariuomenės 20 metų atsikūrimo sukaktis visur buvo minima pakilia, skaidria nuotaika, visų vieningu tyru džiaugsmu, pagarba ir tvirtu tikėjimu, kad mes savo ginkluotųjų pajėgų saugojami galime ramiai dirbti kasdienius darbus.

J. S.

Laisvės kovų invalidai savo suvažiavimo metu

neprisimenu, tik pasijutom, kad jau esame stotyje. Iškratę stotį, suėmėm stoties viršininką ir šautuvų šūviais palydėję beskubančius iš stoties bolševikus, jau ruošėmės grįžti prie savo atžygiuojančio dalinio. Tačiau tolumoje išgirdom tankius šūvius. Išbėgome iš stoties. Ir ką gi, greit sumetėme, kad artinasi priešo šarvuotis. Nieko nelaukdami, akimirksny surišom keletą granatų ir pakasę jas po pabėgiais, išsprogdinom geležinkelio liniją, o patys, užsiglaudę už stoties namo kerčių, laukėme prisiartinančio šarvuotojo velnio, kaip mes jį vadinavome. Laukti ilgai neteko. Šniokšdamas ir trindamas iš kulkosvaidžių, užgesintomis šviesomis artinosi šarvuotis. Tvirtai suspaudę rankose likusias granatas, sukandę lūpas, drebančiomis širdimis laukėme, kada traukinys visai prisiartins prie mūsų išardytų bėgių ir čia nugrius. Bet, deja, gal būt pastebėjo, kad ir prietemoje, išardytą liniją ir traukinys laiku sustojo. Nieko nelaukdami, puolėme artyn ir sukritę kas kur, sviedėme po keletą granatų į traukinį. Kurtinantis sprogimas, keiksmas, kulkosvaidžių šūviai, ir šniokšdamas traukinys nurūko atgal. Tuo metu prie Kalkūnų stoties atžygiavo ir mūsų kariuomenės daliniai.

Po šių žygių greit buvau perkeltas į Radviliškį, kur teko kovoti su bermontininkais. Kovojoje pačiame Radviliškyje. Kovos buvo ypačiai aršios, bet man čia nieko ypatingo neteko atlikti. Pasibaigus kovoms su bermontininkais, buvau nukeltas į lenkų frontą. Čia teko pakovoti kiek ilgiau, nes priešo jėgos buvo stiprios, o mūsų kariuomenė po kautynių su bolševikais ir bermontininkais jau šiek tiek buvo pavargusi. 1920 metais teko kovoti su lenkais Augustavo miškuose. Miškas didelis, nežinomos ir mažai apgyventos vietos, rudens gamta, drėgnas oras ir visa kita pesimistiškai veikė mane, bet vis dėlto laikiausi ir buvau pasiryžęs kovoti iki paskutinio gyvenimo akimirksnio, o priešui jokia būdu nepasiduoti.

Tais pat metais, kautynėse apie Širvintus, pulko vado padėjėjas mane ir dar du kareivius išsiuntė į fronto kairįjį sparną, kaip priedangą sulaikyti lenkų puolimą ir saugoti, kad priešas neužeitų mūsų kariuomenės iš užpakalio. Buvo diena. Netoliese čiurleno Širvintos upelis, kurį turėjome pereiti. Čia pat per upelį buvo ir lieptas. Vos tik peržengiau lieptą ir dar norėjau kažką pasakyti draugams, staiga išgirdau lenkišką balsą: „rankas aukštyn!“ Pakėliau galvą, o į mus lekia kardus apie galvas sukdami šeši lenkų raitininkai.

Šį kartą likimas lėmė man laimėti, tariau pats sau, traukdamasis atgal prie liepto. Šį įvykį matė iš toliau kuopos vadas lt. Kalinauskas ir bataliono vadas majoras Kerbelis, kurie mane už ši žygių pagyrė. Kur dingo tie mano du draugai — nepamenu.

Širvintų žygis buvo mano paskutinės kautynės, — baigė pasakoti savo trumpus, bet ryškius anų laikų prisiminimus Juodagalvis Mikas, ir grubia drobinių marškinių rankove nubraukęs prakaitu aprasojusį veidą, pridūrė: — mes dar budime, dar galime būti naudingi, anų laikų kovos daug ko pamokė mus.

Juodagalvis Mikas, Justino sūnus, gimė 1896 m. Zarasų aps., Salako vl., Azėnų km., ūkininko šeimoje. 1916 metais buvo pašauktas į rusų kariuomenę, kur mėtomas po tolimus Karpatus, išbuvo įvairiuose tų vietų frontuose apie 2 metus, buvo sužeistas ir neteko dešinės rankos trijų pirštų. 1918 m. grįžo į Lietuvą. Tėviškė buvo apleista ir laukai nualinti. Tuo tarpu Lietuvon pradėjo plūsti bolševikai ir Mikas pateko jų nelaisvėn. Iš jų pabėgęs pateko pas lenkus, kur neilgai pabuvęs atbėgo į Lietuvą ir įstojo į mūsų kariuomenę savanoriu.

Už savo narsumą ir atliktus žygius Mikas Juodagalvis buvo apdovanotas Vyčio kryžiumi. Be to, kaip savanoris, apdovanotas savanorių kūrėjų ir Nepriklausomybės medaliais.

Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašoma apie M. Juodagalvį: „I pėst. pulko skyrininkai Zakaras Urbanėlis, Mikas Juodagalvis, Juozas Puiša, Pranas Garulys ir eiliniai Jonas Mardosas, Andrius Ragynė, Feliksas Morkūnas, Liudas Sinkevičius, Feliksas Sakalauskas ir Antanas Masionis 1919 m. rugpiučio 28 d., užimant Smalvelę, paėmė pirmąją priešų liniją. Imant gi antrąją priešų liniją, pateko į smarkią jų ugnį, tačiau sulaikė priešų kulkosvaidžių šaudymą. Kada gausingos priešų jėgos perėjo priešpuoliman, šie mūsų žvalgai, apmėtydami priešą šautuvinėmis granatomis, atmušė jų priešpuolimą ir išvijo iš antrosios linijos“.

A. a. Mikas Juodagalvis palaidotas š. m. lapkričio 22 d. Jo laidotuvėse dalyvavo Zarasų šauliai ir vietos Savanorių Kūrėjų Sąjungos skyrius. Kapinėse pasakė kalbą šaulys Balčiūnas, apibūdindamas velionies asmenį ir jo nuopelnus, atstatant Lietuvos nepriklausomybę. Po to karstas, šautuvų saljutams palydint, buvo įleistas į duobę.

Pr. Kunca

Matydamas neišvengiama pražūtį ir nenorėdamas gyvas lenkams pasiduoti, kritau ant žemės į šalia pasitaikiusią granatos išraustą, duobę. Išsitraukiau iš už diržo kiek tik turėjau granatų, zvaizdžiau jas į priešą taip greit, kad nusviestų mano trijų granatų sprogimas susiliejo į vieną gaudesį. Nusviedęs granatas, valandėlę susirietęs gulėjau, bet aplinkui buvo tylu. Pašokau, ir ką gi. Už keliolikos metrų gulėjo sudras-kyti trys arkliai ir 2

Išvykstant atostogų

Kai kuopoje trūksta vieno žmogaus, kuopa nepastebi, tačiau jeigu trūksta puskarininkio Kriaunio — ji tiesiog pasi-

keičia. Lieka lyg daina sukeistais žodžiais, lyg smuikas nesuderintomis stygomis.

— Kuopa-a-a-a! — tarp dangaus ir žemės įsirėžia griausminga kapitono komanda.

— Stok! — trūksta kaip pertempta smuiko styga audringoje polkoje.

— Buft! Buft! Buft! — kuopa labai kietai įkala žingsnius rajono grindinim. Keturios žalsvų figūrų linijos miršta, tik daug porų akių dega, tik prakaituoti veidai grasinančiai kalba.

— Puskarininkis Kriaunys, —

— Aš! — kregždės švysterėjimu skrenda klusnus žodis rajonu.

— Nuvesk kuopą į kareivines ir ateik į raštinę. —

— Klausau, nuvesiu kuopą į kareivines ir ateisiu raštinėn, — tartum mintinai išmoktą įsakymą, kartoja puskarininkis Kriaunys, daro griežtą sukinį, ir:

— Kuopa klausyt mano komandos, — aiškus balsas perpiauna rajoną.

— Dzin, dzin, — pasitinka kareivinių langai atžygiavusią kuopą.

— Išsivaikščiote! — skardus balsas išjungia tvarkingas gretas, jos išbyra, kaip karoliai, staiga nutraukus šniūrelių. Mirtiną tylą pakeičia klegesys, veidai įgauna skirtingas išraiškas, vietoj buvusios vienos, pasiryžime sustingusios.

Puskarininkis Kriaunys nusivalo žygio sudulkinčius batus, aptampo mundurą, išlygina raukšles. Tik iš veido negali išvaryti susirūpinimo grimasos, įsigrūdusios į nuolatinę švelnią šypseną.

— Tamsta kapitone, jaunesnis puskarininkis Kriaunys Tamstos įsakytas atvykau, — sustingęs gerai iškalton marmurinė statulon, raportuoja už rašomojo stalo sėdinčiam kapitonui.

— Tamsta paleistas dvi savaites atostogų. Gali išvykti tuojau, — visuomet griežtame kapitono veide prazysta maloni šypseną, tartum granito uoloje rožių žiedai. Gal ir kapitonui malonu matyti drausmingo valdinio džiaugsmą:

— Laimingų atostogų, —

— Linksmi praleiskit, tamsta puskarininki, — tikra širdimi linkime išvykstantčiam.

— Dėkui, dėkui. Iki pasimatymo, vyrai, — nuoširdžiai atsisveikina išnykdamas geležiniuose rajono vartuose.

Dusdamas ir stenėdamas garvežys greitai, bet sunkiai tempia ilgą vagonų vartinę. Dar sunkiau dusdama tempia senutė abiejose rankose didelius ryšulius. Stotyje pasideda. Bailiai dairosi.

— Vaikeli, kur čia užmokėt pinigų? — nedrąsiai klausia nekaip apsirengusio, ilgais susivėlusiais plaukais vyro, kokių dažnai pilnos miestų geležinkelių stotys. Kriaunys neprastame veide pastebi šelmišką šypseną.

— Eikše, aš parodysiu, — modamas galva durų link atsako užklaustasis.

Senutės dvejojantis žvilgsnis, tarp sunkiai atitemptų ryšulių ir rodomų durų atsiremia kareivio tvirtu žingsniu, priėjusio ir mikliai besisveikinančio.

— Ar bilietą nusipirkti nori, mamyte? — klausia aiškus balsas.

— Bilietą, vaikeli, bilietą, — balsas truputį dreba, kaip sugautas paukštis.

— Čia, mamyte, parduoda bilietus. Prie šito langelio.

Senutė dar kartą bailiai apžvelgia nuo galvos iki kojų kareivį. Ji tokių nemačiusi. Ji žino kareivius „maskolius“ ir „germanus“ piktus, koliojančius, grobiančius.

Kriaunys mato, kaip atsargiai ji išvynioja pinigų iš nosinėn surišto mazgelio, kaip nedrąsiai juos duoda kason. Nusipirkusią bilietą senutė Kriaunys palydi į traukinį, nunešdamas sunkius jos ryšulius. Vagone atsėdusi ji lengviau atsidūsta.

— Ačiū, vaikeli, ačiū — linguodama dėkoja ir išvyniojusi iš mazgelio tiesia jam varinį pinigą.

— Paimk, vaikeli, ant papirosų.

— Dėkui, mamyte, nereikalinga, man nesunku buvo.

— O, koks tamsta geras, vaikeli. Duok, Dievulėliau, tamstai sveikatėlės. Kad gi visi toki kareiviai būtų...

— Visi, mamyte, toki. Visi, — sako Kriaunys.

Pro šalį praeina gusarų leitenantas. Kriaunys pašoka, įsitempia, pridėda ranką prie kepurės ir tartum suakmenėja,

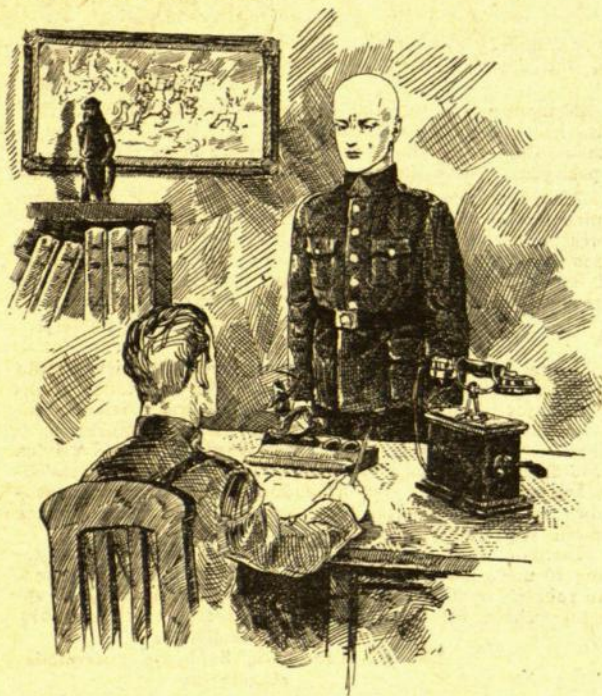
— Tai, vaikeli, kaip jums reikia tamptis prieš tuos apicierius.

— Nesitampome, mamyte, o tik vyriškai, žvaliai pasisveikiname, — mandagiai paaiškina.

— Tra ta-ta-ta, tra ta-ta-ta-, monotoniškai griežiai vagonai buferiais vis tą pačią, baisiai nuobodžią dainelę. Puskarininkis Kriaunys pasiremia rankomis staliuko, akis tartum aštrius durklus įremia juodon, sma-

linėn naktin už rasoto vagono lango. Pro šalį bėga neiškūsi kontūrai.

— Ko aš ten važiuoju, — klausia jis pats save. — Kas manęs tenai laukia?

... Tamsta paleistas atostogų...

— Ū-ū-ū... — klaikiai atsiliepia garvežio švilpimas naktį.

Tikrai, puskarininkio Kriaunio niekas gyvas ten nelaukia. Jis neturi ką aplankyti.

Augo Kriaunys vienišas, kaip beržas prie pelkės. Jis neturi ir niekumet neturėjo tėvo, motinos, gimtinės pirkios, nei savo gimtinės dienos sukaktuvių. Rado jį vieną rytą ūkininkas ganykloje pamestą, sušalusį, verkiantį. Pasiėmė auginti gal ne tiek iš gailėsčio, kiek iš pareigos Dievui. Nestoromis juodos duonos riekėmis tepenėjo.

Niekas jo nemylėjo. Pradžioje augino vien tik todėl, kad ne paršeliu gimė, o vėliau, kai jau paganė gyvulius, varžėsi dėl jo, kaip dėl pigaus darbo įrankio.

Pakrikštijo jį Vincu, bet tą vardą retai jis tegirdėjo. Augintojai pakankamai rasdavo šiurkščių, kaip pakulinis maišas epitetų.

Keistas, tiesa, ir augo Vincas. Augalotas, stambių kaulų, liesas. Nepaprastai lėtas, kaip laivas be būrių nurimusioj jūroj. Nešnekus ir nieko nesugebąs, bet pavestą pareigą atliekąs pilkosios bitės kruopštumu.

Veidas visuomet apsiniaukęs, kaip paskutiniai spalų mėnesio vakarai. Daina teatklisdavo į lūpas tik tuomet, kai dešimtą kartą apsidairęs įsitikindavo, kad tikrai laukuosė nėra žmogaus. O ir daina jo būdavo kitokia kaip visų: glūdi, sielvarto pasmaugta. Jei kam netyčia ją tekdavo nugirsti, ji iššaukdavo gilų atodūsi, nereta ir ašaras.

Jis tarnavo bernu pas stambiausį apylinkės ūkininką Danguolį. Tas turėjo du sūnus studentus ir dukterį Mylę šeštos klasės gimnazistę.

Sėdi kartą Mylė sode ir klausosi dainos, atskren-

dančios laukais. Taip liūdna jai darosi. Pati nežino kodėl. Jai nieko netrūksta. Valgyti, apsirengti, artimųjų meilės, jaunų bernelių pataikavimų, visko užtenka, net per daug. Tačiau šita laukinė daina, atskridusi arimais, nutūpusi žydinčios obelies šakon skaudžiais, liūdnamis žodžiais, kurių ji nesupranta, apvagia širdį, iškrausto iš jos džiaugsmą.

Išeina ir atsistoja gale sodo. Bernas žygiuoja dobiliena paskui plūgą ir dainuoja tą klaikią dainą.

Nepastebėta prieina prie jo.

— Kodėl taip liūdnam dainuoji? — klausia ji, — ar liūdna tau? —

— Ne, — sako jis ir abu bijūnais nurausta...

— Ar nori, tau duosiu knygą paskaityti, — klausia Mylė vieną sekmadienį, radusi jį ant prieklėčio akmens skaitantį seną laikraštį.

— Dėkui, norėčiau... — nedrąsiai, kaip mergelė meilėje, prisipažįsta.

— O gal į gegužinę eisim pašokti, — pakeičia siūlymą, įsiklausydama atplaukiančių fleitos vaitojimų.

— Aš nemoku šokti.

— Išmoksim. Aš irgi nemoku. Eikim.

Vincas žiūri į ją, kaip į ružavą porcelano lėlę. Netiki, kad ji nemoka šokti, ir kad jis galėtų išmokti. Juk visi jam sako, kad jis niekam netikęs, kad jis nieko neišmoks.

Danguolis pastebėjo, kad prasideda romanas tarp Mylės ir berno. Pasišaukė jį, iškoliojo, apmokėjo algą ir išvijo nuo pusės vasaros, pridėdamas:

— Paršas, mat. Panelės išigeidė. Tu jos puspažio nevertas, benkarte.

... — Kodėl taip liūdnam dainuoji? — klausia ji.

Parsisamdė Vincas pas vieną Danguolio kaimyną su tuo tikėjimu, kad tikrai jis nevertas Mylės puspažio, kad jis tik arti laukus ir skurdžias dainas jiems dainuoti tetinka.

(Pabaiga Nr. 49)

Lukinskas

Visuomenės ir kariuomenės sveikinimai

skaityti per radiją lapkričio 23 d.

KARIUOMENĖS VADUI IR E. P. KRAŠTO APSAUGOS MINISTRUI

Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugija, savo metinio suvažiavimo proga, nuoširdžiai sveikina Tamstą ir Tamtos asmenyje kietą lietuvišką plieną — laisvės sargyboje būdinių garbingą Lietuvos kariuomenę, jos šventės ir dvidešimties metų gyvavimo sukakties proga.

Suvažiavimo prezidiumas

Šiandien sukanka dvidešimt metų, kai yra atgaivinta Lietuvos kariuomenė. Mūsų kariuomenė gimė senojoje sostinėje Vilniuje, tuo lyg simboliškai jungdamasi su senovės Lietuvos karių dvasia ir slėpinga tautos galia, kuri ten stiprėjo lietuvių šviesuolių ugdoma.

Mes, šauliai, didžiuojamės, kad anuomet garbingai kariuomenėi taikininkavo partizanai, kurių narsūs būriai davė pradžią Šaulių Sąjungai, šiandien išaugusiai didžiule kariuomenės talkininke ir įjungusiai į šaulių eiles daugelį atsargos karių.

Kariuomenės dvidešimtmečio proga šauliai sveikina Laisvės kovų invalidus, Vyčio kryžiaus kavaliarius ir visus mūsų brolius karius, kurie gynė Lietuvą audringuoju metu ir tuos, kurie šiandien seka pirmųjų pėdomis ir saugo Tėvynės laisvę ir nepriklausomybę.

Didį garbę pirmajam ir dabartiniam Vyriausiajam Ginkluotųjų Pajėgų Viršininkui Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai ir šauliškasis valio mūsų artimiausiam viršininkui kariuomenės vadui b. gen. Raštikiui ir visiems kariams.

Plk. Saladžius,
Šaulių Sąjungos vadas

Garbingoji mūsų kariuomenė, Nepriklausomybės kūrėja ir saugotoja,

Lietuvos šaulės Tave nuoširdžiai sveikina, žengiančią į naują dvidešimtmetį. Visą mūsų tautą dideliu pasitikėjimu ir pagarba lydi kariuomenės krašto saugumo darbą. Kūrybiniam ir tautos laisvės darbui dirbti jėgų ir dvasios visada semsimės iš mūsų pirmųjų kovotojų žygių.

Gyvuok mūsų kariuomenė, stiprėk ir auk, kad mūsų šalis visados būtų laisva.

S. Marcinkevičienė-Putvytė
E. moterų šaulių vadės p.

Šiandien džiūgaudamos laisvos Lietuvos, Tavo, Garbingoji Kariuomenė, iškovotos, ir Tavo sukaktimi, visa siela brangindamos žuvusius ir gyvuosius Laisvės Kovotojus, mes lenkiame prieš Jūs galvas ir prižadame pavojaus valandą pirmos stoti talkon.

Tepajunta Tavo galią visi mūsų šalies priešai. Su Tavimi tautos sargyboje būdi visa tauta ir mes, Kunigaikštienės Birutės Karininkų Šeimos Moterų Draugija.

Kun. Birutės K. Š. D-jos
Centro Valdyba

Lietuvos kariuomenės kūrėjai savanoriai nuoširdžiausiai sveikina Jus, Vyčio kryžiaus ordeno ir Vyčio kryžiaus kavaliariai, susirinkusius į laikinąją sostinę Lietuvos kariuomenės dvidešimtmečio proga.

Savanoriai kūrėjai linki Jums nenustatamai, drąsiai, ryžtingai budėti Lietuvos laisvės sargyboje ir toliau būti didžiu pavyzdžiu visiems lietuviams, kaip kad buvote anuo audringu laisvės kovų metu.

Jūs, nepaisydami savo sveikatos ir gyvybei pavojaus, sutraukėte Lietuvą varžančias nelaisvės grandines ir šiandien Jūsų garbingais žygiais džiaugiasi visa tauta.

Savanoriai kūrėjai linki Jums asmenis laimės ir džiaugsmo laisvoje Jūsų narsume atvaduotoje Lietuvoje.

Valio Jums!

Ats. plk. lt. P. Gužas,
Pirmininkas

Lietuvos Skautų Brolija, sujaudinta didvyriškų mūsų kariuomenės žygių, sužavėta sveikos drausmės ir pavyzdingos tvarkos, širdingai sveikina brangiąją Lietuvos nepriklausomybės gėnyją — mūsų kariuomenę, jos 20 metų sukakties dieną, linki savo darbų šviesa visada skaidriai šviesti visam Lietu-

vos visuomenės gyvenimui ir pasižada, atėjus svarbiai valandai, būti vieningai kovoje dėl Tėvynės.

Lietuvos Skautų Brolija

20 metų mūsų atgijusiai Tėvynėi, 20 metų ir Tau, narsioji mūsų kariuomenė. Tu iš mažo anais 1918 m. kūdikio išaugai šauniu galiūnu, apipynusiu mūsų brangiąją žemę tvirta drąsos ir pasiryžimo siena, kietu žemėje ir padangėje plieno vainiku.

Mes, Lietuvos skautės, visa savo jaunatvės ir džiaugsmo kupina širdimi sveikindamos šiandien Jus, brangūs mūsų Tėvynės budėtojai, kariai, ryžtamės būti Tėvynės tarnyboje visados su jumis: globoti ir saugoti Jūsų sveikatą, rasti šaltinį, kai ištroškė būsite, paduoti duonos, kai išalksite. Lietuvos darželių žiedais išpuošti Jūsų žygius, laimėjimus Tėvynėi.

Lietuvos Skaučių Seserija

Tautai augti ir plėstis reikalinga laisvė. Be laisvės tauta džiūsta ir pagaliau žūva. Dabar mes laisvi, mes laisvę branginam ir jos niekad neišsižadėsime. Mūsų krašto laisvės saugotoja yra kariuomenė. Mes jai atiduodame geriausius savo vaikus — jaunimą, visus savo krašto medžiaginius, dvasinius ir kultūrinius išteklius rikiuojame krašto gynimui. Tauta žino, kad mūsų karo vadai, užgrūdinti Lietuvos Nepriklausomybės vadavimo karuose, gerai naudoja tautos jai teikiamus resursus ir yra sukūrę mūsų krašto laisvei tvirtą apsaugą.

Lietuvių Tautininkų Sąjunga sveikina Lietuvos kariuomenę 20 metų įsikūrimo sukakties proga ir linki jai dar daugiau tobulėti ir stiprėti. Jums, kariai, budint, mums Jūsų apsaugoj dirbant, mes drauge sukursime Lietuvai gražų rytojų.

Dr. S. Janavičius,
Lietuvių Tautininkų Sąjungos generalinis sekretorius

Lietuvių Tautinės Jaunuomenės „Jaunosios Lietuvos“ Sąjunga yra įsitikinusi, kad tik stipri kariuomenė ir tautinė kultūra gali garantuoti mylimos mūsų Tėvynės laisvę. Todėl švenčiant Lietuvos kariuomenėi XX-ties metų sukaktį, „Jaunoji Lietuva“ nuoširdžiausiai ją sveikina ir šia proga pasižada, kad jaunalietuviai Tėvynės pavojaus valandą visi kaip vienas stos ginti mūsų savanorių krauju iškovotą Nepriklausomybę ir, jei reikės, atiduos dėl Lietuvos savo brangiausių turta — gyvybę.

A. Kaulėnas, sąjungos vadas
J. Paplėnas, gen. sekretorius
S. K. Balys, drausmės ir karinio rengimo vadovas

Kariuomenės šventės 20-ties metų sukakties proga, sveikiname Lietuvos kariuomenę ir jos žiedą Vyčio kryžiaus kavaliarius jų šventės proga.

Didinga karių dvasia, per kovas ir pasišventimą mums laisvę laimėjusi, tenenuilsta, tesaugoja per amžius mūsų brangiąją Tėvynę!

Mes džiaugiamės ir didžiuojamės savo kariais ir esame pasiryžusios būti su jumis audrai siautėjant, nes tikime, kad Jūsų žygiai visuomet skelbs tą didžiąją tiesą, kad Tėvynės meilė ir už mirtį stipresnė.

M. Čaplikienė
Lietuvių Tautininkų Moterų „Gražinos“
Draugijos pirmininkė
A. Bardauskienė, sekretorė

Šiandien mums ypačiai linksma. Linksma, nes mūsų svajonė virto tikrove: mes turime savąją kariuomenę. Ji, it Lietuvos svajotieji milžinai, nugalėjo gausingus Lietuvos priešus ir iškovoję Lietuvai laisvę, nepriklausomybę. Ji tą Nepriklausomybę garbingai saugoja ir kartu gražiai šviečia, auklėja, lavina savo eilėse esančias jaunąsias Lietuvos kartas.

Garbingoji Lietuvos kariuomenė! Tavo gražaus 20-ties metų jubiliejaus proga, mes tave entuziastiškai sveikiname kaip didžiųjų Lietuvos troškimų gyvendintoją. Mūsų širdys yra kartu su tavimi. Būk visuomet karžygiška, kilni, didžiadvasė. Gyvuok naujiems laimėjimams, gyvuok Lietuvos laisvei ir gerovei.

Dr. Juozas Leimonas
L. K. J. „Pavasario“ Federacijos vyr. vadas

Lietuvių Katalikų Vyrų Sąjunga gerai įvertina karių karžygiškus žygius ir nepaprastai brangias aukas, mielai sudėtas ant Tėvynės laisvės aukuro, nes Vyrų Sąjungoje yra daugelis ant Nepriklausomybės kovų dalyvių.

Mes ir dabar didžiojamės savąja kariuomene, kuri, būdama Tėvynės laisvės sargyboje, dar suspėja gražiai auklėti mūsų jaunus vyrus, kurie, grįžę iš kariuomenės, nuolat papildo ir Lietuvių Katalikų Vyrų Sąjungos eiles, būdami pavyzdiniais jos nariais.

Šio jubiliejaus proga mes tik drįstame palinkėti mūsų narsiajai kariuomenei ir toliau su lygiu uolumu budėti mūsų šalies laisvės sargyboje, o gausinga Vyrų Sąjunga liekasi visuomet su Jumis.

Agr. J. Valatka, pirmininkas
J. Kasielionis, sekretorius

Dideliu džiaugsmu ir entuziazmu žydų karių, dalyvavusių Lietuvos Nepriklausomybės atvadavime, sąjunga sveikina šią dieną Lietuvos narsiąją kariuomenę jos dviejų dešimčių metų sukaktuvių dieną.

Mums, kaip Nepriklausomybės kovų kariams, sudaro didžiausią džiaugsmą didelė mūsų kariuomenės pažanga per tą palyginti trumpą laikotarpį. Iš mažos grupės blogai aprengtų ir dar blogiau apginkluotą karių, mūsų kariuomenė išaugo iki modernios, puikiai ginkluotos kariuomenės, ištikimos pirmųjų savo dienų tradicijoms ir dvasiai.

Tos dvasios dėka mūsų kariuomenė nuolat tapo ne tik organizuota krašto pajėga, pasiryžusi atmušti kiekvieną išorinį puolimą, bet taip pat didelė kultūrinė pajėga ir auklėjimo įstaiga krašto viduje.

Todėl saitai, jungią kariuomenę ir visuomenę, yra stiprūs. Karys liko mummyse pažangos simbolis.

Tegyvuoją narsi Lietuvos kariuomenė.

Tegyvuoją mūsų narsios kariuomenės vadovybę.

Tegyvuoją viso krašto gyventojų vienybę ir saugumas.

Žydų karių, dalyvavusių Lietuvos Nepriklausomybės atvadavime, sąjunga

Petys į petį su broliais lietuviais gudai kovėsi su bendrais priešais kovų laukuose. Ir dabar, sveikindami garbingą Lietuvos kariuomenę, mes, gudai, esame pasiryžę, kai tik mus pašauks Lietuvos Vyriausiasis Vadas, stoti kaip vienas ginti Lietuvos laisvę ir kovoti už mūsų Tėvynės nepriklausomybę.

Tegyvuoją Lietuvos kariuomenę! Tegyvuoją jos vadai!

Lietuvos Gudų Tautinė Sąjunga

Be šių sveikinimų, gauta dar daugybė sveikinimų iš įvairių Lietuvos vietų, organizacijų ir atskirų asmenų. Juos visus išvardinti neįmanoma.

1 PĖST. D. L. K. GEDIMINO PULKO

Kariuomenės atkūrimo dvidešimties metų sukakties proga turime malonios garbės nuoširdžiausiai pasveikinti 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko garbinguosius Nepriklausomybės kovų dalyvius, ypačiai likusius invalidais, nusipelnčius Vyčio kryžių, o taip pat to meto buvusius mūsų pulko vadus, karininkus ir kareivius. Tai Jūs, garbingieji kovotojai, aplaistė savo krauju ir prakaitu vilniečių, aukštaičių ir radviliškių laukus, tai Jūs kentėt skurdą, badą, šaltį ir karštį, atkovodami mūsų brangiosios Tėvynės nepriklausomybę, tai Jūs iškelėte mūsų pulko garbę į aukštybes ir jo žygius aukso raidėmis amžiams įrašėte į Lietuvos istorijos lapus!

Jūsų nuveikti darbai yra ir bus mūsų darbų idealas; Jūsų karžygiškumas, drąsa ir pasiaukojimas Tėvynei yra ir bus mūsų Tėvynės meilės amžini akstinai!

Šia šventės proga Jums, mūsų mylimieji pirmtakai, mūsų pulko pionieriai ir karžygiai, sušunkame nuoširdžiausią gedinėnišką valio!

2 PĖST. D. L. K. ALGIRDO PULKO

Kariuomenės dvidešimties metų sukakties proga 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas sveikina visus algirdėnus kovų dalyvius, Vyčio kryžiaus kavaličius, savanorius kūrėjus, buvusius pulko vadus, karininkus ir visus 2 pėst. pulke tarnavusius karius.

Sveikina, reikšdamas didžiausią pagarbą motinoms ir tėvams, davusiems Lietuvai Radviliškio-Giedraičių karžygius, kurie kovodami 2 pėst. D.L.K. Algirdo pulko eilėse, savo karšta, Tėvyne mylinčia širdim, savo krauju įrodė jaunosios Lietuvos kario vertę.

Giedraičių laukai pašvęsti tik jūsų krauju, ir niekad lietuvis nepamirš jūsų darbų.

Kovos už mūsų krašto laisvę įrodė, kad mums Tėvyne šventas žodis. Ne žodžiuose, bet kovoje sudarėt Tėvynės meilės turinį.

Šią šventę švęsdami, mes žengiame į tretįjį dešimtmetį su giliu tikėjimu, kad mums jėgų pakaks būti tokiais, kaip jūs.

Mes turime modernius ginklus ir jūsų dvasią; tie du šarvai Tėvynės laisvę saugos.

Tad tretįjį dešimtmetį pradėsime su mintim — visi vienon talkon ir vieno vado vedami tvirtai, ryžtingai į ateitį žengsim. Tėvynės meilė tebus mums vadovas.

3 PĖST. VYTAUTO DIDŽIOJO PULKO

Minėdami mūsų kariuomenės dvidešimtmečio sukaktį, mes, jaunosios vytautininkų atžalos atstovai, susibūrę naujai atgaivintame 3 pėst. Vytauto Didžiojo pulke, nuoširdžiai sveikiname Jus, senuosius vytautininkus, mūsų Nepriklausomybės kovų dalyvius, visus buvusius 3 pėst. Didžiojo Kunigaikščio Vytauto pulko vadus, karininkus, puskarininkius ir kareivius; sveikiname visus mūsų kariuomenės karius invalidus, paaugusius mūsų Tautos gerovei savo sveikatą, ir Vyčio kryžiaus kavaličius, linkėdami visiems geriausio pasisekimo gyvenime.

Tikime, kad ir Jūs, senieji vytautininkai, išgirdę pirmuosius kovų trimtų garsus, vėl būsite pirmaisiais mūsų eilėse; būsite tais karžygiais, kurie 1919 metais ginklu atšaldė priešų užgaidas srauniuose Dauguvos vandenyse, kurie Varėnos smiltynuose bei Rykontų laukuose savomis krūtinėmis atrėmė besiveržiančių priešų gaujas, norejusias pagrobtį taip brangiai iškovotą mūsų Tautos laisvę.

Jūs mums esate ir visad būsite pavyzdžiu, rodančiu, kaip reikia mylėti ir ginti savo gimtąjį kraštą!

4 PĖST. L. K. MINDAUGO PULKO

Sunkią Tėvynei valandą, 1918 metų paskutinėmis dienomis, gavo pradžia mūsų 4 pėst. Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulkas senoje Lietuvos sostinėje Vilniuje, mažu Panevėžio apsaugos būriu užsimezgė Aukštaičių žemėje ir, besikaudamas su priešais, augo, brenė, eidamas senolių takais, Tėvynės meilės vedamas, per savanorių ir pašauktųjų pasiryžimą, skausmą ir aukas.

Daug garbingų žygių įvykdė mūsų pulkas greitai per 20 savo gyvavimo metų. Su ypatingu pasigerėjimu prisimename 1919 metų gegužės mėn. Panevėžio atvadavimą, o taip pat Kėdainių, Pagirio, Šėtos, Truskų, Ukmėgės, Kupiškio, Padauguvio ir Šiaulių žygius ir 1920 metų kovas dėl Vilniaus. Kiek aukų, kiek pasišventimo, pasiryžimo, narsumo ir kiek ištvėrmės primena mums visie tie žygiai.

Daug tūkstančių mindaugėnų perėjo per mūsų pulko eiles. Didelė pagarba ir susikauptimi lenkiamės tiems mindaugėnams, kurie paguldė galvas, atkovodami Tėvynei laisvę ir begindami pulko garbę. Dideliu dėkingumu prisimename sužeistuosius ir kitaip netekusius savo sveikatos mindaugėnus, nepriklausomybės kovų dalyvius. Dideliu pasitenkinimu ir malonumu prisimename pirmuosius pulko kūrėjus, Vyčio Kryžiaus kavaličius, savanorius kūrėjus ir pašauktuosius, vadus ir eilinius, kurie, nepaisydami didelių vargų ir pavojų, įvykdė garbingus žygius.

Jaunesnieji mindaugėnai sekė senųjų mindaugėnų pėdomis, gražiai rengėsi garbingam Tėvynės gynėjo darbui, budriai stovėdami Tėvynės laisvės sargyboje. Neabejojame, kad esamoji ir būsimosios mindaugėnų kartos tvirtai laikysis senųjų mindaugėnų palikimo, neapvils padėtų mindaugėnų aukų ir niekuomet nepažeis Mindaugo pulko garbės. Mūsų pulko vėliava tegul garbingai jungia mūsų praeitį ir ateitį, o joje įrašytas kilnus šūkis: „Viešpatie, padėk mums, Tėvyne laisvę ir garbę ginam!“ tegul lemia visiems amžiams pulkui laimę ir pasisekimą! Tikimės, kad mindaugėnai visuomet garbingai atliks savo pareigą Tėvynei!

Šiandien Lietuva gali džiaugtis pasiektais vaisiais visose gyvenimo srityse. Šiandien gali džiaugtis, didžiulis ir mūsų pulkas, turėdamas tokią gražią savo nepriklausomybės kovų praeitį, kuri parodo, kad mindaugėnui nebaisios buvo jokios audros ir pavojai. Mes ir dabar su pasitikėjimu žiūrime į mūsų pulko pajėgumą ir neabejojame jo laiminga ir sėkminga ateitimi, kurios trokšta kiekvienas mindaugėnas.

Šią valandą visi seniau tarnavusieji ir dabar tarnaujantieji pulke mindaugėnai viena mintimi susiburkime krūvon ir palinkėkime savo pulkui laimės, pasisekimo ateities žygiuose ir ryžtingai sušunkime: „Mindaugo pulkui valio!“

(Bus daugiau)

Platus kariuomenės sukakties paminėjimas Valst. Radiofone

Lapkričio 23 d. visa vakarinė Vals. Radiofono programa buvo paskirta Spaudos ir Švietimo Skyriui, kuris įvykdė plačią, kariuomenės sukakties paminėti pritaikytą programą.

Pradžioje Spaudos ir Švietimo Šyriaus v-kas plk. Šaraskas perskaitė Respublikos Prezidento sveikinimą kariuomenei, jos dvidešimtmečio sukakties proga ir Įsakymą Kariuomenei Nr. 81, kuriame apžvelgiama mūsų kariuomenės veikla per visą nepriklausomojo gyvenimo dvidešimtmetį ir pareiškiami kariuomenės vadovybės padėka visiems mūsų ginkluotųjų pajėgų pareigūnams. Toliau prasidėjo gausūs visuomenės atstovų sveikinimai. Beveik visus įvairių organizacijų, visuomenės grupių ir mokyklinės jaunuomenės sveikinimus skaitė patys visuomenės atstovai. Sveikinimai buvo gyvai pavairinami gražiai įpinamais kariniais maršais.

Visuomenės atstovų sveikinimams pasibaigus, Valst. teatro artistai suvaidino St. Čaikausko radiovaizdą „Laisvės kovos“. Iškilmingą kariuomenės šventės dieną Lietuvos karių būrimosi gražus pavaizdavimas dar įspūdingiau, ryžtingiau turėjo nuteikti to iškilmingo vakaro radijo klausytojus.

Toliau kariniais maršais palydint, prasidėjo turiningi ir įspūdingi kariuomenės dalių bei jų atstovų sveikinimai. Žymią jų dalį skaitė taip pat pačių kariuomenės dalių atstovai, o kiti buvo skaitomi pakaitomis kelių asmenų. Nors ir nemaža laiko užimdami, tačiau paminėtu būdu pasveikinami, kariuomenės dalių sveikinimai visų jų eilėse buvusių vadų ir karių — buvo įspūdingi, stiprūs, prasmingi ir labai gražiai papildę iškilnią, karinę vakaro nuotaiką.

Kariuomenės dalių sveikinimų pertraukos metu Karo Mokyklos choras įspūdingai padainavo keletą gražių karinių dainų. Sveikinimams pasibaigus, 1 inž. bataliono kariai atliko gražų radijo muzikos vaizdą „Mūsų džiaugsmas“. Turinį paršė ir skaitė j. psk. Mockūnas, mok. kuopos chorui vadovavo psk. Mikaluskas. Toliau Karo Muziejaus orkestras pagriežė uvertiūrą „Audrų kovoj“.

Pagaliam minėjimo programa buvo baigiama gražiu nuotaikingu 2 pėst. pulko karių suvaidintu radijo vaizdu „Kariuomenės šventė karieivėse“. Vaizdo autorius kpt. Gaigalas. Orkestrą vedė gr. Survila.

Galingai nuskambėjus paskutiniam maršui, atsisveikinimo žodį pasakė plk. ltn. Laurinaitis, padėkodamas visiems radijo klausytojams, o ypač tiems, kurie ilgą karinę radijo programą išklausė iki galo. „Tamstos įsitikinote, kad kariuomenė i trečiąjį dešimtmetį įžengė su gera nuotaika. Geros nuotaikos ir pasitikėjimo savimi linkime ir Tamstoms visiems“, — pabrėžė baigdamas plk. ltn. Laurinaitis.

Civilinė spauda gražiai paminėjo kariuomenės sukaktį

Be karinės ir šaulių spaudos, gražiai ir nuoširdžiai kariuomenės atgaivinimo 20 metų sukaktį sutiko ir mūsų civilinė spauda.

„Lietuvos Aidas“ Nr. 532 (4341) įdėjo sveikinimus kariuomenei ir Vyčio kryžiaus kavaleriams, vedamąjį „Kariuomenės šventė“, Įsakymą Kariuomenei Nr. 81, aprašymus „Mūsų kariuomenės naujieji generolai“, A. „Vyčio kryžiaus ordinas“, Ats. kpt. K. Naunčiko „Seniau ir dabar“. „Šiandien švenčiame kariuomenės šventę“, Stellos eilėraštį „Pulko draugams“, smulkesnių dalykelių, visą puslapį karinių paveikslų, kariuomenės vadovybės ir dviejų naujų generolų atvaizdus. — „XX Amžius“ Nr. 267 (721) įdėjo sveikinimą kariuomenei, jos vadovybei ir Vyčio kryžiaus kavaleriams, vedamąjį J. Ambrazevičiaus „XX“, rašinius, P. Klemo „Mes būsimė jusų verti!“ P. K-no „Vyčio Kryžius — narsių vyrų pažymys“, „Praeitės dulkės“, St. Santvaro eilėraštį „Žygio daina“, visą puslapį karinių paveikslų, kariuomenės vadovybės, gen. S. Zukausko ir arkivyskupo Pr. Karevičiaus atvaizdus. — „Lietuvos žinios“ Nr. 269 (5835) įdėjo vedamąjį „Kariuomenės šventė ir tautos bei valstybės saugumas“, Įsakymą Kariuomenei Nr. 81 ir visą puslapį karinių paveikslų. — „Ūkininko Patarėjas“ Nr. 47 (528) įdėjo vedamąjį kpt. S. Urbanavičiaus „20 metų Lietuvos Nepriklausomybės sargyboje“, rašinius, Simo Miglino „Kaip gyvena gyvieji kovų invalidai“, Algimanto Giedriaus „Trys broliai“, „Karo Muziejuje įrengtas žuvusiųjų skyrius“, „Vyčio Kryžiaus ordinas“, J. J-nino „Taip ūkininkai savo vaikus leido į savanorius“, X. „Ir šikšmias ginklais dabar kariauja modernioji kariuomenė“, „Iš 100.000 šo-

vinių tūtelių atlieta senovės kario stovyla“ ir 5 karinius paveikslus, tarp kurių vieną didelį per visą 1 puslapį — Vyčio kryžiaus kavalerius ūkininkas. Jo priedai: „Jaunasis Ūkininkas“ Nr. 36 (286) įdėjo sveikinimą kariuomenei, „Šeimininkė“ Nr. 25 įdėjo rašinius A. Valodkienės „Krašto laisvė ir moterys“ ir „Devynios moterys — Vyčio Kryžiaus kavaleriai“.

„Skautų Aidas“ Nr. 22 (214) įdėjo vedamąjį A. Saulaičio „XI. 23.“, rašinėjį „Lapkričio 23 minint“ ir simbolinį karinį paveikslą. — „Jaunoji Karta“ Nr. 47 (342) įdėjo vedamąjį J. Audros „Mūsų kariuomenės sukaktuvės“, rašinius Vt. B. „Kauno veidas savanorių armijos kūrimosi dienomis“. A. „Vyčio Kryžiaus ordinas“, A. Venio eilėraštį „Liko žagrė artojeliai“, karinį viršelį ir vieną kautynių paveikslą. — „Jaunoji Lietuva“ Nr. 10 įdėjo sveikinimą kariuomenei ir Vyčio Kryžiaus kavaleriams, vedamąjį „Būkim savanoriai“, rašinėjį, B. Vosylius „Kariuomenė — solenizantė“ ir 7 karinius paveikslus. — „Mokslų Dienos“ Nr. 11 (23) įdėjo rašinius ltn. Br. Juškio „Lapkričio 23-ji“, L. Vainikonio „Šaunioji mūsų kariuomenė“, eilėraščius Leono Kuodžio „Kritusiam moksleiviui savanoriui“, Stasio Šneiderio „Kary“, giesmę „Kritusiam moksleiviui savanoriui“ (Jono Švedo muzika), karinį viršelį ir 6 karinius paveikslus. — „Mūsų Vilnius“ Nr. 21—22 (265—266) įdėjo J. Senkaus rašinėjį „Lietuvos kariuomenės dvidešimtmetis“ ir Jurgio Pingviniečio aprašymą „Želgiovskio nelaisvėje“, be to, 2 karinius paveikslus. — „Vyturys“ Nr. 11 įdėjo Dmt. Čibo rašinėjį „Lapkričio dvidešimt trečioji“, karinį viršelį ir 2 karinius paveikslus. — „Lietuvos Sparnai“ Nr. 11 (47) įdėjo civilinės aviacijos sveikinimą kariuomenei, rašinius J. Dovydaičio „Lakūnas naikintojas pasakoja“, Noreikos „Apie mūsų priešlėktuvinę apsaugą“ ir 4 karinius paveikslus. — „Ateities spinduliai“ Nr. 4 (106) įdėjo vedamąjį „Švenčių vėliavos“ ir 1 karinį paveikslą.

„Darbas“ Nr. 47 (339) įdėjo sveikinimą kariuomenei, rašinius „Mūsų kariuomenei dvidešimt metų“, K. M. „Pirmosios mūsų kariuomenės dienos“ ir 4 karinius paveikslus. — „Mūsų Laikraštis“ Nr. 47 (515) įdėjo vedamąjį j. ltn. Vyt. Tamulaičio „Reikšmingą sukaktį minint“, „Kariuomenės ir Vyčio Kryžiaus šventė“ ir 3 karinius paveikslus. — „Mūsų Kraštas“ Nr. 47 (255) įdėjo rašinius A. Merkelio „Per amžių budėję, laisvę laimėjome“, Respublikos Prezidento kalbą, pasakytą Karo Muziejuje, Dėdės Motiejaus eilėraštį „Garbės keliais“, Stasio Mingailos aprašymą „Mūsų laisvės išpirkimo liudininkai“, L. „Kariuomenės ir Vyčio kryžiaus šventės iškilmės Kaune“, karinių paveikslų puslapį ir dar porą atvaizdų. — „Verslas“ Nr. 47 (353) įdėjo vedamąjį „Kariuomenė ir lietuviškieji verslai“ (A. Gutulio) ir kariuomenės vado atvaizdą. — „Lietuvos Ūkininkas“ Nr. 47 įdėjo pirmame puslapyje karinių paveikslų ir Sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti centro valdybos atsišaukimą. — „Darbininkas“ Nr. 46 (985) įdėjo kariuomenės vado atvaizdą ir trumpą žodį. Nr. 47 įdėjo visą puslapį karinių paveikslų. — „Apžvalga“ Nr. 42 (161) įdėjo šūki, rašinius A. I. Livšico „Kariuomenės šventė“, „Kariuomenės šventės iškilmės Kaune“, Vyčio Kryžiaus ordino tarybos „Vyčio Kryžiaus kavaleriams“, sveikinimą „Sveiki, Vyčio Kryžiaus kavaleriai“ ir kariuomenės vadovybės atvaizdus. — „Sekmadienis“ Nr. 47 (559) įdėjo V. R. rašinėjį „Mūsų karių šeima“ ir kariuomenės vado atvaizdą. — „Diena“ Nr. 48 įdėjo 3 karinius paveikslus.

„Įdomus mūsų Momentas“ Nr. 47 įdėjo vedamąjį „Mūsų kariuomenės 20 metų sukaktis“. — „Suvalkų Kraštas“ Nr. 47 (50) įdėjo vedamąjį „Kariuomenės jubiliejus ir visuomenės“ ir Kosto Daubos eilėraštį „Tėvynės Gynėjui“. — „Šaltinis“ Nr. 47 (1148) įdėjo sveikinimą kariuomenei ir jos vadovybei, ats. gr. Šiožinio eilėraštį „Vyrų su ginklais“, to pat autorius aprašymą „Religinis auklėjimas kariuomenėje“ ir 4 karinius paveikslus. — „Panevėžio Garsas“ Nr. 47 (195) ir 48 (196) įdėjo sveikinimą kariuomenei, vedamuosius J. Petronio „Kariuomenės šventė“ ir j. ltn. St. Martinėno „Lapkričio 23-ji“, ir Stasio Šneiderio eilėraštį „Lietuvos kariai“. — „Žemaičių Prietelius“ Nr. 47 (674) įdėjo J. M. rašinėjį „Lietuviškajai kariuomenei 20 metų“, gen. Žukausko atvaizdą ir vieną karinį paveikslą. — „Zarasų Kraštas“ Nr. 40 (306) įdėjo sveikinimą kariuomenei, vedamąjį „Kodėl džiaugiamės mūsų šauniąja kariuomene?“ ir iš „Kario“ Nr. 46 St. B. „Auštant“.

Ir daugiau mūsų laikraščių paminėjo kariuomenės sukaktį, tačiau ne visi pateko šią apžvalgą rašančiam, todėl apžvalga nevisai pilna. Be to, kiti retesni periodiniai leidiniai dar iki šiol nėra išėję, bet teko girdėti, kad ir jie ruošiasi atitinkamai kariuomenei paminėti. Praėjus šventei, mūsų laikraščiai taip pat gražiai aprašė jos iškilmes ir visą minėjimo eigą.

Paaiškėjo žuvęs karys

Š. m. „Kario“ Nr. 39 „Kas žino apie savanorį Stasį Žalalį?“ buvo prašoma suteikti žinių apie savanorį Stasį Žalalį, 1919 m. patekusių į lenkų nelaisvę drauge su Adolfu Starkumi. Jie abu buvo lenkų sušaudyti ir palaidoti Kazokiškio apylinkėje.

Neseniai „Kario“ redakcija gavo iš mokytojo A. Mikolajūno laišką, kuriame rašoma: „Žalalis Stasys, kilęs iš Padvarnių km., Kuktiškių vl., Utenos aps., yra negrįžęs — dingęs Nepriklausomybės kovų laikais. Namiškių pasakojimu, St. Žalalis, grįžęs iš rusų kariuomenės, iš namų išvykęs. Išvykdamas sakėsi, kad vykstas į Vokietiją. Bet vėliau jų giminiėtė, gyvenanti Vilniuje, rašiusi, kad Žalalis Stasys buvo atvykęs pas ją į Vilnių ir pagyvenęs apie savaitę, išvykęs nesisakdamas kur. Daugiau apie Žalalį Stasį namiškiai nebeturį žinių“.

Šį laišką gavus netrukus į „Kario“ redakciją buvo užėjęs Alfonsas Bimbris, kuris papasakojo tą patį, ką ir p. A. Mikolajūnas rašo. Žuvęs St. Žalalis yra minimo Alf. Bimbirio dėdė.

Š. m. „Kario“ Nr. 43 „Narsieji vyrai“ skyriuje buvo įdėtas vieno nežinomo kareivio algirdėno, žuvusio 1919 m. ties Suvėkų km., paveikslas. Apie tai j. psk. K. Bitinas rašo: „Kario“ Nr. 43 įdėtas kareivio su šautuvu, žuvusio ties Suvėkų km., atvaizdas yra Mato Radzevičiaus. Vartydamas savo iš kovų prisiminimus, minėto kareivio pavardę surado ats. vrš. Liutkaitis. Kilimo vieta nežinoma“.

Tačiau ši žinia dar sukelia abejojimų. 2 pėst. pulko žuvusiųjų sąrašė, išspausdintame 1927 m. „Kary“ (2 pėst. pulko kartiniame priede), nėra Mato Radzevičiaus, bet tiktai Viktoras Rudzevičius. Be to, „Savanorių žygių“ I tome, žuvusiųjų sąrašė, taip pat nėra Mato Radzevičiaus, bet tik Viktoras Rudzevičius, kilęs iš Vištyčio val. ir žuvęs 1919. VI. 12. Taip pat yra ir Pijus Rudzevičius, kilęs iš Suvalkų ir žuvęs 1919. IX. 7.

Apie Italijos karo laivyną

Lapkričio 28 d. „Lietuvos Aido“ Nr. 540 buvo įdėtas italų laikraščio „Giornale d'Italia“ redaktoriaus Virginio Gaydos straipsnis, vaizduojas šiandieninį Italijos karo laivyną ir jo naujų vienetų statybą.

Rašinio pradžioje autorius pažymi, kad šiemet gegužės mėn. Vokietijos kanclerio Hitlerio atsilankymo proga Neapolyje surengti italų karo laivyno pratimai buvę toki, kokių iki šiol Europoje dar netekę matyti. Pratimuose dalyvavo du šimtai įvairiausių tipų karo laivų ir išpildė eilę didžiulių ir drąšių veiksmų dideliu greičiu. Laivyno pasirodymas liudija apie italų karo laivų medžiagos galingumą, jų įgulos brandumą ir jų vadovybės ryžtumą.

Šiuo metu, vykstant mlžiniškoms pasaulio ginklavimosi lenktynėms, Italija taip pat varo didelį karo laivų statybos darbą. 1938 metų biudžete figūruoja pradėti statyti ar jau nuleistų į vandenį daugiau kaip 260.000 tonų karo laivų. 1941 m., kada bus baigta einamoji karo laivyno programa, italų karo laivynas susidės iš šių laivų: keturių šarvuotųjų po 35.000 tonų, keturių šarvuotųjų 24.000 tonų, septynių kreiserių po 10.000; dvylikos kreiserių po 5—8.000 tonų, dvylikos didelių jūrinių žvalgybinių laivų, dvylikos žvalgybinių laivų po 2.000 tonų, dvidešimties kontrtorpedinių laivų, dvidešimt keturių mažų kontrtorpedinių laivų, trisdešimties dviejų jūrinių kontrtorpedinių laivų ir daugiau kaip šimto nardomųjų laivų. Tuo būdu Italija turės 700.000 tonų karo laivų, kurių 240.000 bus šarvuoti, 160.000 tonų kreiserių, 190.000 tonų lengvų laivų ir daugiau kaip 100.000 tonų nardomųjų laivų. Po trejų metų seniausieji italų karo laivyno vienetai bus išstarnavę tik dvylika metų. Rašinyje pažymima, kad jei ginklavimosi lenktynės kitose valstybėse vyks ir toliau, tai šis minimalinis italų karo laivyno lygis galės būti dar labiau — padidintas.

Toks galingas karo laivynas Italijai pasidarė ypač reikalingas užsiekariaus imperijai. Ne tik Viduržemio jūra, bet ir Raudonoji jūra ir Indų vandenynas uždeda Italijai nuolatine pareigą budėti. Tas laivynas niekam nesudarąs grėsmės, nes Italijos politika yra orientuota taikos ir bendradar-

biavimo link. Italija dar kartą patvirtinanti gyvybinę reikšmę, kurią jai turi Viduržemio jūra, bet ji taip pat pripažįstanti laisvės teisę ir tranzito laisvę ta jūra visoms kitoms valstybėms. Šie principai buvo patvirtinti konkrečių būdu italų britų susitarimu, pasirašytu Romoje grafo Ciano ir Didžiosios Britanijos ambasadoriaus Romoje lordo Aertho 1938 m. balandžio 16 d.

Italų jūrinės funkcijos, kurios visada buvo esminės, dabar yra žymiai išsiplėtusios, pasvarbėjusios. Italija su savo imperija turės būti surišta ir ginama tikromis priemonėmis.

Dabar Italija stotasi tokį karo laivyną, kuris yra proporcingas jos didėjantiems reikalams ir jos politinei misijai. Ir statyba yra paremta dviem principais: 1) sukurti nuolat parengtų vienetų, kurie gali tuo pačiu laiku įkūnyti autonomijos maksimumą, didžiausią ugnies galybę ir didžiausią greitį, 2) sukurti stiprią ir darnią jūrinę visumą, kuri galės priversti kiekvieną galimą priešą ją gerbti ir įkvėpti pasitikėjimą draugams.

Toliau autorius pažymi, kad nėra prasmės atskleisti naujųjų po 35.000 tonų kreiserių esminių savumų. Tie kreiseriai yra pritaikyti trims: puolimo, gynimosi ir judrumo tikslams. Tačiau ypatingas dėmesys kreipiamas į ugnies galingumą. 35.000 tonų riba Italijai dabar yra pakankama visiems jos reikalams. Tačiau Italija savo laivų tonažą galės padidinti, jei kuri kita Viduržemio valstybė pasinaudos neseniai padarytu trišaliu nutarimu, kuriuo karo laivų tonažo riba yra padidinta nuo 35 iki 45.000 tonų.

Italija specializuodama įvairius laivų tipus, siekia surasti kompensacinį elementą svarbiausioms kitų valstybių karinėms priemonėms. Italijos didieji kreiseriai yra lydimi modernių labai greitų kreiserių ugnies galybe. Tie vienetai yra papildyti naujos serijos vandeninių žvalgybinių laivų, prijungtų prie labai modernių kontrtorpedinių laivų. Gausus, užgrūdintas nardomųjų laivų laivynas yra galingas talkininkas, nes jis yra didžiausias Europoje. Dabartiniai italų nardomieji laivai gali ilgai išsilaikyti jūroje visokiomis navigacinėmis sąlygomis. Jų puolamosios priemonės yra patikrintos moderniais 450 mm ir 533 m pabūklais.

Būdinga italų laivynui — lėktuvnešių nebuvimas. Italai numato, kad jų tikslus lėktuvai gali pasiekti iš sausumos bazių. Žmonių atžvilgiu Italijos pajūriai teikia daug jūrinių. 1938 m. buvo numatyta 2.275 karininkai ir 1.031 jūrinės inžinerijos ir mechanikų tarnybų karininkas. Įvykdžius didžiausias jūrinės statybas, 1941 m. tas skaičius busias žymiai padidintas.

Gautos naujos 1939 m. „Kario“ prenumeratos

Iš 5 pėst. pulko vrš. KARČIAUSKO — 45 pren.

1 inžinerijos bataliono psk. TIMINSKO — 7 pren. (papildomai).

Transporto būrio vrš. B. IVAŠKOS — 10 pren.

Šarvuotųjų rinktinės psk. A. BALSIO — 113 pren.

Karo aviacijos psk. PALTAROKO — 37 pren. (papildomai).

3 pėst. pulko j. psk. MEČIO KISTENIO — 51 pren.

Karo policijos mokyklos psk. A. SAVICKO — 28 pren.

Ryšių bataliono mokomosios kuopos choras

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Mokytojai ir mokiniai sveikino kariuomenę

Lietuvių Mokytojų Sąjungos vardu sveikinu narsiąją mūsų kariuomenę ir Vyčio Kryžiaus kavalerius garbingos sukakties proga. Visa lietuvių tauta su dėkingumu šiaandien mini kilniausių savo sūnų žygius ir aukas, kurių dėka nušvitę laisvė mūsų Tėvynei. Lietuvių tautos jaunosios kartos auklėtojai mokytojai visuomet buvo ir bus uoliausi tautos laisvės gynėjų talkininkai.

K. Masiliūnas,

Švietimo Ministerijos generalinis sekretorius,
Lietuvių Mokytojų Sąjungos Pirmininkas.

Kauno valstybinės gimnazijos sveikina Tave, Mylimoji Mūsų Kariuomenė, Tau 20 metų garbingai išbudėjus mūsų krašto laisvės sargyboje. Ta proga mes linkime Jums, Brangūs Mūsų Kariai, šiais neramiais laikais apsišarvuoti karšta Tėvynės meile ir Lietuvos didvyrių dvasia! Pavojaus valandą mes su Jumis, Kariai!

M. Krikščiuonas,

Kauno „Aušros“ bern. v. gimn. Kauno „Aušros“ merg. v. gimn.

Direktorius

Dr. A. Rukša,

Kauno III valst. gimnazijos

Direktorius

Dr. A. Juška,

Kauno V valst. gimnazijos

Direktorius

K. Jokantas,

Kauno IV valst. gimnazijos

Direktorius

Inž. St. Čiurlionis,

Kauno VI valst. gimnazijos

Direktorius

St. Kairiūkštis,

Kauno VI valst. gimnazijos

Direktorius

Marijampolės Marijonų gimnazija minėdama dvidešimtmetį nepriklausomos Lietuvos kariuomenės sveikina savo Garbingąją Kariuomenę ir linki Dievui laiminant sėkmingai budėti Lietuvos laisvės sargyboje.

Marijonų gimnazija

Mes, Seinų Valstybinės Gimnazijos mokytojai ir mokiniai, minėdami Lietuvos kariuomenės įsisteigimo dvidešimtąsias sukaktuves, nuoširdžiai sveikiname Ekscelenciją ir linkime sėkmingai vadovauti mūsų tautos laisvės saugotajai kariuomenei.

Mes prisiminėme mūsų kariuomenės žygius ir tuos karius, kurie žuvo už tautos laisvę. Jų dideli darbai visuomet skatins mus ryžtis aukotis tėvynės gerovei ir garbei.

Tegyvuoja mūsų kariuomenė!

Seinų gimnazija

Po pasaulį audringai siautėjus karo šmėklos viesulas neretai suvirpina mūsų, moksleivių, jaunas širdis. Tačiau vėl greitai mūsų mokslo dienos — linksmos ir giedrios, nes žinome, kad mūsų taiką saugo narsioji Lietuvos kariuomenė. 20-ties metų sukakties proga reiškiamė Lietuvos Kariuomenei pagarbą, padėką ir entuziastingai šaukiame valio!

Kauno Švč. Jėzaus Širdies Mergaičių Gimnazija

20 metų sukakties proga nuoširdžiai sveikiname mūsų narsiąją kariuomenę. Mes esame pasirengę visomis jėgomis remti mūsų valstybės gynėjų ir linkime jiems ir toliau sėkmingai saugoti Lietuvos Nepriklausomybę.

Kauno žydų 1-oji priv. gimnazija

Žiobiškio pradžios mokyklos mokytojai ir mokiniai dvidešimtais Nepriklausomybės metais sveikiname Tamstą ir Tamstos asmenyje garbingąją kariuomenę ir nuoširdžiai linkime išvermingai saugoti Lietuvos laisvę ir garbę.

Gyvuok pone Generale!

Mes su Jumis.

Žiobiškio pr. mokykla

Dubėnų pradžios mokyklos (Alytaus valsč.) mokiniai sveikiname mūsų šauniąją ir narsiąją kariuomenę jos 20 metų gyvavimo sukakties proga. Trokštame visomis širdimis, kad mūsų kariuomenė augtų, stiprėtų, išsaugotų laisvą pajūrį ir atliktų visus kitus savo uždavinius.

Dubėnų pr. mokykla

Naujoji Lietuva

Tave iš karsto broliai kėlė,
pro mirtį ištiesė rankas.
Kaip stebukle gyvenai vėliai,
ar buvo amžiais kvietę kas?

Tu sugrįžai, o saulė švietė,
o buvo žemėje šviesu.
Žmogus užmiršo vargą kietą
pro džiaugsmą pergalės balsų.

Su partizanų, savanorių,
pirmų karių šventu ryžtu
nauji pulkai išeina noriai
sargybon Lietuvos kraštų.

Zmonėm ir geležim apsieta,
miela ir mylinti esi.
Tegu nueis per visą svieta:
verta, jei mirtumėm visi.

KAZYS ZUPKA

Mūsų kariuomenės 20 m. sukakties proga mes, Žemių stoties prad. mokyklos mokiniai ir mokytojai, lapkričio 23 kariuomenės šventės dieną sveikiname mūsų garbingąją kariuomenę, linkime jai sėkmės Tėvynės sargyboje, reiškiamė gilią pagarbą už Lietuvos nepriklausomybę kovose žuvusiems ir dėkingumą savanoriams ir narsumu pasižymėjusiems kariais ir patys ryžtamės būti savo Tėvynės Lietuvos gynėjais.

Žemių pr. mokykla

Mes, Kaltinėnų pradžios mokyklos mokiniai, sveikiname Jus ir linkime sėkmingai saugoti Lietuvos garbę ir laisvę.

Kai užaugsimė, ir mes ateisime Jums į pagalbą.

Kaltinėnų pr. mokykla

Narsieji Kariai! Mes, Gelvonų pradžios mokyklos mokiniai, gyvendami netoli nuo Širvintų, nuo Giedraičių, žinome, kokį nepaprastą narsumą parodė Lietuvos Karys šių apylinkių kautynėse, gindamas mylimąją Tėviškę... Ir šit, iškovojote Tautai laisvę. Laisvoje Tėvyneje džiaugiasi lietuvis jau 20 metų, su gražia viltimi žiūrėdamas į ateitį.

Mylimieji Kariai! Šią Jūsų ir visų mūsų džiaugsmo šventę mes labai norėtume pabūti su Jumis; norėtume pamatyti, kaip Jūs ten gyvenate, kaip mokotės ginti Tėvynę. O kad tai įvykdyti negalim, tai bent iš „Kario“ stebime Jūsų gyvenimą. „Karys“ pas mus klasėse visados ant stalo, ir mes nuolat jį žiūrėjame ir skaitome. Mokyklos salėje iškabinti kariški šūkių mums visados primena Kariuomenės garbingumą, Kario pareigų kilnumą; viesiems primena pareigą reikale aukotis dėl Tėvynės.

Brangieji Kariai! Užtat šiaandien mūsų jaunos širdelės plaka išvien su Jūsų narsiomis širdimis. Mes nekantriai laukiame, kada užaugę dideli galėsime patys eiti mokytis ginti brangiosios Tėvynės; laukiame, kada patys būsimė kariai. Ne tik berniukai, bet ir mergaitės norime išmolti vartoti ginklą, kad reikale galėtume padėti ginti nuo priešų mūsų mieląją tėvų žemelę.

Gelvonų pr. mokykla

VISOS LIETUVOS MOKSLEIVIAI MINĖJO KARIUOMENĖS SUKAKTĮ

KAUNO JĖZUITŲ GIMNAZIJA

— Sveika kariška dvasia ir drausmė mums labai reikalinga! — šv. Tėvo žodžiais minėjimą atidarė gerb. T. Rektorius. Kariuomenės atstovas, karinio parengimo instruktorius lt. Monkevičius, iškėlė kariuomenės reikšmę nepriklausomybės atgavime ir paragino moksleivius su kariuomene dar labiau susigyventi. H. Sinkevičius (VIII kl.) nušvietė kariuomenės organizavimą ir pirmuosius jos žygius. Kariuomenės ir visuomenės vienybė ryškiai atsispindi A. Puzausko (VII kl.)

Taip puošniai ir iškilmingai kariuomenės sukaktį minėjo Kau-
no Jėzuitų (viršuj) ir „Pavasario“ (apačioj) gimnazijos

deklamacijoj „Mes žengiame“. K. Lapinas (VIII kl.), M. Marčiukaitis (VIII kl.), Pr. Gudaitis (Vb kl.), P. Vanagas (VIa kl.) savo kūriniais skelbia Lietuvos kariuomenės galią ir ištvermę. Šio minėjimo rengėjas St. Šimkūnas (VIII kl.) kalboje „Kariai žygiavo ir žygiuos“ entuziastiškai peržvelgia nepriklausomybės, šių dienų ir ateities karių žygius. Po choro ltn. J. Monkevičius kariuomenės vardu padėkoja šio minėjimo iniciatoriui ir visiems programos dalyviams.

Ta proga 17 moksleivių užsisakė „Kari“, o vakare 30 VIII-os klasės moksleivių su šautuvais ant pečių, su daina lūpose ir su ryžtinga kariška nuotaika širdyse dalyvavo iškilnėse prie Nežinomojo Kareivio kapo.

VI. Adomavičius

MARIJAMPOLĖS MARIJONŲ GIMNAZIJA

Marijampolės Marijonų gimnazija kariuomenės gyvavimo dvidešimtmetį XI. 23 d. paminėjo itin iškilmingai. Minėjimą su-ruošė ir programą išpildė VIII ir VII kl. mokiniai, vadovaujami klasės aukl. mok. p. J. Kavaliūno ir mok. p. J. Kriukelio. Programa įvairi ir originali. Su savąja kūryba bei dainomis pasirodė moksleiviai: V. Aliulis, P. Kučinskas, J. Simanavičius, J. Norkus, St. Norkus, St. Matuliaskas, Br. Jablonskis, Pr. Puidokas, Pranešimą apie Lietuvos kariuomenę skaitė mokyt. J. Kavaliūnas. Pabaigoj suvaininamas Br. Jablonskio (VIII) parašytas 2 pav. vaizdelis iš Nepriklausomybės kovų „Tėvynę ginant“, kurį įrežisavo ats. ltn. J. Bazilevičius. Programos tarpais Br. Jablonskis, J. Dogelis (VII) ir V. Skirgaila (VII) deklamuoja dienos rimčiai pritaikintus „Kariūno“ redaktoriaus K. Zupkos ir dim. kpt. Z. Žukausko-Sakalino eilėraščius. Minėjimas baigiamas — Lietuvos himnu.

Visa gimnazija bendrai nusiuntė pasveikinimą Kariuo-
menės vadui b. gen. St. Raštikiui.

Šis minėjimas paliko visiems gražų ir gilų įspūdį.

J. M. Žibartas II.

KARINIO RENGIMO BŪRELIŲ FOTOGRAFIJOS „KARY“

Kad nebūtų neaiškumų ir bereikalingų susirašinėjimų, pranešame, jog karinio rengimo būrelių fotografijas „Kary“ dedame veltui. Pakanka tiktaisi atsiųsti nuotrauką. Nuotraukos didis nesvarbu. Galima siųsti būrelį su valdyba, karinio rengimo instruktorium ne užsiėmimų metu, o taip pat užsiėmimo metu, įvairius pratimus atliekant ir t. t. Žodžiu, paliekame visišką laisvę, ką kas iš savo gyvenimo nori „Kary“ išvysti.

STUD. SKAUTĖS ĮTEIKĖ ŠAUTUVĄ 2 P. PULKUI.
V. D. Universiteto Stud. Skaučių Draugovės narės už savo su-
aukotos pinigų nupirko kar. šautuvą ir jį įteikė per savo at-
stoves 2-jam D. L. K. Algirdo p. pulkui jo metinės šventės
proga. 2 p. pulko vadas plk. Tumas yra Stud. Skaučių D-vės
mecenatas ir didelis bičiulis.

MOKSLEIVIAI IR KARIUOMENĖS SUKAKTIS. Be
įvairiausių kariuomenės 20 metų sukakties minėjimų mūsų mo-
kyklose, pažymėtinas ir „Mokslo Dienų“ 11 nr. paminėjimas.
Čia atsispindi mūsų moksleivių jausmai savajai kairuomenei.
Jie net surinkti į tam tikrus šūkius, kurių 5 redakcija premi-
javo. Štai keletas jų: vilkaviškietis J. Simonaitis — „Nors
jauna, bet kovų žiedais pasipuošusi Lietuvos kariuomenė lais-
vės sargyboje tautos neapvils, o reikalui esant, — visi mes
kariai!“. Aušrietė M. Arštikaitytė — „Moksleivi! Išgirdęs
pavojaus trimitą, padėk knygas į šalį ir, pasisėmęs pirmųjų sa-
vanorių dvasios, stok į karių eiles!“. Kėdainietis R. Žiups-
nys — „Tik su kariuomene buvo atgauta laisvė, tik kariuome-
nė ją gali išsaugoti, todėl mes, moksleiviai, mylėkime ir rem-
kime ją, nes laisvė be jos neįmanoma“. Aušrietis V. Dam-
brauskas — „Lietuvi, nepamiršk pareigos savajai kariuome-
nei! Atmink, kas neremia kariuomenės, tas neįvertina lais-
vės“. Kaip įrodymas šių gražių moksleivijos šūkių, čia
pat ir tos gimnazijos mokiniai, kritę už tautos laisvę nepri-
klausomybės kovose.

Jaunesniosios skautės sveikinimas

Mes, mažos skautytės, visos Lietuvos,
Mes nematėm, neregėjom tos dienos,
Kai jūs, kariai, suėję į pulką
Narsiai
Paleidot kulką
Ir vieną, ir kitą.
Kai ėmėte drąsiai
Varyti svečių neprašytą
Iš mūsų žemės,
Iš Tėvynės mylimos.
Bet mes žinom dabar gerai,
Kad tai buvo vieną
23-ją lapkričio dieną.
Dar daugiau žinom nūnai:
Kad jūs kaip arai
Padangėm geležiniais paukščiais skraidot,
Žemėj geležiniais kaspinais
Kalnus ir pakalnes raižot,
Žinom, kad Tėvynę mielą
Saugot, mylit visa siela.
Todėl ir mes jus, mieli kariai,
Tikėkit, mylim labai labai.
Ir sveikinam šiandieną visos kartu,
Savo skautišku šūkiu „Budžiu“.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

KARININKAI PAKELTI Į AUKŠTESNIUS LAIPSIUS. Respublikos Prezidento š. m. lapkričio 23 d. aktu šie karininkai pakelti į aukštesnius laipsnius: Iš brigados generolo į divizijos generolo: Mikas Reklaitis, Stasys Pundzevičius. Iš pulkininko į brigados generolo: Juozas Barzda-Brauskas, Vladas Miezėlis. Iš pulkininko leitenanto į pulkininko: Antanas Breimelis, Mečius Stankaitis, Juozas Grigiškis. Iš majoro į pulkininko leitenanto: Jurgis Šečkus, Antanas Mozuzas.

Iš kapitono į majoro: Stasys Vališkis, Juozas Rinkevičius, Juozas Grudzinskas, Mykolas Gecevičius, Stasys Jakštys, Kazys Šimkus, Juozas Vaičius, Juozas Šakėnas, Stasys Eidukaitis, Stasys-Algirdas Mackevičius, Feliksas Jakštas, Leopoldas Buividas, Romualdas Buividas, Petras Purėnas.

Iš leitenanto į kapitono: Osvaldas Žadvydas, Bronius Kausas, Bronius Bitinaitis, Bronius Keturakis, Jonas Vabalas, Juozas Truškauskas, Nikodemus Guzikas, Feliksas Eidimtas, Pranas Ramančionis, Vincas Šukys, Henrikas Kazakaitis, Kazys Povilaitis, Vladas Valevičius, Kazys Antanavičius, Juozas Štrimaitis, Pranas Šopaga, Antanas Lizdas, Aleksandras-Vytautas Andriukaitis, Jonas Grincius, Juozas Žilys, Stasys Jasiunskas, Vaclovas Žukas, Jonas Vaičieliūnas, Jonas Kazokaitis, Juozas Virškevičius, Teodoras Bitvinskis.

Iš jaunesniojo leitenanto į leitenanto: Antanas Petrulis, Izidorius Jonaitis. Be to, Respublikos Prezidento tos pat dienos aktu puskarininkis Napoleonas Pajėda pakeltas į jaunesniojo leitenanto laispnį.

APDOVANOJIMAI. Respublikos Prezidento š. m. lapkričio 23 d. aktu už ypatingus pasiryžėjimus Nepriklausomybės kovose šie asmenys apdovanoti: ats. ltn. Antanas Narakas ir dim. j. ltn. Jonas Viliušis — Vyčio kryžiaus 5-jo laispnio ordinu ir ats. viršila Stasys Čepulis — Vyčio kryžium 3-jo laispnio.

Be to, Respublikos Prezidento tos pat dienos aktu apdovanoti Lietuvos Nepriklausomybės medaliu: Gustavas Bliokas, Norbertas Butvila, Konstantinas Donila, Adolfas Dručiūnas, Vincas Eimutis, Alfonsas Gečiauskas, Antanas Jančiauskas, Kazys Jonaitis, Stasys Kavaliauskas, Ignas Končius, Juozas Meškys, Tadas Miltenis, Povilas Mudrovas, Juozas Muraška, Vladas Petravičius, Juozas Saudargas, Mikas Stankevičius, Šimelis-Leiba Šmidas, Petras Štuka, Adolfas Tamašauskas, Pranas Žadkevičius ir Alfonsas Žibas.

V. D. UNIVERSITETO STUDENTŲ KORPORACIJOS GRAŽIAI PASVEIKINO KARIUOMENĖS VADĄ. Mūsų kariuomenės sukakties proga kariuomenės vadą b. gen. Raškikį pasveikino beveik visos V. D. Universiteto studentų korporacijos ir įteikė gražų, menišką adresą, kuris įdėtas šio nr. giliaspaudės puslapiuose.

KARIUOMENĖS 20 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS ĮGULOJE BEI DALYSE. Siemet lapkričio 23 d. iškilmingiau buvo atšvęsta, negu seniau. Be oficialinės dalies: pamaldų, paradų, paskaitų ir t. t., nemaža įvairumo įnešė ir patys kariai įvairiomis programomis.

Kadangi iš įvairių įgulų bei dalių gauta labai daug korespondencijų, tai dėl vietos stokos jų visų negalime įdėti į laikraštį. Todėl tenkinamės tik kai kuriomis ištraukomis iš gausių aprašymų.

Seredžiaus įguloje per mišias giedojų įgulos karių choras. Prie bažnyčios durų buvo iškabintas užrašas: „Sveiki, Lietuvos kariai! Dieve, laimink karių žygius“. Pamaldose dalyvavo dar kelios šaulių vėliavos ir Seredžiaus pradžios mokyklų mokiniai. (J. psk. A. Titlius).

„Gubernijos“ bravoras šventės proga Seredžiaus įgulai, kaip dovaną, prisuntė 600 bonkų alaus. (S. psk. Grigoras).

Kariuomenės šventės proga Klaipėdos Dariaus ir Girėno moterų būrio šaulės aplankė 6 pėst. pulko ligoninėje sergančius karius ir jiems įteikė dovanų. Tą pat dieną Klaipėdos moterų „Globos“ draugija atsiuntė piniginę dovaną. (S. gr. M. Šiuša).

Šiaulių įguloje šventės išvakarėse buvo suorganizuota eiseną į Sukilėlių kalnelį. Ten sudėti vainikai ir pagerbti žuvusieji. Nuo kalnelio kariuomenės dalys, organizacijos ir moksleiviai nužygiavo į karių kapus, kur taip pat uždėti vainikai ir pagerbti žuvusieji. Kapinėse pasakytos kalbos.

Lapkričio 23 d. pamaldose dalyvavo įgulos kariuomenės dalys, organizacijų atstovai su vėliavomis, moksleiviai ir šiaip nemaža visuomenės. „Kapitolio“ salėje buvo iškilmingas aktas, o vakare to pat salėj kariaus nemokamai demonstravo kultūrinę filmą. Darbo Rūmų kultūros klubai surengė koncertą, į kurį pakvietė per 150 karių. Karo aviacijos kariai, šiai sukakčiai atžymėti, yra pasiryžę nupiešti ir kareivinėse iškabinti plakata su tokiu šūkiu: „Lietuvos žemėje gimę, jos sultimis mite, pavojų ar nelaimę mokėsime ją ginti“. (Eil. V. Šaulys).

Radviliškio įguloje prie kariuomenės šventės minėjimo prisidėjo šauliai, moksleiviai ir daug visuomenės. Miestas ir visos įstaigos pasipuošė tautinėmis vėliavomis. Po oficialės dalies bataliono kariai suvaidino 3 veiksmų veikalą „Neprašyti svečiai“. Po vaidinimo dainavo vidurinės mokyklos moksleiviai. (J. psk. Namajūnas).

Šventės proga Panevėžio įgulos kariaus Darbo Rūmų Panevėžio kultūros klubas šaulių namuose vaidino „Futbaliądą“. Lapkričio 26—27 d. kariuomenės sukaktį minėjo Panevėžio visuomenė. Kariai taip pat gausingai prisidėjo. (J. Baras).

Pavakary 1 inžinerijos bataliono kariai buvo nuvesti į „Lyros“ kiną. Mokomoji kuopa dalyvavo radijo programoje (radiofone). Programoje buvo vaizdelis „Mūsų džiaugsmas“ su keliomis įterptomomis dainomis, parašytas j. psk. Mokinio. Atliko mokomosios kuopos choras, psk. Mikalauko vadovaujamas. Psk. Kosciūška akompanavo gitara ir psk. Mikalaukas akordionu.

Taip pat buvo ir jaunųjų kareivių pasilinksminimas su plačia programa: solo, Navickas; eilėrašciai, j. psk. Manomaitis; „Kirvakablis“, jumoro laikraštėlis, j. psk. Mocknio redaguojamas. Mokomos kuopos choras padainavo. Suvaidinta komedija „Namų židinys“. (J. k. T. Bendinskas).

Kupiškio įguloje XI. 22. buvo suruoštas vaidinimas „Laisvės keliais“. Paskui pasilinksminimas. Šventės proga įgulos karius pasveikino miest. pradžios mokyklos Nr. 2 mokytojai ir mokiniai. XI. 26. įgulos kariai savo salėje vaizdelį „Laisvės keliai“ vaidino visuomenei. (P. Gelžinis).

Po įgulos viršininko žodžio sekė Šiaulių visuomenės atstovų sveikinimai. Labai gražiai pasveikino šiaulių mergaičių ir berniukų gimnazijų atstovai mokiniai, kurie pasakė eiliuotus sveikinimus. Po visų sveikinimų sekė koncertinė dalis, kurią atliko pėstininkų pulko orkestras, kapelm. Norkaus vedamas, mokomosios kuopos vyrų choras, psk. Gulbinsko vedamas, ir solistas eil. Šteinas. (Vrš. L. Griškevičius).

Kariuomenės sukakties minėjimas Raseiniuose prasidėjo jau lapkričio 20 d. Tą dieną minėjo Raseinių visuomenė. Visuomenė įgulos karininkų Ramovei padovanavo 900 lt. vertės gražų paveikslą „Luko suvažiavimas“. Po minėjimo kariai visuomenei parodė kelis vaizdelius iš karių gyvenimo, padainavo ir padeklamavo. Lapkričio 21 d. kariuomenės sukaktį minėjo vald. gimnazijos ir žemės ūkio mokyklos mokiniai. Kariai jiems irgi atliko tą pačią programą. Lapkričio 22 d. kariai ir visuomenė paminėjo Respublikos Prezidentą Antaną Smetoną. Lapkričio 23 d. buvo iškilmingiausia. Po oficialinės dalies, kino „Romuva“ salėje kareiviams buvo suvaidinta „Po atviru dangumi“, j. ltn. Rutkausko poligoniškos karių gyvenimo nuotrupos. Mokiųjų choras padainavo kelias dainas. Vakare buvo viešas vakaras, kurio pelnas paaukotas Ginklų Fondui. (V. L-čius).

VYČIO KRYŽIAUS KAVALIERIAI GAVO KARINĖS SPAUDOS. Lapkričio 23 d. iškilmingai dalyvavusius Vyčio kryžiaus ir jo ordino kavaliarius Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyrius apdovanojo karinė spauda. Kiekvienas dalyvis gavo po knygą „Lietuvos kariuomenė“, naują kovotojo paveikslą, sieninį 1939 m. Karių kalendorių ir jubiliejinį „Kario“ Nr. 46.

POVILO LUKŠIO PALAIKAI PERKELTI Į KITAS KAPINES. Lapkričio 22 d., kariuomenės šventės išvakarėse, apie 16 val. Kėdainių įgula gyveno nepaprasta susikaupimo nuotaika. Tą vakarą Kėdainių šaulių rinktinės talka iš šv. Jurgio parapijos kapų buvo perkelti į karių (šv. Juozapo parapijos) kapus pirmojo žuvusio dėl Lietuvos laisvės savanorio — Povilo Lukšio palaikai. Šioje, galima tvirtinti, triumfalėje garbingojo karžygio palaikų eksportacijoje organizuotai dalyvavo ne tik kariai, šauliai, jaunalietuviai, moksleiviai, pavarasininkai, bet ir paskira tūkstantinė žmonių minia, kuri dar kartą ryžosi atiduoti prideramą pagarbą dėl jų laisvos ir nepriklausomos ateities žuvusiems karžygiui. Iš tikrųjų, tai nebuvo eilinė, kasdieninė bažnytinė procesija, bet kažkas dar nematyto, nepaprasto. Gėlėmis bei vainikais kaišytas didvyrio-savanorio dvigubas karstas, vežamas specialiai parengtu vežimu, raudonųjų deglių atspindžių mistiškai apšviestas, kartu su tūkstantine minia, orkestru ir bažnytinėmis giesmėmis artėjo į savo naują poilsio vietą. Čia jo laukė jau kelios dešimtys jo ištikimųjų draugų-pasekėjų, žuvusiųjų dėl to paties tikslo, kaip ir savanoris Povilas Lukšys. Karių kapuose didvyrio palaikai buvo palaidoti garbingiausioje vietoje, prie žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklo.

Beje, tenka dar pabrėžti visų kėdainiečių didžiųjų nuostabą, kad atkasto Povilo Lukšio palaikai, nors jau sukako arti 20 metų nuo jo mirties, yra gana gerai išsilaike.

KĖDAINIŲ ĮGULA. XI. 23. Įgulos bažnyčioje, dalyvaujant visos įgulos kariams ir daugeliui iš visuomenės, buvo atlaikytos iškilmingosios pamaldos. Po jų, nužygiavus į naujųjų kareivinių kiemą, kariuomenės sukakties proga į išsiriavusius karius tarė žodį įgulos viršininkas.

Vakare įgulos karininkai ir likt. puskarininkiai paskirai surengė pasilinksmimus su menine dalimi. Įgulos likt. puskarininkiai šeimyninį vakarą-spektaklį suruošė pėst. pulko (buv. gimnazijos) salėje. Čia buvo suvaidinta Kariuom. Štabo Spaudos ir švietimo Skyriaus 1-ja premija premijuotoji 4 v. drama „Signalas“. Vaidinimas pavyko nepaprastai gerai ir todėl vaidinusiųjų artistai iš žiūrovų susilaukė nuoširdžių ovacijų. Vaidino beveik visi įgulos likt. puskarininkiai ir p. p. Narijauskienė ir Rudokienė. Vaidinimą režisavo pėst. pulko psk. St. Narijauskas.

„Signalą“ lapkričio 22 ir 26 d. įgulos likt. puskarininkiai mieliai sutiko nemokamai suvaidinti visiems įgulos kariams, kas ir buvo padaryta.

Lapkričio 27 d. tas pats veikalas karių kino salėje buvo nemokamai suvaidintas ir Kėdainių visuomenei, kuri buvo gausingai susibūrusi. Kaip visur, taip ir čia karių meniškas vaidinimas visiems nepaprastai patiko ir susilaukė triukšmingų plojimų.

7 PĖST. Ž. K. BUTEGEIDŽIO PULKAS. Lapkričio 23 d. 7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulko karių teatras suvaidino psk. Kuzmos „Jeigu kiltų karas“ 16 pav. dramą. Režisavo kpt. Genys. Vaidinimui dainas parengė j. ltn. Karmazinas. Dekoracijas piešė likt. psk. Norkaitis. Vaidino: p. p. Petrukaitė, Stankevičiūtė, ltn. Tiskus, Žikariūs, Kriškiūnas, Angutis, j. ltn. Karmazinas, vrš. Kondratas, psk. Kuzma ir kiti pulke tarnaujantys kariai. Pažymėtina, kad psk. Kuzma, keliolikos karinės dvasios dramos veikalų autorius, ne tik gabus dramaturgas, bet ir geras aktorius. Panelės Petrukaitė ir Stankevičiūtė, aukodamos savo darbą karių teatrui ir parodydamos daug sugebėjimų vaidyboje, susilaukė didelės padėkos tiek karių, tiek ir visuomenės tarpe.

Vaidinimas praėjo pakelta nuotaika. Pulko karių teatro aktoriam parodė didelį sumanumą ir sugebėjimą, atlikdami sau paskirtus vaidmenis. Tą dieną buvo vaidinama du kartus. Vienas spektaklis buvo skirtas pulko kariams, o antras — visuomenei. Reikia pažymėti, kad ir antrą kartą kartojant vaidinimą visuomenei, nors veikalas gana ilgas ir pareikalavęs iš vaidintojų net fizinių jėgų, praėjo dar didesniu entuziazmu ir darnumu. Žiūrovų salėje tilpo per 500 žmonių.

Pats psk. Kuzmos veikalas turinčias ir pedagogiškas. Panašių veikalų pageidautina daugiau ir panašūs spektakliai kariams turėtų kartotis dažniau, nes čia kariai mokosi, pamato, kad karo tarnyboje ir taikos metu turi būti drausmingi, sumanūs, žvalūs ir linksmi, o reikiant mokėtų pasiryzti nugalėti, pasiaukoti dėl savo Tėvynės, nesigailint net ir gyvybės. Čia pamato kariai, kad ne tik jie — vyrai, bet ir moterys ne mažesniu pasiryžimu moka aukotis ir žūti Tėvynės labui. Ir jos yra nepamainomas pagalbininkės fronto kariams, atlieka didelių ir nemažų sumanumo reikalavjančius darbus. Be to, veikalas ryškiai pavaizduoja neigiamus tipus — priešų šnipus ir jų žalingą darbą taikos ir karo metu.

Kpt. Genio režisūra gera ir išsami. Sugebėta tinkamai išryškinti norimus pavaizduoti tipus. J. ltn. Karmazino parengtos vaidinimui dainelės skambėjo nuotaikingai ir darniai. Likt. psk. Norkaičio, dailininko-mėgėjo, dekoracijos neblagos. Kas sumanyta — padaryta.

Žodžiu, 7 pėst. pulkas dirba didelį kultūrinį darbą ir gražiai paminėjo kariuomenės šventę. Meno jėgų pulko karių teatrui netrūksta. Belieka tik palinkėti pulko vadovybei ir toliau rasti progų organizuoti panašius meno vakarus, o pulko teatro personalui pasiryžti ir darbo, nes tuo atliekamas didelis uždavinys karių dvasinių savybių ugdymui.

VI. Norkus

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ P. L. P. KARO MOKYKLOJE. Kariuomenės šventės proga XX laidos 2-os kadro kuopos III kuro kariūnai už gerą ir sąžiningą pareigų vykdymą pakelti į aukštesnius laipsnius.

Lapkričio 23 d. XXI laidos kariūnai (3-čios kadro kuopos) baigė pirmą kursą ir pervesti į antrąjį. Pirmuoju į kursą baigė kar. Morkevičius Aleksas, antruoju — kar. Gicevičius Antanas ir trečiuoju — kar. Marcinkevičius Aleksas. I kursą baigė nemažiau „aštuoni“ ir pakelti, einant Karo Mokyklos vidaus tvarkos statutu į grandinio laipsnį 38 kariūnai (ir dviem leista nešioti grandinio laipsnį). Tą pačią dieną ir aspirantai kandidatai, išlaikę nustatytus egzaminus, įskaityti aspirantais ir davę priesaiką. Visus prisiekusiuosius, pakeltuosius ir aukštesnius laipsnius ir perkeltus į antrą kursą, pasveikino Karo Mokyklos viršininkas b. gen. K. Musteikis.

Lapkričio 23 d. vakare Karo Mokykla surengė tradicini savo vakarą. Atvykus Karo Mokyklos viršininkui b. gen. K. Musteikiui, vakaro meninę dalį pradėjo kar. psk. P. Rutkauskas melodeklamacija — eilėr. Liudo Sakalinio „20 metų“. Toliau buvo vykdoma kitų kariūnų programa. Tenka pasakyti, kad vakarų meninės dalys itin gražiai parengiamos ir į darbą įtraukiamos visos geriausios Karo Mokyklos meninės pajėgos, kurių, atrodo, šiais mokslo metais lyg daugiau, todėl parinktieji dalykai rūpestingiau atliekami. Kitas džiuginantis reiškinys — vis labiau ryškėjantis kariūnų bendradarbiavimas su akademiniais jaunimu. Štai, kad ir šiame vakare kariūnai studentų korporacijų atstovus pakvietė užkandžių, per kuriuos kalbėdamas Karo Mokyklos viršininkas padėkojo studentams už tiek daug Karo Mokyklai įteiktų ginklų ir pasidžiaugė matydamas, kad studentai vis daugiau randa progų artimiau susidraugauti su kariūnais. O Karo Mokyklos 2 kadro kuopos choras, kar. psk. P. Rutkausko vedamas, atsiderkodamas studentams, padainavo keletą dainų.

J. Zonys

RYŠIŲ BATALIONO MOKOMOSIOS KUOPOS CHORAS. Ryšių b-no mokomosios kuopos choras lapkričio 23 d. turėjo garbę dainuoti Vyčio kryžiaus kavalieriams Valstybės teatre. Graži karinė daina sulaukė šilto pritarimo iš vyrų, kurie dar neseniai klausė patrankų ir kulkosvaidžių giesmės, kurių krūtinės puošia Vyčio Kryžiai. Choriui pritarė 2 PP orkestras. Dainavo: Tallat-Kelpšos „Laisvė ūžia“, Račiūno „Kur lygūs laukai“, Paulausko „Jūreivių maršą“, M. Petrausko „Gaudžia trimitai“. Daina skambėjo dailiai, nuotaikingai, gražiai išlaikytu ritmu. Reikia atsimint, kad choras yra mokomosios kuopos — labai trumpas jo amžius. Kaip tokiu trumpu laiku choras pasirošia taip, kad tampa vienu geriausių kariuomenės chorų? Taip paklausus, dirigentas ats. psk. Liuberskis atsako trumpai: „Ir kareiviai turi jautrią širdį“.

Gerai vedamas choras yra labai reikšmingas veiksnys kultūrinio ir pedagoginio atžvilgiu. Toks choras pirmiausia tarnauja karinės dainos kultūrai kelti, paruošdamas nemažą lietuvišką dainą pamilusių dainininkų.

Lapkričio 14 d. ryšių b-no mokomosios kuopos choras turėjo koncertą radijofone. Po koncerto štai ką rašo pirmesnės laidos mokomiečiai p. Liuberskiui: „Gerasis mokytojas, ilgdamiės žavingos dainos, to gražaus išsiklaidžiusio būrelio draugystės, galime tik radijo bangomis klausytis savo „ipėdinių“ išdidaus sielos žodžio, kuris sukelia tiek daug malonių prisiminimų ir kartu per daug liūdnai nuteikia, kad mūsų ten nebėra... Kai baigėsi koncertas, mes skirstėmės lyg ką brangų palaidoje... Taip skaudu, kad nebegalime įsijungti į tą jaukiąją dainos šeimą, kur tiek maloniausių gyvenimo valandų praleista. Linkime jums, gerasis mokytojas, nenuilstamai dirbti dainos kultūros kėlimo srityje ir duoti mums progos, nors su ašaromis akyse, klausyti dainos žodžių, kurių pasiilgome...“ Seka eilė parašų. Buvusių choristų žodis viską pasako.

Karinė vadovybė įvertina dainos reikšmę. Ryšių b-no vadovybė šį reikalą yra sutvarkiusi visai tinkamai. Kaune jau pradėtas organizuoti puskarininkių choras. Jis bus nauja stipri jėga, naujas įnašas mūsų karinės dainos kultūron.

24

6 P. PULKAS. Kariuomenės šventės proga pulkas yra gavęs sveikinimų bei dovanų. Pirmon eilėn pažymėtina Palangos visuomenės ginklų dovana su aktu. Pulku buvo dovanta 1 lengvasis kulkosvaidis ir 18 šautuvų, kurių 4 vardiniai. Ginklų įteikimo aktas šitaip skamba:

„Palangos visuomenė Nepriklausomos Lietuvos dvidešimtaisiais metais minėdama mūsų kariuomenės garbinguosius žygius, kartkartėmis apginant Tėvynę nuo visokių išiverželių, jos sukurtųjų proga, būdama didžiai dėkinga ir prisirūsi, įteikia lengvąjį kulkosvaidį ir aštuoniolika šautuvų, kurių stambiausiais aukotojais yra (seka parašai): A. Vizbaras, Palangos m. saviv. atst., Feliksas Paulauskas, Palangos valsč. viršaitis, Ona Staknienė, L. Kat. Moterų sk. vardu, B. Lukošienė, R. V. Ag. (neįskaitoma), A. Staknys, Br. Kanai, R. Rubelis, K. Beniušis, V. Ramanauskas, S. Jazdauskas, J. Gaučius, B. Viskantienė, V. Kiauleikytė, V. Mockaitytė, A. P. (neįskaitoma), A. Beniušis, P. Račkus, P. Kinas“. Vardinius šautuvus padovanojo: A. Staknys, M. Kanas, B. Lukošienė ir R. Rubelis.

Toliau drauge su sveikinimu Klaipėdos muilo fabrikas „Žuvelė“ atsiuntė kareiviams dovanų 300 didelių gabalų tualetinio muilo. Pulką sveikino ilgu, gražu raštu kariuomenės pirmūnų s-gos Klaipėdos skyrius, Klaipėdos uosto skautų tuntas ir Valstybinis Klaipėdos Teatras.

Vakare vietos radijone margėnai suvaidino pritaikytą šventei karinį vaizdelį, paruoštą ir vadovaujamą ltn. Trušausko, sudainavo keletą dainų, pulko orkestrui dalyvaujant. S. V.

NAUJOJI RYŠININKŲ LAIDA. Lapkričio 28 d. buvo ryšių bataliono mokomosios kuopos naujos laidos išleistuvės. Po pamaldų sekė baigusiems pažymėjimų ir geriausiai baigusiems asmeninių dovanų įteikimas.

Bataliono vadas savo kalboje pažymėjo, kad būsimieji skyrininkai-ryšininkai, išsiskirstę į savo dalis, tinkamai perduotų įgytas žinias savo jaunesniesiems ginklo broliams ir patys tobulintųsi savo specialybėje. Po to kalbėjo mokomosios kuopos vadas.

Šią mokomosios kuopos laidą pirmuoju baigė „Kario“ skaitytojams pažįstamas poetas, beletristas ir karikatūristas, ryšių b-no telegrafo telefono kuopos eilinis Jonas Docius. Jam įteiktas sidabrinis laikrodys su sidabro grandinėle. Antruoju baigė ir gavo nikelinį laikrodį su nikeline grandine 2 inžinerijos bataliono eilinis Juozas Neliupšis.

Sioji komediečių laida, kaip ir ankstesniosios, neužmiršo ir Ginklų Fondo. Per visą mokslo laiką taupė kuklias savo pajamas ir jų dalį skyrė šautuvams pirkti. Iš viso sudėjo 391 lt. ir 50 ct., už kuriuos nupirkė tris karinius šautuvus. Pirmuoju baigęs eil. Docius, juos įteikė bataliono vadui.

Po to Vyriausiam Ginkluotųjų Pajėgų Vadui, kariuomenės, dalies ir dalinio vadovybėms sušukta valio, o kuopos choras ir visa kuopa paskutinį kartą padainavo keliolika dainų.

V. S

1 INŽINERIJOS B-NO LIKTINIAI. Jau anksčiau buvo sumanyta sudaryti b-no liktinių chorą, bet dėl daugel kitų darbų, šis sumanymas buvo atidėliojamas ir tik paskiausiai vis dėlto įvykdytas. Psk. Mikalauskui vadovaujant, choras sudarytas. Jame uoliai dalyvauti sutiko per 20 liktinių. Nors dar tik mėnės, kai susidarė choras, bet jau spėjo viešai pasirodyti kariuomenės šventės išvakarėse psk. ramovėje surengtame šeimyniniame vakarėlyje. Šiame vakarėlyje dar suvaidinta I v. kom. „Šeimos židinys“, kurioje svarbiausią rolę vaidino psk. Mikalauskas. Be to, padeklamuota, paskambinta gitara ir kt. Lapkričio 23 d. visa ši programa atlikta ir b-no kareiviams.

Jau kelinti metai, kai b-no liktiniai kreipia ypatingą dėmesį į mokslą. Daugelis jau įsigijo 4 kl. cenzą. Keletas baigė gimnaziją ir net vienas kitas studijuoja universitete. Ši rudenį taip pat susidarė dvi likt. grupės. Vienoje rengiasi į 7 kl., kitoje į 5 kl. Pamokas dėsto nusišamdyti mokytojai psk. ramovėje.

Kiekvienais metais psk. ramovės valdyba surengia b-no likt. šachmatininkų turnyrą nustatyti geriausiems likt. šachmatininkams. Ir šios rungtynės būna atkaklios ir įdomios. Šių metų turnyras jau pradėtas ir numatytas baigti iki Kalėdų.

Psk. A. Bučys

1 PĖST. D. L. K. GEDIMINO PULKO grandiniai lapkričio 17—19 d. laikė patikrinamuosius egzaminus į jaunesniojo puskarininkio laipsnį. Geriausiai išlaikė gr. Petras Vildžiūnas, gr. Jonas Reinys, gr. Evaldas-Hermanas Milkeraitis ir gr. Adolfas Žilėnas. Egzaminus išlaikiusius grandinius pulko

vadas kariuomenės šventės proga pakėlė į jaunesniojo puskarininkio laipsnį. Ta pačia proga keliasdešimt eilinių, sąžiningai bei drausmingai einančių tarnybos pareigas, pakelta į grandinio laipsnį.

BUS UOLŪS „KARIO“ SKAITYTOJAI. 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko jauni kareiviai, sekdami senų kareivių pavyzdžiu ir uolių „Kario“ talkininkų-platintojų paraginti, labai daug išsirašė 1939 metams „Kario“ sau ir dar daugiau išrašė namo tėvams, broliams, sesutėms ir kitiems. Sako, tegul džiaugiasi tokiu gražiu laikraščiu. Be to, dar iš gražių iliustracijų ir matys ką kariuomenėje veikiama, kaip Tėvynę ginti mokomės.

Aplamai, gediminėnai šiemet labai gyvai atsiliopė į „Kario“ atsišaukimą jubiliejinį metų proga pakelti tiražą per 20.000. Sukruto visi kariai ir platintojai — vos spėja rašyti sąrašus. Štai, psk. Žaltauskas jau 116 prenumeratų surinko, vrš. Baniulis — 100, vrš. Stundžia — 80. Kiti ir ne ką mažiau.

Bet visi platintojai toli gražu dar nėra baigę darbo. Visi sutartinai dirbdami žada net 1000 „Kario“ prenumeratų pulke surinkti.

ŽIŪRĖJOME „SIGNALĄ“. Ukmergės įgulos kariai lapkričio 23 d. geležinkelio šaulių rinktinės teatro kolektyvas vaidino St. Lauciaus „Signalą“. Nors buvo vaidinti du seansai, bet abu kartu erdvi kareivinių salė buvo pilnutėlė karių, kurie buvo labai patenkinti.

Įgulos kariai tikisi ir daugiau tokių vaidinimų pamatyti. Tuo labiau, kad vadovybė pagerino salės sceną, nupirko naują gražią uždangą ir padarė kitų vaidinimams reikalingų įrengimų.

Juškonis

5 PĖST. D. L. K. KĖSTUČIO PULKAS. Lapkričio 26 d. Šaulių Sąjungos teatras pulko salėje vaidino nemokamai kariai ir jų šeimoms Lauciaus 4 veiksmų pjesę „Signalas“.

— Lapkričio 27 d. A. Panemunėje buvo švenčiama kariuomenės 20 metų sukakties šventė. Po pamaldų organizacijos su vėliavomis, 5 pėst. pulko orkestro lydimas, organizuotai atvyko į pėst. pulko salę, kur buvo iškilmingas aktas ir meninė dalis. Meninę dalį atliko 5 pėst. pulko karių choras, sudainuodamas gražių dainų ir parapijos mokyklų mokinių.

2 kuopos kareiviai bendromis lėšomis nusipirko gerą radijo aparatą. Ypačiai prie šio aktingai prisidėjo jauni kareiviai. Iki šiol nuosavus radijo aparatus 1-me b-ne įsigijo 1 kuopa, 1 kulk. kuopa ir 2 kuopa.

Eil. L. Kančauskas

KARO AVIACIJA. Karo aviacijos liktiniai puskarininkiai lakūnai, motoristai, raštininkai, ūkvedžiai, soferiai ir rikiuotės puskarininkiai, norintieji būti pakeltais ir viršilas ir užimti kuopininkų vietas, o civiliai tarnautojai — užimti VIII-tos kategorijos tarnybines vietas, turėjo išlaikyti atitinkamus egzaminus.

Šiems egzaminams laikyti aviacijos diršininkai buvo pristatyti 33 žmonės. Jiems buvo įteiktos vis 5 m. birželio mėn. smulkios ruošimosi programos, o lapkričio mėn. antroje pusėje prasidėjo egzaminai, užtrukę per savaitę laiko. Atskirus dalykus egzaminavo tų sričių specialistai. Egzaminų komisijos pirmininkus egzaminų išdavomis yra patenkintas, nes neišlaikiusiųjų labai mažai.

Alb. Stanelis

BEVEIK VISI SKAITYS „KARI“. Neseniai kariuomenėn atvykę jaunieji Seredžiaus įgulos artilerininkai labai mėgsta „Kari“, nes jau namuose jį skaitė. Viršilos Ašmenos iniciatyva beveik visi jaunieji kariai savo namiškiams išrašo „Kari“. Be „Kario“, jaunieji kariai dar išrašo ir kitų laikraščių. Reikia pažymėti, kad „Kari“ visi kariai labai mėgsta. Kiekvienas „Kario“ numeris gerokai nukentčia, nes eina per visų karių rankas.

J. psk. A. Titlius

3 ARTILERIJOS PULKAS. Kariuomenės 20 metų sukurtųjų proga šančių šaulių būrio meno sekcija, šaulio vrš. Gurtajaus vadovaujama, suvaidino 3 artilerijos pulko kariams veikalą „Neribotas žygis“. Pertraukus metu šaulės padėkimavo eileraščius.

V. K-nė

KARO AVIACIJOS MOKYKLA. Paskiausiai kilo mintis leisti periodinį laikraštuką, spausdintą rotatoriumi. Laikraštėlis būtų skirtas daugiau mokyklos gyvenimo apibūdinimui jumoristinėje formoje, bet kartu būtų ir rimtesnio pobūdžio rašinių ir poezijos.

Alb. Stanelis

„KARYS“ —
karinio gyvenimo veidrodys

GEDIMINĖNAMS VĖL ITEIKĖ GINKLUS. Kariuomenės šventės proga, Ukmergės įgulos parado metu, Ukmergės žemės ūkio draugija 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkui įteikė sunkųjį kulkosvaidį ir vieną šautuvą, o Ukmergės valdžios amatų mokyklos personalas ir mokiniai — aštuonis šautuvus. Ginklus priėmė pulko vadas.

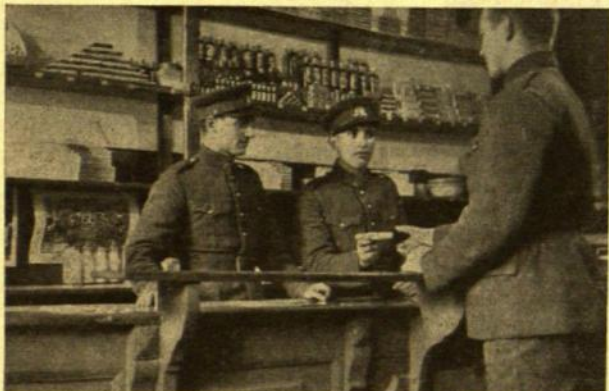
Paminėtina, kad jautri Ginklų Fondo idėja Ukmergės ir apylinkės visuomenė, organizacijos ir mokyklos gedimėnams įteikė viso jau 5 sunk. kulkosvaidžius, 1 lengv. kulkosvaidį, 76 šautuvus ir 1 telefono aparatą. Telefono aparatas yra pačių pulko karių-ryšininkų auka.

Gražūs ginklų įteikimo aktai švietimo karininko padėjėjo kpt. Eidimto rūpesčiu įremuoti ir jais bus papuoštos kareivinių sienos. Ten jie, kaip ir patys ginklai, nuolat primins kariams šventą jų pareigą Tėvynei. Jų gi gražūs žodžiai ne kartą nuteiks sielą kilniems pasiryžimams ir darbams.

Juškoniškis

SUSIORGANIZAVO PUSKARININKIŲ MOTERYS.

Ukmergės įgulos liktinių puskarininkių ir civilinių tarnautojų šeimų moterys, lapkričio 23 d. susirinkusios įgulos puskarininkių ramovėn, įsteigė šaulių moterų būrį. Būrys vadinsis Ukmergės šaulių moterų Onos Liūdimantos Vytautienės būriu ir

Pulko krautuvėje

jo narėmis bus tik įgulos puskarininkių ir civ. tarnautojų šeimų moterys.

Steigiamojo susirinkimo proga vytautietės sveikino atsilankęs ramovėn įgulos viršininkas, Ukmergės šaulių rinktinės vado padėjėjas, puskarininkių ramovės valdybos pirmininkas, L. D. Kun. Birutės Karininkų šeimų Moterų Draugijos Ukmergės skyriaus pirmininkė ir Ukmergės miesto moterų šaulių būrio vadė.

Visi sveikinuosieji džiaugėsi puskarininkių šeimų moterų susiorganizavimu, kuris susietas su reikšminga kariuomenės dvidešimtmečio sukaktimi, ir linkėjo naujo būrio šaulėms daug sėkmės būrio veikloje.

Vytautiečių būrio vade paskirta visuomenės veikėja šaulė mok. A. Škadauskienė.

Būrio tarybon išrinktos vadės pavaduotoja — š. Aksinavičienė, švietimo vadovė — š. Žvirbliene, išdininkė — š. Žaltauskienė, sekretore — š. Velutienė, kandidatėmis — š. Ti-

Karių skaityklos salėje

Priešlėktuvininkai, kariuomenės pusvalandžio programos dalyviai, Valstybės Radiofone

tenienė ir š. Bernaitienė. Kontrolės komisijon: š. Umbrasienė, š. Andrikonienė, š. Gipiėnė, Kandidatėmis — š. Vadzišienė ir š. Šakelienė.

Juškoniškis

P. L. P. KARO MOKYKLA Lapkričio 27 d. Karo Mokyklos futbolo rinktinė žaidė draugiškas rungtynes su 2 p. D. L. K. Algirdo pulku. Rungtynės pasibaigė lygiomis 1:1. Karo Mokyklos rinktinė žaidė be trijų geriausių žaidikų — Andrulio, Adomavičiaus, ir Ilgūno, todėl negalėjo gerėnės pasekmės pasiekti.

J. Zonyš

2 ULONŲ L. D. K. BIRUTĖS PULKAS. Lapkričio 23 d. veiklūs Alytaus miškų mokyklos šaulių būrio mokiniai, prisidėdami prie kariuomenės šventės paminėjimo, suvaidino pulko kariams linksmą operetę „Kaminkrėtis ir malūnininkas“.

Psk. Gudmonas

4. PP I B-NO UGNIAGESIAI. Lapkričio 23 d. proga ugniagesių komanda atšventė ir kariuomenės ugniagesių įsikūrimo 10 metų sukaktį. Buvo surengtas pabūvis su vaišėmis, per kurias griežė dūdų orkestras. Vaišėse dalyvavo įgulos viršininkas, daug karininkų, vietos savanorių ugn. komandos valdyba ir šiaip daug kvieštų svečių. Tą dieną įgulos viršininkas įteikė apdovanotiems ugniagesių garbės ženklus.

B-no ugn. komanda neseniai yra gavusi naują siurblių ir šiaip ugniagesybai įrankių. Siurblio išbandymas atliktas lapkričio 26 d., surengiant atitinkamą pratimą.

GIŽ.

Kauniečiai kariuomenės šventėje. Lapkričio 23 d. kariuomenės ir Vyčio Kryžiaus bei jo ordino šventės proga Kaune, Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus sodelyje, buvo atidengti pastatyti gen. S. Žukausko ir Šaulių Sąjungos įkūrėjo V. Putvio-Putvinskio paminklai. Muziejaus viršininko pageidavimu, įgulos viršininkas liepęs susirinkti į sodelį be maž visiems Kauno įgulos deglininkams. Per žuvusiųjų pagerbimą ir paminklų atidarymo iškilnams prie muziejaus arkados, kur stovi senosios artilerijos pabūklai, buvo pastatyta ir uždegta daug deglių. Jie vaizdavo kaip ir senąją istorinę Lietuvą d. kunigaikščių ir etmonų laikais. Žuvusiems dėl Nepriklausomybės paminklas prie Nežinomojo Kareivio kapo ir Laisvės paminklas buvo apšviesti galingų prožektorių. Prie naujai atidengto paminklo buvo pastatyta po 4 deglius. Deglininkai išbuvo muziejuje apie 3 val.

Kino seansas kauniečiams. Kariuomenės ugniagesių X-mečio sukaktuvių proga Kar. Štabo Spaudos ir švietimo Skyrius surėngė Kauno įgulos ugniagesiams-kariams seansą „Saturno“ kine, Šančiuose. Buvo parodyta labai gražiai nutraukta mūsų policijos šventė (Lietuvos kronika) ir amerikoniška filmas „Oro didvyriai“ (iš lakūnų gyvenimo). Prieš seansą įgulos ugniagesių inspektorius pasveikino susirinkusius ir perskaitė keletą gautų sveikinimų iš kitų organizacijų (ugniagesių sąjungos, „Jaunosios Lietuvos“ sąjungos, draudimo įstaigos ir kit.).

ŠAULIŲ GYVENIMAS

ZARASAI. Lapkričio 23 d. Zarasų šaulių iniciatyva buvo suruošta Zarasuose kariuomenės 20-ties metų sukakties minėjimas. Tą dieną 16 val. šauliai, organizacijos, moksleiviai ir tūkstantinė minia neorganizuotos visuomenės, pasienio policijos orkestrui lydint, su degančiais deglais aplankė karių kapus, kur prie žuvusiems kariams paminklo sudėjo vainikus. Kapuose pasakė kalbą šaulių būrio vadas ats. j. ltn. Chmieleuskas. Po kalbos orkestras sugriežė maldą ir visuomenė grįžo į Zarasus — vietos gimnazijos salę, kur buvo paskaita ir koncertinė bei literatūrinė dalis.

Gražią paskaitą paskaitė gimnazijos direktorius, rinkt. tarybos narys, šaulys Gipiškis. Po to šaulys K. Kunca padėklavavo savo tai dienai sukurtus kelis eilėraščius. Be šio padėklavavo keletą eilėraščių ir pradžios mokyklos vaikučiai. O galiausiai pasienio policijos orkestras pagriežė keletą lietuvių kompozitorių muzikos dalykėlių.

Pr. K-ca

KALVARIJOJE kariuomenės šventės minėjimas suruoštas lapkričio 27 d. Po pamaldų buvo šaulių paradas, kurio metu vietos smulkus prekybininkas Kružikas įteikė 6 Kalvarijos šaulių kuopai dovaną — vieną karinį šautuvą ir Valskybinės psichiatrinės ligoninės tarnautojai — tris šautuvus. Po iškilmingo posėdžio buvo suvaidinta 3 v. scenos vaidzėlis iš Lietuvos nepriklausomybės kūrimosi laikų.

Ats. psk. Pauliukas

ŠAKIAI. Lapkričio 23 d., Kariuomenės šventės proga Šakių rinktinės teatras suvaidino E. Žilio 3 v. pjesę „Neprašyti svečiai“ (premijuota Kariuom. Št. Sp. ir Šviet. skyriaus).

Nors buvo nešventadienis, bet publikos prisirinko pilna šaulių salė. Veikalas suvaidintas labai gerai ir publikai paliko neišdildomą ispūdį. Prieš vaidinimą veikalą turinį publikai išaiškino ir patį veikalą režisavo šaulys ats. j. ltn. Balys Giedra.

J. Venys

JUODEIKIAI (šaulių aps.) Lapkričio 20 d. vietos visuomenės pinigais nupirkti 2 šautuvai, kurie buvo įteikti vietos šaulių būriui. Įteikimo metu pasakyta gražių kalbų. Kalbas sakė p. Žagarės š. būrio atstovas p. Mackevičius ir viršaitis Naglius. Už šautuvus padėjo Juodeikių šaulių būrio vadas ats. j. ltn. St. Kuzma, kuris pareiškė, kad šauliai, kaip ir kariuomenė, yra Tėvynės sargyboje, ir todėl šaulius remti, yra tas pat, kaip ir pačią kariuomenę.

J. K.

SPORTAS

4 PĖST. PULKAS. Lapkričio 25 d. 4 p. aikštėje buvo tarp pulko ir karo aviacijos karininkų draugiškos futbolo rungtynės. Rungtynės baigėsi 4. PP naudai 1:0.

J. Baras

KLAIPĖDA. Lapkričio 27 d. Klaipėdoje buvo Lietuvos futbolo pirmenybių rungtynės tarp abiejų Klaipėdos LK atstovų meisterio KSS ir Švyturio. KSS rungtynes laimėjo 3:2. Puslaikis baigėsi 2:1 KSS naudai.

— Draugiškos krepšinio rungtynės VDG (Vyr. d. gimnazija) nugalėjo Klaipėdos studentų rinktinę 26:13 (13:6).

— Klaipėdos krepšinio sezonas atidaromas gruodžio 3 ir 4 d. įvykstančių turnyrų. Gruodžio 10 d. pradedamos Klaipėdos krepšinio pirmenybės.

Jonas A. Misiūnas

IŠ KREPŠINIO PIRMENYBIŲ. Lapkričio 22 d. buvusiose vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse LGSF nugalėjo ŠŠ Kovą 23:11 (14:6). Lapkričio 23 d. krepšinio pirmenybių rungtynėse vyrų L klasės grupėje Grandis įveikė Taurą 25:22 (17:4). Lapkričio 24 d. buvusios vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynės tarp stipriausiųjų komandų C JSO ir LFLS į K. K. Rūmus sutraukė apie 1200 žiūrovų būrį. Tikrai rungtynės buvo vertos tokio didelio dėmesio, nes abi komandos ir įtemptoje kovoje sugebėjo parodyti aukštosios klasės puikią techniką bei taktiką. Rungtynės nebuvo vienašališkos ir iki pat rungtynių pabaigos nebuvo aiškūs nugalėtojas. Pirmąjį kėlinį laimėjo LFLS 12:11, bet per antrąjį kėlinį pasirodė staigėsi C JSO ir rungtynes laimėjo 25:30

(11:12). Lapkričio 25 d. vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse Karo Mokykla nugalėjo Taurą 21:16 (14:4). Lapkričio 26 d. vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse C JSO lengvai įveikė Aušrą 35:19 (17:8). Lapkričio 27 d. buvusiose vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse LFLS įveikė Karo Mokyklą 30:19 (13:10).

I KAUNO ŠAULIŲ RINKTINĖS ŠAUDYMO RUNGTYNĖS. Kauno įgulos šaudykloje buvo I Kauno šaulių rinktinės kariniais šautuvais sportinio šaudymo rungtynės dėl kariuomenės vado pereinamosios dovanos. Nors rungtynėms pasitaikė labai blogas oras, bet dalyvių buvo daug. Šaudymo rungtynėms sąlygos buvo: atstumas 150 m, taikynys 24 žiedų, iš padėčių staciomis, klupomis ir gulomis po 5 šūvius. Rungtynes laimėjo (37) Vytauto Kauno šaulių būrio ekipa, tuo būdu šis būrys ir laimėjo kariuomenės vado pereinamąją dovaną statulą. Antrą vietą laimėjo (4) Aleksoto šaulių kuopos ekipa ir trečią vietą priešlėktuvinės šaulių kuopos ekipa. Individualiai geriausiai sušaudė: 1. A. Cepauskas (Priešl. apsaugos šaulių kuopos), išmušęs 307 taškus, 2. A. Jovaiša (37 Vytauto kalno šaulių būrio), išmušęs 307 taškus ir 3. J. Aleknavičius (40 Aleksoto šaulių kuopos), išmušęs 306 taškus.

KARINĖS ŽINIOS

PAKELTI LATVIŲ KARININKAI Į AUKŠTESNIUS LAIPSNIUŠ. Latvijos 20 metų nepriklausomybės sukakties proga karo sanitarijos inspekcijos sanitarijos pulkininkas Brombotis Albertas pakeltas į san. generolus. Minų diviziono komandos kapitonas Barotajis Ernestas pakeltas į jūrų kapitonus. Ta pačia proga yra pakelti į aukštesnius laipsnius eilė ir kitų karininkų.

NAUJAS LATVIJOS ADMIROLAS. Latvijos 20 metų nepriklausomybės sukakties proga karo laivyno vadas jūrų kapitonas Spade Teodoras pakeltas į admirolus. Karo laivyno vadas admirolas Spade Teodoras gimė 1891. III. 7 d. Rijoje baigė politechnikos institutą, mechanikos skyrių, o Petrapilyje jūrų mokyklą. Admirolas Spade jūrininkystės amatą pradėjo 1914. VII. 23 d. Baltijos keleviniam laivyne. 1915. III. 22 d. pakeltas į mičmano laipsnį (pirmasis jūrininko laipsnis). 1915. IV. 7. perkeltas į Juodųjų jūrų karo laivyną. Ten tarnavo įvairiuose karo laivuose. Su karo laivu „Ivan Zlatoust“ Spade dalyvavo kautynėse prieš turkų-vokiečių kreiserių „Goeban“.

Į Latvijos karo laivyną admirolas Spade įstojo 1926. V. 20. Kapitono laipsny ir paskirtas jūros sekėjo tarnybos viršininku. 1928. XII. 1. jis baigė Prancūzijos jūrų karo akademią. 1929. XI. 6. paskirtas karo laivo „Viršaitis“ vadu. 1929. XI. 11. pakeltas į komandos kapitono laipsnį. 1931. X. 19 paskirtas eskadros vadu. 1933. XI. 18 d. jau buvo paaukštintas į jūrų kapitonus.

AVIACIJOS PARODA PARYŽIUJE. Lapkričio 25 d. Prancūzijos prezidentas Lebrunas Paryžiuje atidarė aviacijos parodą. Parodoje dalyvauja 11 kraštų su 211 eskponatų.

50 BOMBŲ Į VALENCIJOS UOSTĄ. Lapkričio 25 d. penki nacionalistų lėktuvai bombardavo Valenciją. Į uosto sritį numesta 50 bombų.

PASIKĖSINIMAS ŠANCHAJUJE. Lapkričio 25 d. rytą Šanchajuje buvo įvykdytas pasikėsinimas prieš Šanchajaus burmistrą. Užmuštas vienas burmistro sargybinis, o pats burmistras išliko sveikas.

KINIJOJE SUDEGĖ 2000 ŽMONIŲ. Hongkonko laikraščių pranešimu, Hunano provincijos sostinė Čangša buvo padegta ir degė penkias dienas. Gaisro metu sudegė apie 2000 žmonių. Japonų kariuomenės kovoja paliai Jancės upė, abiejose jos krantuose, ir artinasi į Sianungą Hupato provincijos vakaruose.

Visai neseniai Šanchajuje prie tarptautinės koncesijos sprogo bomba, kurią numetė vienas kinas belaisvis. Nuo sprogo numetėjo aplinkiniai namai.

„LUFTHANZO“ LĖKTUVO AVARIJA. Lapkričio 26 d. po pietų Jeshwango aerodrome, Bathurste nukrito ir sudegė vokiečių oro bendrovės „Lufthansa“ kelevinis lėktuvas, skrisdamas su 15 kelevių bandomajai kelionei. Avarijoje žuvo 11 žmonių. Sunkiai sužeistų 3, lengviau sužeistų 2. Žuvusiųjų tarpe yra trys geriausi vokiečių pilotai: Blankenburgas, Untuchtas ir Kindermannas.

REIKŠMINGAS VIZITAS. Anglų laikraščio „Daily Mail“ pranešimu, gruodžio 2 d. Anglijos oro laivyno ministras atvyks į Paryžių ir to vizito proga tarsis su Prancūzijos oro laivyno ministru ir su Prancūzijos kariuomenės štabo viršininku.

PERORGANIZUOS KOLUMBIJOS KRAŠTO APSAUGĄ. Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministerija praneša, kad į Kolumbiją siunčiama laivyno ir aviacijos komisija reorganizuoti to krašto apsaugai, sąryšyje su Amerikos ir Panamos kanalo gynybos sistema.

LĒKTUVŲ KATASTROFOS AMERIKOJE. Pereitą savaitę Amerikoje įvyko trys lėktuvų katastrofos.

LENKŲ ČEKOSLOVAKŲ SUSIŠAUDYMAS SU AUKOMIS. Lapkričio 25 d. Gzacos srityje, lenkams užimant Lenkijai perleistas sritis, įvyko susišaudymas su Čekoslovakijos kariais. Lenkijos telegramos agentūros žiniomis, susirėmime buvo užmušti du lenkų kareiviai. Be to, keli lenkų kariai buvo sužeisti, jų tarpe vienas kapitonas.

Taip pat lenkų telegramų agentūra praneša, kad, užimant Jaworzynos sritį, įvyko susirėmimas tarp lenkų ir Čekoslovakijos kariuomenės dalies. Lenkų majoras Rago buvo nužaudytas, o viršila Oleksowiczus buvo sunkiai sužeistas.

BALTIJOS NEUTRALUMO ĮSTATYMO PROTOKOLAS. Lietuvos, Latvijos ir Estijos užsienių reikalų ministrai Rygoje pasirašė tam tikrą protokolą, kuriame konstatuojama, kad jie yra sutarę daryti žygius š. m. lapkričio mėn. Taline ekspertų parengtam neutralumo įstatymui kiekviename krašte veikiančia tvarka išleisti. Be to, užsienių reikalų ministrai sutarė, kad taip išleistas neutralumo įstatymas atiteityje nebus keičiamas.

Lapkričio 22 d. Latvijos užsienių reikalų ministras Munters pateikė neutralumo įstatymo projektą, atitinkantį Lietuvos ir Estijos neutralumo įstatymus. Minimas įstatymo projektas beveik visiškai atitinka šiaurės valstybių neutralumo įstatymus.

LIETUVOS IR LENKIJOS SANTYKIŲ KLAUSIMU. Oficialinėje Lenkijos „Politinėje informacijoje“ Lenkijos užsienių reikalų ministerijos atstovas, rašydamas apie Lietuvos ir Lenkijos santykius, tarp kitko pabrėžia, kad pačiu didžiausiu tvirtumu Lenkijos užsienių reikalų ministras Beckas neseniai pažymėjo savo palankų laikymąsi Lietuvos atžvilgiu, matydamas lietuviuose gerų kaimynų tautą, su kuria Lenkija nori palaikyti draugiškus santykius. Lenkijos ir Lietuvos susitarimai, kuriais tvarkomos įvairios svarbios gyvenimo sritys, dar nepaliečia tų valstybių santykių visumos. Lietuvos užsienių reikalų ministras Lozoraitis pastebi, kad dar pasilieka sutvarkyti nemažas skaičius reikalų, jokių būdu ne anterieles reikšmės. Lietuva yra pasiryžusi derėtis pačiu geriausiu noru, kad pasiektų patenkinamą susitarimą abiem šalims. Paskelbtas komunikatas apie paskutinį lenkų ir lietuvių susitarimą spaudos ir radijo srityje ir kitus būdus paveikti vieno krašto viešąją nuomonę dėl kito krašto yra kaip tik pats geriausias įrodymas, kad tiek Becko, tiek Lozoraitis pasakyti žodžiai atitinka abiejų vyriausybių veiksmus. Susipratimas ir reikalas suglaudinti geros kaimynystės santykius tarp Lenkijos ir Lietuvos dabar abiejose valstybėse pažengę į prieką.

GERĖJA SSSR IR LENKIJOS SANTYKIAI. Paskiausiai Sovietų Sąjungos ir Lenkijos santykiuose pasireiškė staigus posūkis į gerąją pusę. Vokietijos žinios pabrėžia, kad tartis su Sovietais iniciatyva išėjo iš lenkų pusės, o Sovietai tos iniciatyvos neatmetė. Lenkai maždaug prieš dvi savaites užkalbinę Sovietų santykių sunormavimo ir lygsvaros sudarymo Rytų Europoje reikalą, Sovietų užsienių reikalų komisarą Litvinovą tuomet pareikalavęs, kad lenkų ambasadoriui Maskvoje Gžybovskui būtų įteikti platūs įgaliojimai tartis. Tokius įgaliojimus Gžybovskis gavęs ir tada prasidėjusios derybos.

PRANCŪZŲ VYRIAUSYBĖ GRIEŽČIAU KOVOSIANTI SU NERAMUMŲ KĖLĖJAIŠ. Kada anglų ministrai Chamberlainas ir Halifaxas su Prancūzijos vyriausybės atstovais svarstė bendro gynybos būdus, kuriais būtų geriausiai stiprinta taika, Paryžiuje ir kai kurios provincijos vietose buvo pradėti streikai ir fabriku užėmimai. Lapkričio 25 d. buvo paskelbta, kad netrukus bus pasirašyta bendra Prancūzijos ir Vokietijos deklaracija. Į tai tučiuojau buvo atsakyta

visuotinio streiko grasinimu. Tuo būdu Prancūzijos ministras pirmininkas Daladier, lapkričio 27 d. kalbėdamas per radiją, tarp kitko pabrėžė, kad tie siekiami, apie kuriuos kalba Prancūzijos visuotinio streiko organizatoriai, yra labai neaiškūs. Jei ir toliau gyventojai bus kiršinami, tai vyriausybė bus priversta imtis griežtesnių priemonių.

Anglų spauda pabrėžia, jeigu neramumai Prancūzijoje nesiliautų, tai esą galima laukti, kad visoje Prancūzijos respublikos teritorijoje būsias paskelbtas karo stovis.

SUOMIJOS POLITINĖ ATEITIS — ŠIAURĖ. Svarstant parlamente 1939 m. Suomijos valstybės biudžetą, jos užsienių reikalų ministro pareigas einąs Voionmaa pasakė politinę kalbą, kurioj tarp kitko pabrėžė, kad nuo 1935 m. Suomijos priimta skandinaviška orientacija reiškia ne tik šalinimąsi nuo visų konfliktų tarp didžiųjų valstybių, bet ji yra taip pat pradžia geriems kaimyniniams santykiams tarp šiaurės valstybių stiprinti. Mes priklausome šiaurėi ir šiaurė yra didelė ir stipri. Tai yra pagrindas ant kurio suomiai gali statyti ir pėsti savo politinę ateitį.

ANGLAI NESUTINKA PERLEISTI VOKIEČIAMS SAVO KOLONIJŲ DALĮ. Anglų valstybės psekretorius kolonijų reikalams Oxforde pareiškė, kad anglų vyriausybė nenumato perleisti jokios Britų teritorijos kuriai nors kitai valstybei. Winstonas Churchillis savo kalboj griežtai pasisakė prieš betkokių mėginimų Britų kolonijas perleisti Vokietijai.

INCIDENTAI LENKŲ IR ČEKOSLOVAKŲ PASIENY. Lenkų delegacija komisijoje nustatyti lenkų slovakų sienai buvo užpulta ginkluotų slovakų gyventojų. Du delegacijos nariai buvo sužeisti ir automobiliai apgadinti.

Lenkų kariuomenė perėjo Ciernos valsčiųje Ciesnankos upę ir užėmė visą valsčių, nors sienoms nustatyti komisijos sprendimu Ciesnankos upė buvo nužymėta kaip siena. Lenkų kariuomenė toliau žygiavo Svrainoves link. Buvo įvykę susišaudymų tarp lenkų ir čekoslovakų kariuomenės. Lapkričio 25 d. lenkų kariuomenė užėmė Czacos miestą, kuris čekoslovakų lenkų susitarimu atiduotas Lenkijai. Čekoslovakijos-Lenkijos sienai nustatyti darbai varomi toliau.

Karpatų Ukrainos būsena vis dar tebėra pavojinga. Vengrai, lenkų pritariami, nuo savo užsimojimų prisijungti Karpatų Ukrainą neatsisako.

LIETUVOS LAISVĖS KOVŲ INVALIDŲ D-JOS SUVAŽIAVIMAS įvyko lapkričio 22 d. V. D. Karo Muziejuje. Buvo prisiminti draugijos mirusieji nariai, išklaudyta sveikinimų ir pasitarta d-jos narių gyvenimą liečiančiais klausimais. Kadangi dabartinė karo invalidų pensija, kaip pareiškė suvažiavimo dalyviai, yra maža, tai buvo pageidauta sutvarkyti pensijų reikalus, o taip pat pageidavo, kad būtų atleisti nuo radijo ir buto mokesčių, kad būtų leista veltui arba bent 87,5% nuolaida važinėti geležinkeliais. Kadangi jų nedaug besų, tai tikisi, kad be ypatingų sunkumų jų reikalai bus sutvarkyti. Į naują valdybą išrinkti: dim. ltn. J. Viliušis, dim. plk. ltn. M. Kukinas, J. Barčius, K. Dobilas ir S. Grušnius. Kariuomenės šventės dieną karo invalidams buvo įteikta vėliava.

DR. ŠAULYS PERKELIAMAS Į VARŠUVĄ. Ligšiolinis Lietuvos pasiuntinys Berlyne dr. J. Šaulys perkeliamas į Varšuvą. Lenkijos vyriausybė su perkėlimu sutiko.

INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ KONGRESAS. Lapkričio 24—26 dienomis Kaune vyko Lietuvos inžinierių ir architektų kongresas. Į atidarymo posėdį atsilankė ir P. Prezidentas A. Smetona, min. pirm. kun. V. Mironas, kar. vadas ir krašto aps. min. brig. gen. Raštikis, min. Leonas, inž. K. Šakenis (jis ir suvažiavimą atidarė), gen. Nagius, burm. Merkyš, svečių iš Estijos ir Latvijos. Prezidentas savo kalboje išskėlė reikalą rūpintis planu ir lietuvišku stiliumi. Suvažiavimas nutarė: rūpintis, kad statybai tvarkyti būtų išleistas statybos įstatymas, papiginti ir skatinti plėtotis auto susiekimą, kiek galima išnaudoti upių vandens jėgą, išnaudoti žemės turtais ir steigti cemento fabriką ir k. Prieš išsiskirstydamas kongresas pagerbė nežinomąjį Kareivį. Pažymėtinas kongreso įvykis — architektų Dubeneckio paminklo pašventinimas.

LIETUVOS MOKSLININKAI MŪSŲ UNIVERSITETE. Lapkričio 25—26 dienomis mūsų universitete lankėsi latvių mokslininkai prof. dr. E. Weissas ir prof. dr. N. Rozenaveris ir skaitė paskaitas apie 1918—1938 m. Latvijos statybą ir apie sudėtingą grandinių greičių ir greitejimų diagramas.

TECHNIKOS PARODA, pavaizduoti per 20 metų padarytai Lietuvos pažangai, suorganizuota Kaune Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmuose, o taip pat ir Žemės Ūkio Rūmuose. Parodą aplankė Valstybės Prezidentas A. Smetona.

JUBILIEJINĖS MENO IR BAŽNYTINIO MENO PARODOS. Gruodžio 4 d. Vytauto D. Muziejuje bus atidaryta jubiliejinė meno paroda. Joje bus keturi skyriai: tapybos, skulptūros, grafikos ir pritaikomosios dailės.

Taip pat Lietuvos nepriklausomybės 20 metų ir Lietuvoje krikščionybės įvedimo 550 metų sukakties proga organizuojama didžiulė Lietuvos bažnytinio meno paroda. Joje bus išstatyta apie 600 įvairiausių liaudies kūrinių, surinktų iš įvairių Lietuvos vietovių.

ATIDARYTAS PLENTAS KAUNAS — KĖDAINIAI. Nuo lapkričio 26 d. leista naudotis antąja Aukštaičių plento dalimi, kuri yra tarp Kauno ir Kėdainių. Pirmąją dalį sudaro jau nuo seniau naudojamas Panevėžio — Ramygalos ruožas.

LAIVAMS NUO BANGŲ SIŪBAVIMO APSAUGOTI mašiną išrado Kauno technikos mokyklos direktorius inž. J. Graurokas.

DAR VIENAS LIETUVIŲ SĄRAŠAS KLAIPĖDOS RINKIMAMS. Paskutiniuosius dienas rinkimų komisijai buvo įteiktas ketvirtasis lietuvių sąrašas, pasivadinęs lietuvių socialistų darbininkų, amatininkų ir tarnautojų sąrašu. Ta proga Karaliaučiaus radijas minėtąjį sąrašą apskelbė komunistų ir kitokių vardais.

NUKENTĖJO MŪSŲ LAIVAS „ŠIAULIAI“. Lapkričio 17 d. mūsų laivas „Šiauliai“, prieš įplaukdamas į Antverpeno uostą, susidūrė su suomių laivu „Hera“. Tai įvyko dėl „Heros“ kaltės ir todėl jam teks atsakyti jūrų teisme.

IŠ UŽSIENIO GAUTA DAUGIAU, NEGU IŠSIŪSTA 649.776 LT. Per pirmuosius aštuonius šių metų mėnesius iš Lietuvos į užsienius pašto perlaidomis išsiųsta 870.597,38 lt, o gauta — 1.520.373,83 lt. Tokiu būdu per pašta gautą daugiau negu išsiųsta 649,776 lt.

PAGĖGIUOSE — LIETUVOS BANKO SKYRIUS. Beaugant Pagėgių miestui ir besiplečiant prekybai, Lietuvos bankas čia įsteigė savo skyrių. Tokiu būdu dabar Klaipėdoj bus 3 skyriai: Klaipėdoj, Šilutėj ir Pagėgiuose.

NAUJIEJI LEIDINIAI

Lew Wallace **BEN-HURAS**. Kristaus laikų apysaka. I tomas — 264, II t. — 328 psl. Išvertė ir komentarus parašė F. Neveravičius. Išleido „Sakalas“. Kaina po 2,50 lt. tomas.

Tai labai vertingas ir garsus veikalas, kuris yra išverstas, tur būt, į visas kultūringo pasaulio kalbas. Lietuvių kalba jau irgi buvo mėginta leisti šio veikalą sutrumpinti vertimai. Bet žinoma, jie negali atstoti ištiso veikalą reikšmės. Kaip ir kitų tautų taip ir lietuvis skaitytojas „Ben-Huro“ apysaką skaitys dideliu malonumu ir pasigėrėjimu. Ypačiai šis veikalas vertas perskaityti jaunimui, kariams, moksleiviams, kurie jame ras daug kilnaus patriotizmo, karžygiško narsumo ir tauromo pavyzdžių. Be to, padės pažinti senąjį Kristaus laikų pasaulį, jo kultūrą, politiką, visuomeninį gyvenimą, karus.

Šią apysaką „Sakalo“ bendrovė leidžia „Jaunimo bibliotekos“ serijoje.

A. Nezabitauskas. BASANAVIČIUS. Tautos patrijarcho gyvenimas ir darbai. „Ižymiųjų žmonių biografijos“ Nr. 1—2. Spaudos Fondo leid. 544 psl. su Dr. J. Basanavičiaus atvaizdu. Kaina Lt. 5. Minint 20 metų nepriklausomo gyvenimo sukaktį, kiekvienam švietusiuoliui reikėtų prisiminti ir plačiau susipažinti su šio didžiojo kovotojo už tautos laisvę tauria asmenybe. Knyga parašyta lengva kalba ir skaitoma kaip įdomus biografinis romanas.

„SPAUDOS FONDAS“ ATSIUNTĖ PAMINĖTI
K. Vinka. **MUSELE, GREIČIAU...** Romanas. Spaudos Fondo leid. Viršelis dail. Macutkevičiaus 276 psl. Lt. 3.

Naujas veikalas, kuriame meniškai keliama ir sprendžiama labai aktuali šių dienų Lietuvos inteligento šeimos susidarymo, iširimo problema, susieta su tautos ateitimi. Paliestas vaikų auklėjimas, santykiai naujų miestiečių su kaimiečiais ir su išeivija. Tai aktualus ir įdomus romanas.

Liudas Dovydenas. JAUJOS PASAKOS. I d. Valst. liter. laureatas L. Dovydenas davė tikrai gražių, liaudies motyvais sukurtų pasakų rinkinį, kuris bus puiki dovana mūsų jauni-

mui. Spalvotos dail. R. Kalpono iliustracijos. Spaudos Fondo leid., 146 psl. Lt. 2,50.

Pranas Mašiotas. IR AŠ MAZAS BUVAU. Trečias pataisyti ir naujai iliustruotas leidimas. Spaudos Fondo leid. 128 psl. Lt. 2. Jaunųjų skaitytojų pagėmta knyga, dabar išleista autoriaus 75 metų jubiliejui pažymėti.

Emilio Salgari. VERGŲ LAIVAS. Nuotykių romanas. Vertė J. Šimkus. Spaudos Fondas. „Jaunimo skaitymų“ bibliotek. Nr. 8. Viršelis dail. V. Kasčiūkos. 212 psl. Lt. 2,50. Tai gražus itališko Kar May veikalas jaunimui.

Justas Paleckis. LATVIJA. Išleista Latvijos 20 metų sukaštuvėms pažymėti. Spaudos Fondo leid., 240 psl. did. form., 95 iliustracijos. 2 spalvotos reprodukcijos. Kaina 4,50 lt. Turinyje: Latvių laisvoji senovė. Latviai svetimų valdomi. Atgyjanti tauta ir kelias į valstybę. Nepriklausomoji Latvija. Latvių tautos kultūra. Latvijos valstybės ūkis. Naujas kelias. Lietuviai ir latviai. Knyga parašyta gyvu stiliumi, įdomi skaityti. Leidinys vertas plataus dėmesio.

J. Rainis. PŪSK, VĖJELI! 5 v. tautos daina. Iš 6-to leidimo išvertė K. Karsokas-Radžvilas. Spaudos Fondo leid., 216 psl. Kaina Lt. 3. Įdėta autoriaus atvaizdas ir Klaipėdos Valst. Teatro pastatymo nuotraukos. Vertėjo turiningas straipsnis „J. Rainio dramaturgija“ supažindina su šio latvių klasiko kūryba. Veikalas išleistas latvių šventės proga.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Kaziui Bocenskui Pipiškių km., Molėtų vl. Jau ne kartą Redakcijos atsakymų skyriuje esame iškėlę ir perspėję, kad labai negražu ir nepadoru savintis kitų rašinius ir juos nurašius, siuntinėti redakcijoms kaip savo parašytą. Tai yra vągystė ir negarbingas darbas. Tačiau vis dėlto iki šiol tokių „gudruolių“ netrūksta, kurie tikisi apgauti redakcijas ir bando iš kitų nurašytus rašinius savo vardu siųsti laikraščiams. Vienas tokių, pasirodo, esate ir Tamsta. Iš 1934 m. „Kario“ Nr. 51—52 ištisai nurašėte ltn. Namajūno parašytą „Plėšiko visad liūdnas galas“ aprašymą, tik pakeitėte jo antraštę, pavadindamas „Didvyriški darbai“. Ir manote, kad redakcija, užmiršusi kas buvo įdėta įrašius, išspausdins Tamstos pasivogtąjį dalyką. Jeigu nesugebate savo ką nors parašyti, tai tokiais darbais neužsiiminėkite.

Ats. vrš. Pr. Liutkaičiui. Kadangi nežinome Tamstos tikslaus adreso, tai redakcijoj esamas Tamstos 3 nuotraukas iš Nepriklausomybės kovų laiko nusiuntėme j. psk. K. Bitinui, iš kurio prašome atsiimti.

J. Kigai Už „Kario“ Nr. Nr 15—16, 19 ir 48 Tamstai honoraro išėjo 3 lt. 45 ct. ir išrašėme „Kari“ 1939 m. Dar reikės pridėti 2 lt. 50 ct.

Eil. L. Kančauskui. Už honorarą išrašėme „Kari“ Tamstos namiškiams nuo sausio 1 d. iki balandžio 1 d.

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIS NR. 46 (VERT. 1 TŠK.)

Iš skiemenų:

a, das, di, dik, e, ja, jo, mad, mas, mai, nei, nir, ri, ri, ro, kęs, in, ši, tas, ti, ža, žė, už

Sustatyti 7 žodžius, kurių pirmosios ir ketvirtosios raidės, skaitant iš viršaus į apačią, sudarytų sakinį, vertą įsidėmėti „Kario“ skaitytojams, baigiantis metams.

Žodžių reikšmė: 1. pykimas, 2. paliepimas, įsakymas, 3. apsisitraukęs, užaugęs, 4. Lietuvos dalis, 5. vienos Europos valstybės sostinė, 6. Azijos kraštas, 7. miestas Pietų Amerikoje (lietuviškai parašytas).

Jon. Baškys

SPRENDIMAS Nr. 45.

Eilinio kaimynas Kazimieras, nes Vytautas gyvena Klaipėdoje, o Jonas negali būti kaimynu, nes jo uždarbis nesidalija iš trijų. Tad, Jonas gyvena Telšiuose, ir eilinis vardu Jonas. Grandinis aukštesnis už karį Vytautą, todėl jis — ne Vytautas. Lieka, grandinis vardu Kazimieras ir puskarininkis Vytautas.

Išsprendė: 1) St. Skerys, (Pn.), 2) psk. M. Antaniškis (4. PP), 3) A. Gruodis (A. Pn.), 4) gr. A. Rauzukas (9. PP), 5) F. Lilionis (K.), 6) J. Astrauskas (Nsd.), 7) St. Laukšas (A. Pn.), 8) V. Dalangauskas (Grink.), 9) V. Bajoras (Dtn.), 10) j. psk. Z. Bačenskas (9. PP), 11) P. Keidošius (Mr.), 12) Br. Palskys (Mr.).

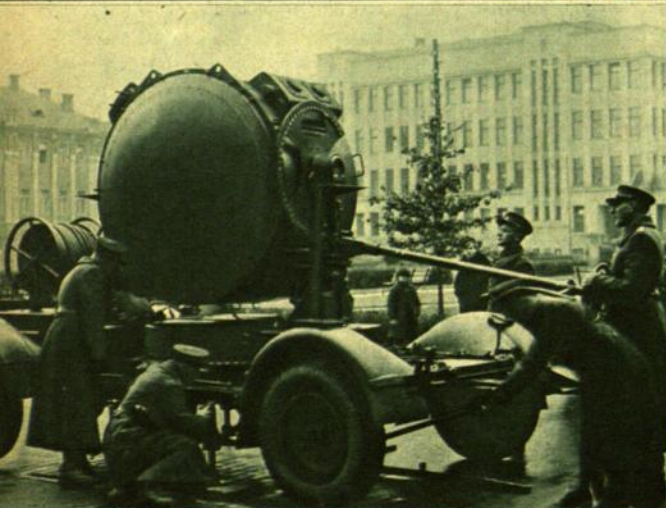
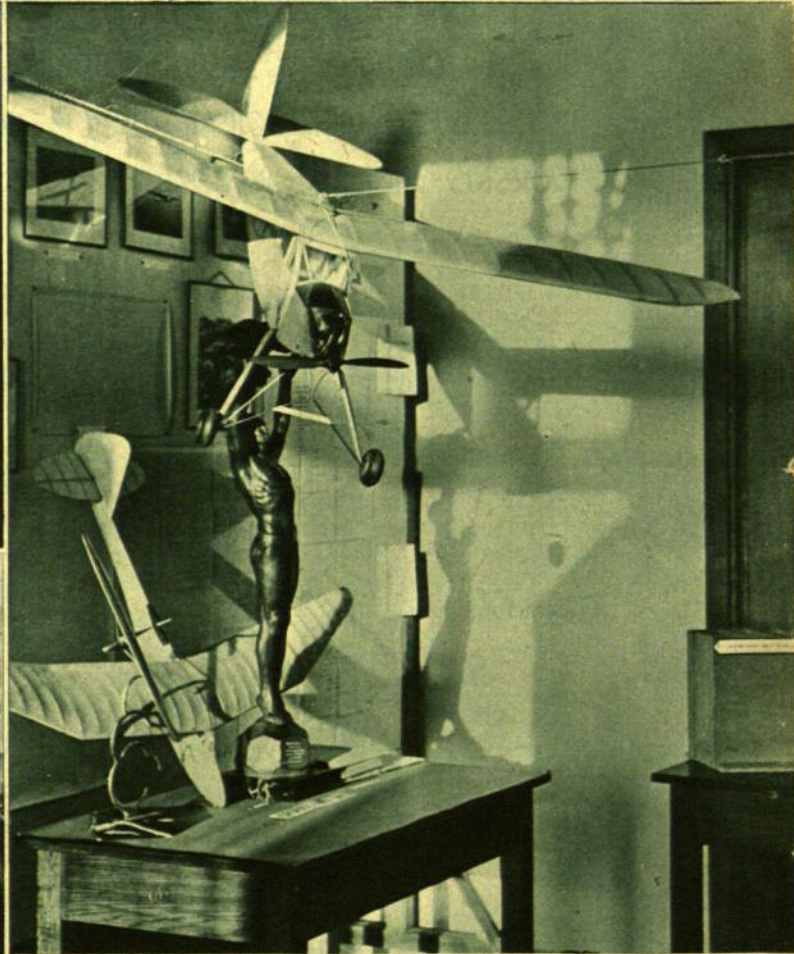
Garbingajai Lietuvos kariuomenei

Senųjų pasakojimai ir knygos byloja apie tamais, suvargusia Lietuva, svetimųjų engiamą. Didvyriai savanoriai ginklu laisvę atgavo. Užgesusios dėl Tėvynės laisvės jų gyvybės Giedraičiu, Širvintu ir kitu mištu laukuose yra krauju rašytas testamentas jų palikuonims. Pirmųjų Nepriklausomybės kovų didvyrių pavyzdys jų gyvas mūsų kariuomenėje, jų nežinomojo Karlo dvasia negestancija liepsna rusena Jos širdyje. Sukaupus jėgas, įtempus drąsą, Ji, Lietuvos kariuomenė, vieninga ir stipri pavojaus valandomis. Audrose ir nelaimėse Ji pirmoji!... Tėvų, seserų ir brolių akys Ją seka, su meile Ją lydi.

Lietavos studentija pina kilniausių savo jausmų vainiką ir aukoja Tau, Lietuvos Kariuomenei, šią šventę švenčiant. Mes, kaip ir visa tauta, vienybėje ir meilėje su Tavimi. Tavo ginklas, mūsų mokslas - Lietuvai Tėvynei.

A. D. *su. D. D. D.*
 KORD. NEO LITHUANIA   KORD. FRATERNITAS LITHUANICA*   KORD. FRATERNITAS IUVENUM*   KORD. FILIAE LITHUANIAE*
W. D. D.   *W. D. D.*   *H. T. D.*   *E. D. D.*
 KORD. VYTIS   KORD. ŠARŪNAS*   KORD. SAMOGITIA*   KORD. GIEDRA*
A. D. D.   *G. D. D.*   *P. D. D.*   *W. D. D.*
 DR-JA, SATRIJA*   VYTAUTO KLUBAS   KORD. KESTUTIS*   KORD. GAJA*
B. D. D.   *A. D. D.*   *L. D. D.*   *E. D. D.*
 „BIRUTĖS“ DRAUGOVĖ   STUD. SKAUCŲ DR-VĖ   KORD. ROMUVA*   KORD. FILIAE SAMOGITIAE*
W. D. D.   *S. D. D.*   *O. D. D.*   *A. D. D.*
 VYRIJA, PLIENAS*   KORD. SUDAVIA*   KORD. VIRGINES SUDAVIAE*   KORD. ROM. VAIDILUTĖ*
K. D. D.   *B. D. D.*   *K. D. D.*   *A. D. D.*
 KORD. PATRIA*   KORD. JUSTITIA*   KORD. GRANDIS*   KORD. VILNIJA*
A. D. D.   *A. D. D.*   *A. D. D.*   *A. D. D.*
 KORD. LIETUVA*   KORD. RAMOVĖ*   STUD. SAULIŲ KOOPA   KORD. ŽIVILĖ*
A. D. D.   *A. D. D.*   *A. D. D.*   *A. D. D.*
 KORD. SAJA*   KORD. UNITAS*   KORD. FRATERNITAS BALTIENSIS*   KORD. VIRG. BALTIENSIS*
A. D. D.   *A. D. D.*
 KORD. JURA*

Kaunas, 1938. XI. 23.

Vyčio kryžiaus kavaliarių ekskursija karo aviacijoje, *J. Kondroto nuotr.* Su broliu šauliu. Respublikos Prezidentas Antanas Smetona technikos parodoje, *Miežlaiškio nuotr.* Priešlėktuvininkai ruošia šviesosvaidį iluminacijoms, *Iz. Girčio nuotr.*

Vrš. M. Kizis

Vrš. B. Gurauskas

Psk. A. Kiseliauskas

Psk. M. Riauka

Psk. A. Procuta

Psk. J. Zapkus

Psk. Girdzijauskas

J. psk. A. Ramanauskas

J. psk. Mačiūnas

J. psk. Vl. Petrauskas

Juo anksčiau—juo geriau

Visiems be kokių įrodymų yra pakankamai aišku, kad kiekvieną darbą ar kokį uždavinį daug geriau yra atlikti kuo greičiau, neatidedant kitai dienai. Dar svarbiau yra iš anksto atlikti kilnią kultūrinę pareigą — išsirašyti sau ar išrašyti savo artimiesiems, draugams ar namiškiams atitinkamą laikraštį.

Baigiantis seniesiems metams, kiekvienam šviesiam, kultūringam ir pažangiam kariui — taip pat yra svarbi pareiga iš anksto apsispręsti, kokį laikraštį ar žurnalą pirmiausia jam reiktų išsirašyti sau ar išrašyti kitiems. Be abejo, kiekvienas karys pirmiausia turėtų prisiminti pareigą išsirašyti bendrąjį visiems kariams ir visuomenei karinį laikraštį — Lietuvos kariuomenės savaitraštį „Kari“.

Visuomet gyvas, atkaklus, moderniai iliustruojamas, „Karys“ yra įdomus visų laipsnių kariams, šauliams, atsargos vyrams ir šiaip kiekvienam piliečiui, bent kiek besidominčiam mūsų kariuomenės gyvenimu, besistengiančiam persunkti karine dvasia, karine mintimi. Taigi, kartą nutarus išsirašyti „Kari“ — reikia tuojau tai įvykdyti.

Anksčiau išsirašius laikraštį, padaromas didelis patogumas ne tik sau ar kam laikraštis išrašomas, bet ir pačiam laikraščiui, jo administracijai. Iš anksto apytikriai paaiškėjęs tiražas kitiems metams duoda galimumo pakankamai atspausti pirmųjų laikraščio numerių, kad jų nepri-trūktų visiems išsirašiusiems.

Įvairūs negalavimai su paštais, su adresais, su pirmųjų laikraščio jau išėjusių nr. prisiuntimu — visuomet pasitaiko tik todėl, kad pačioje metų pabaigoje prenumeratos plaukimas labai susigrūda ir nėra galimumo per keletą dienų ar per pirmąją naujųjų metų savaitę viską tobulai sutvarkyti. Dar sunkiau, jeigu prenu-

meratos dauguma paaiškėja tik naujųjų metų sausio mėn. gale.

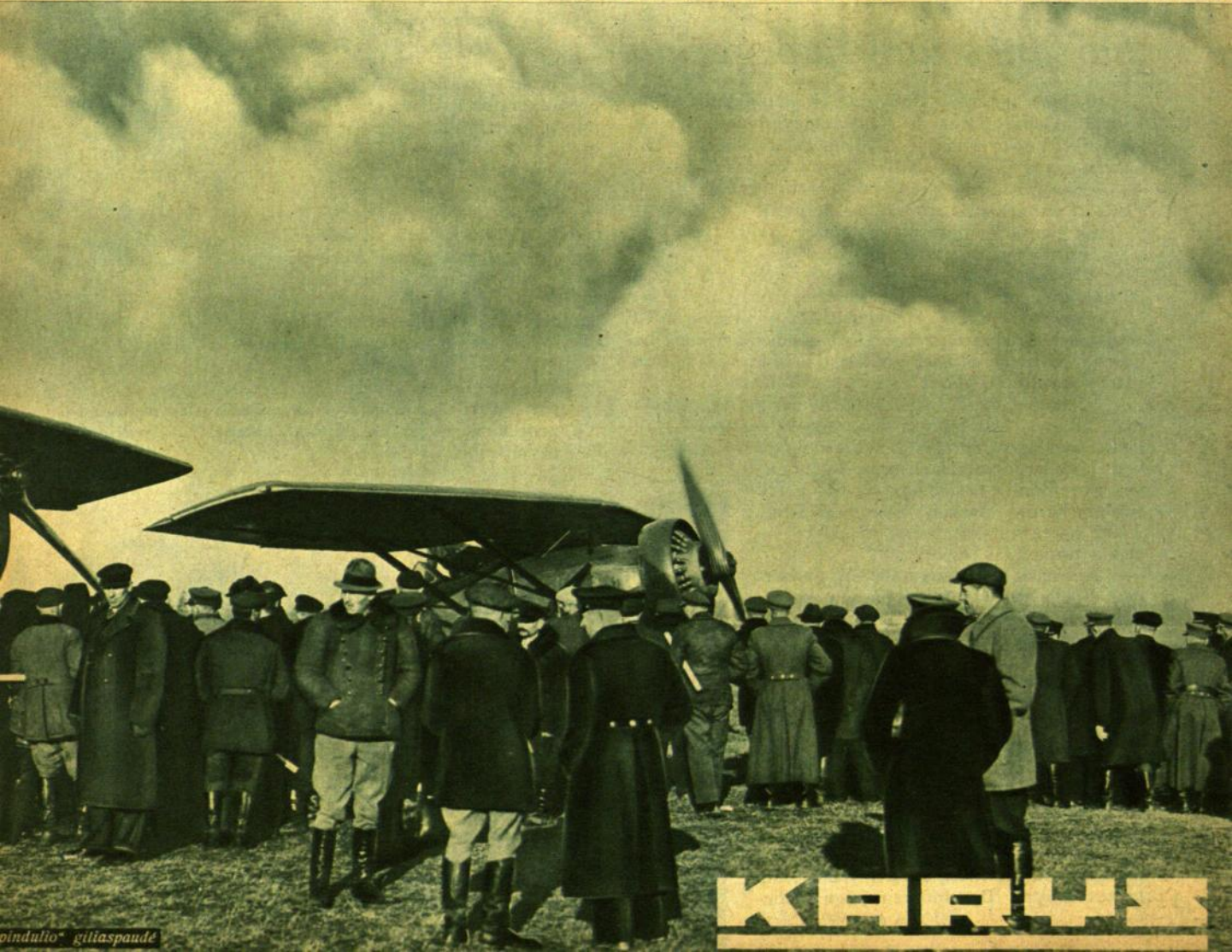
Reikia pasakyti, kad praėjusiais metais „Kario“ prenumeratos dauguma šiems metams jau buvo paaiškėjusi beveik apie gruodžio mėn. vidurį. Tai jau rodo gražų mūsų skaitytojų šio reikalo supratimą. Šių metų „Kario“ talka rodo dar spartesnę prenumeratos plaukimą iš anksto. Tai yra tikrai džiugu pažymėti.

Kaip ir kasmet, metiniai „Kario“ skaitytojai ir šiemet gaus gražų priedą — didelį sieninį gausiai paveikluotą Karių kalendorių, kuris yra jau atspaus-tas. Savime suprantama, kad kalendorių visi nori turėti jau pačioje naujųjų metų pradžioje. Taigi, gražų Karių kalendorių jau Naujiesiems Metams turės visi, kurie iš anksto (ne vėliau gruodžio 20 d.) išsirašys „Kari“.

Štai kodėl visi neatidėliodami tuojau pat išsirašome savo mėgiamąjį savaitraštį, Lietuvos kariuomenės laikraštį „Kari“. „Karys“ — mūsų geriausias draugas. Nė vieno kario neliks be „Kario“. „Karys“ — gražiausias savaitraštis.

Iz. Girčio nuotr.

KARUS